

7 26 47 102 389
DIN PUBLICAȚIUNILE CASEI ȘCOALELOR

26
170

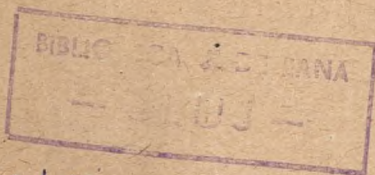
EXPLICAREA EVANGELIILOR DUMINICALE

PENTRU
CLASA III DE SEMINAR

DE

IOAN MIHĂLCESCU

PROFESOR LA FACULTĂȚA DE TEOLOGIE DIN BUCUREȘTI

516.463

EDIȚIA TREIA

17065 -

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA „CULTURA NEAMULUI ROMĂNESC”

Strada Lipscani-Noi, No. 12

1922

PREFAȚĂ LA EDIȚIA DOUA

Sînt o deosebită bucurie, că pot prezenta a doua ediție a acestei cărți elevilor seminariști și numeroșilor preoți și simpli creștini, cari au cunoscut și folosit ediția întâi. Motivul bucuriei mele este, că ediția de față corespunde mai mult cu ceea ce am crezut eu totdeauna că trebuie să fie un manual elementar de Explicarea Evangheliilor.

Două piedici s'au opus aducerii la îndeplinire a gândului meu în prima ediție. Cea dintâi este programa analitică de atunci a Seminarelor, în care nu se da nici o lămurire asupra felului în care urma să se facă explicarea Evangheliilor. Cea de a doua este chipul cum comisiunea specială, căreia Sfântul Sinod îi dăduse încredințarea să cerceteze manualele didactice pentru seminare — elaborate din inițiativa și sub auspiciile Cassei Școalelor — a înțeles să-și exercite drepturile sale. Cea dintâi explică deosebirea de metodă dintre ediția întâi și a doua, iar cea de a doua deosebirea de expunere și chiar de fond pe ici și colea.

Actuala programă analitică a lămurit chestiunea felului în care trebuie explicate Evangheliile, precizând că scopul explicării este de a

scoate învățături morale, iar comisiunea de cercetare a Consistoriului Superior Bisericesc și a Sfântului Sinod a respectat individualitatea literară a autorului.

Dacă programa pune ca scop al explicării Evangheliilor „înfățișarea învățăturilor morale cuprinse într'insele“, cred că nimeni nu va socoti că trebuia să mă mărginesc numai și numai la învățături morale. Fără lămuririle și explicațiunile necesare pentru înțelegerea textului, învățăturile morale nu pot fi înțelese cum se cade și plutesc în văzduh. De aceea, am făcut să preceadă învățăturilor morale din fiecare Evanghelie o explicare, mai lungă sau mai scurtă, a textului. În acest fel, elevii își vor da seama și de cuprinsul Evangheliilor explicate și vor profita mai mult și de învățăturile morale trase din ele.

Așa cum este întocmită acum, Explicarea Evangheliilor va fi citită cu mai mult folos și de credincioșii doritori de a cunoaște și înțelege după cuviință cuvântul Domnului și va putea ține mai cu succes locul Cazanice, cum am avut prilejul să văd, că e întrebuințată prima ediție în multe biserici.

Intocmind dar această lucrare, am pus în ea ceea ce am socotit că e mai nimerit, pentru ca să corespundă scopului căruia trebuie să serviască. Acum nu-mi rămâne, dând-o la lumină, decât să rog pe atot-puternicul și prea bunul Dumnezeu, ca să lumineze mintea celorce vor citi, spre a înțelege și să le dea putere, spre a pune în practică, învățăturile cuprinse în ea.

AUTORUL

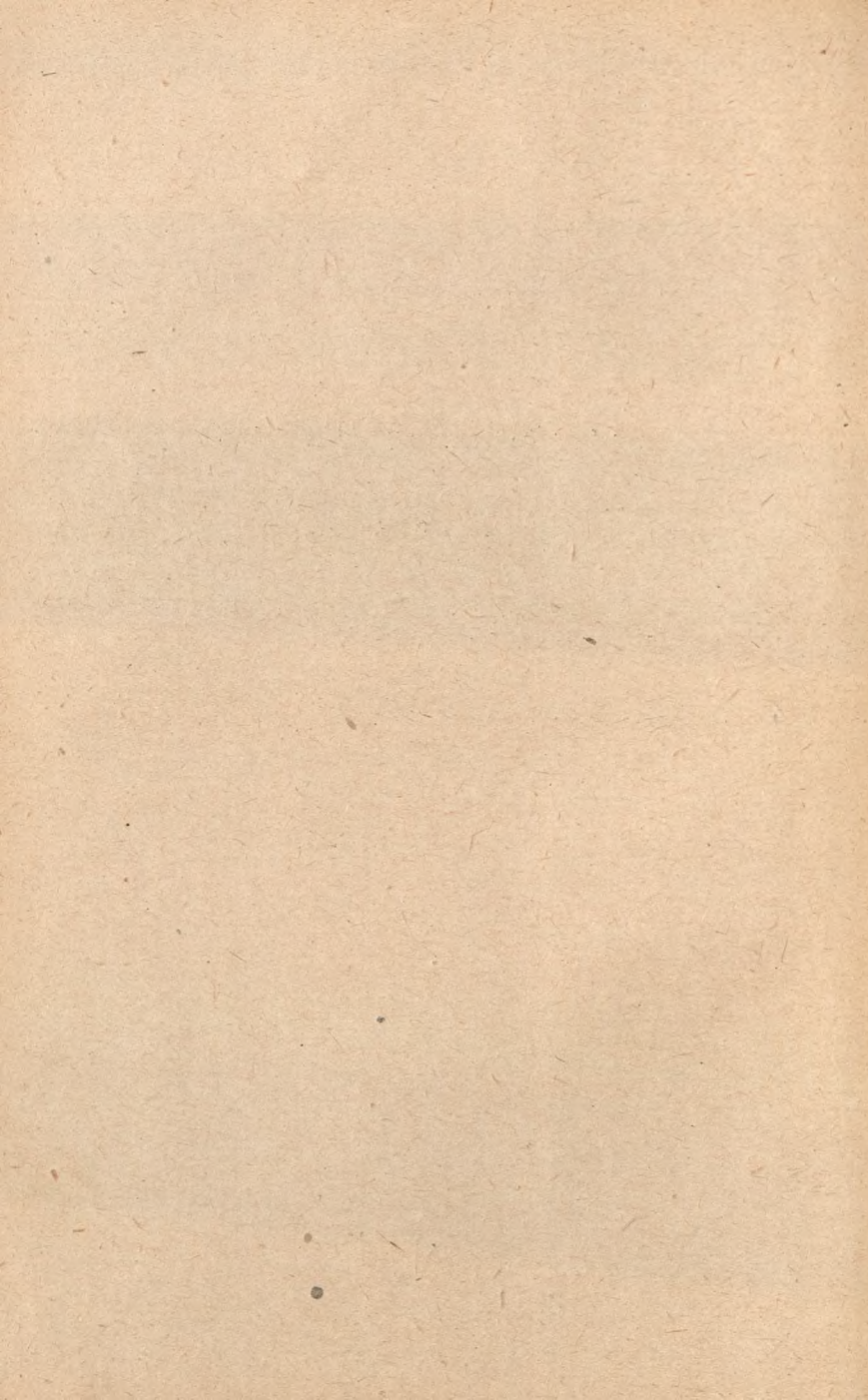
București, 21 Noembrie 1914.

PREFAȚĂ LA EDIȚIA TREIA

Ediția de față nu se deosebește aproape în nimic de cea precedentă. Numai mici modificări stilistice și de ortografie au fost introduse. Fie dar ca ea să aducă cititorului aceleași servicii ca înaintașa sa!

AUTORUL

București, 14 Septembrie 1922.

INTRODUCERE

**Sfânta Scriptură și în special Evangheliile
în serviciul divin, ca mijloc de edificare morală
pentru credincioși.**

Sfânta Scriptură sau biblia este cartea în care se coprinde cuvântul lui Dumnezeu. Ea ne învață tot ce trebuie să credem și cum să trăim, spre a putea fi fericiți atât în viața aceasta, pământească, cât și în cea viitoare, viața de veci.

Dumnezeu a descoperit oamenilor cuvântul sau învățătura sa mai întâi prin profeți sau prooroci, iar după aceea prin însuș Fiul său, Domnul nostru Iisus Christos ; deaceea și Sfânta Scriptură constă din două părți: Vechiul Testament și Noul Testament.

Vechiul Testament coprinde învățătura pe care Dumnezeu a descoperit-o lumii prin profeți. Această învățătură a fost dată în deosebi poporului israelit, pe care Dumnezeu l-a ales din mijlocul tuturor celorlalte neamuri, ca s'o păstreze și urmeze cu sfințenie. Moisi a scris această învățătură, după porunca lui Dumnezeu, în cele cinci cărți — Pentateuc — care constituie Legea mozaică sau Legea Vechiului Testament, iar profeții au dat lămuriri asupra

chipului cum trebuia ea înțeleasă și practică și au muștră pe cei cari o nesocotiau. Scopul vechiului Testament a fost numai de a pregăti calea către Noul Testament, de a prepara terenul pentru primirea de întreaga lume a învățăturii Mântuitorului Christos. Din această cauză învățăturile Vechiului Testament, care nu se potrivesc cu ale celui Nou, nu mai au valoare pentru creștini.

Noul Testament cuprinde viața, minunile și învățătura Domnului nostru Iisus Christos, precum și scrierile sfinților apostoli, cari au propovăduit și explicat lumii viața și învățătura Domnului.

Pe când învățătura vechiului Testament este în cea mai mare parte provizorie și are valoare numai într-un cât consună cu a celui Nou, învățătura Noului Testament este *veșnică*, adică nu va înceta niciodată de a fi călăuză duhovnicească a omenirii pe tărâmul religios și moral — și *absolută*, ceea ce înseamnă că adevărul ei este înafară și mai presus de orice discuțiune. Aceste două însușiri, de veșnică și absolută, le are învățătura Noului Testament, pentru că este dată oamenilor de însuș Fiul lui Dumnezeu, care a luat trup omenesc și a venit în lume pentru mântuirea omului. Fiindcă în învățătura Mântuitorului se vestește sosirea mântuirii neamului omenesc, deaceia ea poartă și numele special de *Evanghelie*, adică *veste bună*.

Cunoașterea cuprinsului Sfintei Scripturi este dar de neapărată trebuință, fiindcă fără cunoașterea și urmarea învățăturilor Sfintei Scripturi nu este mântuire. Pentru a se ajunge la aceasta, Dumnezeu a orânduit prin Moisi anume zile de sărbătoare, în care să se citească popo-

rului Legea. Citirea Legii se făcea la început înaintea cortului mărturiei, mai târziu în curtea templului din Ierusalim, iar după întoarcerea din robia babilonică, în fiecare sinagogă. Pentateucul, sau cele cinci cărți ale lui Moisi, era împărțite pentru acest scop în 53 de bucăți, numite *parașe*, adică frânturi sau secțiuni, după numărul celor 53 de săptămâni ale anului bisect. Preoții citiau în fiecare Sâmbătă câte o parașă. Cu timpul începu a se citi și din scrierile profeților. Aceste citiri se puteau face și de laicii, cari se ~~îndeletniciau cu studiul~~ cărților sfinte. Bucățile citite erau apoi explicate poporului, pentru ca să fie pe deplin înțelese și să poată fi astfel puse în practică învățăturile coprinse în ele.

Obiceiul de a se citi și explica Sfânta Scriptură în serviciul divin a trecut dela iudei și în biserica creștină. Creștinii au observat cu strictețe acest obicei, cu atât mai mult cu cât unii din cei dintâi creștini, fiind născuți iudei, erau deprinși a auzi citindu-se și explicându-se cuvântul lui Dumnezeu în sinagogi. Și astăzi o mare parte din serviciul divin al bisericii noastre ortodoxe constă din citiri și cântări din cărțile Vechiului Testament. Locul de frunte însă nu-l mai ocupă legea, ci psalmii și scrierile profeților.

Pe lângă citirile din scrierile Vechiului Testament, s'au introdus în biserică, încă din cele mai vechi timpuri, și citiri din Noul Testament, precum și imne și rugăciuni compuse în spiritul evanghelic. O mărturie despre vechimea acestui obicei ne dă sfântul *Justin Martirul sau Filosoful* († 163—167), care istorisește că pe vremea

sa se citiau și explicau în biserică bucăți din scrierile sfinților apostoli,

Citirea Sfintei Scripturi este de un neprețuit fofos sufletesc. *Ea*, fiind insuflată de Dumnezeu, este, cum zice sfântul apostol Pavel, *bună spre învățare, spre mustrare, spre îndemnare, spre indeletnicire întru dreptate, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit și vrednic de tot lucrul bun*¹⁾. În Sfânta Scriptură și mai ales în Noul Testament, ca descoperire directă a lui Dumnezeu, găsește omul tot ce-i este de trebuință pentru dobândirea mântuirii sufletului său. Ea este izvorul nesecat de viață, din care trebuie să se adape oricine vrea să fie părtaș al vieții de veci. *Din ea învățăm să prețuim dragostea nemărginită a lui Dumnezeu către jăpătura sa, sacrificiile nespuse de mari pe cari Fiul lui Dumnezeu le-a făcut numai din dragostea pentru om, întrupându-se, suferind umiliri, înjosiri, ocări și chiar moarte de cruce. Învățăm să ascultăm de învățăătura sa, să preamărim minunile sale, să urmărim pilda vieții sale și să ne supunem poruncilor lui, primind harul Sfântului Duh, spre întărire în săvârșirea faptelor bune și spre sfințire. Cu un cuvânt, din Sf. Scriptură, și mai ales din Evanghелиi, scoatem întreaga noastră hrană sufletească.*

Una din cele dintâi datorii ale oricărui creștin este dar de a merge regulat la biserică, spre a asculta cuvântul lui Dumnezeu, pentru ca astfel să cunoască sfânta sa voe și să se supună ei.

1) II, Tlmotei III, 16, 17.

Impărțirea Evangheliilor, ca lecturi, peste toate zilele anului bisericesc. Însemnătatea Evangheliilor și necesitatea de a fi explicate credincioșilor. Respectul și citirea Evangheliilor în biserică.

I. Principiul urmat de iudei la împărțirea cărților Vechiului Testament, care se citiau în timpul serviciului divin, l-au avut în vedere și creștinii la împărțirea cărților Noului Testament, cu singura deosebire că acestea din urmă fură împărțite în 365 de bucăți, după numărul zilelor anului.

Pentru fiecare zi s'a hotărît a se citi la sfânta liturghie câte o bucată din Evanghelii, numită „*Evanghelia sau pericopa zilei*“, și câte o bucată din epistolele sau faptele sfinților apostoli, numită de popor „*Apostol*“.

Precum la iudei Legea, tot astfel și la creștin: Evanghelia, se citește în biserică numai de clerici (preot sau de diacon), pe când Apostolul poate fi citit și de mireni. De obicei citirea pericopei apostolice se face înaintea celei evanghelice. Cuprinsul pericopelor evanghelice și al celor apostolice este astfel ales, că corespunde cu însemnătatea zilei sau a împrejurării în care se citesc. Astfel la sărbătorile pentru aducerea aminte de faptele și întâmplările mai însemnate din viața Mântuitorului, ca d. p. la nașterea sa, la botez, la patimi, la schimbarea la față, etc., pericopa evanghelică istorisește aceste fapte sau întâmplări, așa cum au fost scrise de unul din cei 4 sfinți evangheliști, iar pericopa apostolică coprinde explicarea celor spuse în pericopa evanghelică, sau învățături care stau în strânsă legătură cu acelea.

În acelaș fel sunt rânduite și dispuse și pe-

ricopele care se citesc la sărbătorile în amintirea sfinților, precum și la diferite ocaziuni în care se săvârșește un serviciu religios, ca d. p. la botez, la cununii, la înmormântări, tedeum, sfîntirea apei, la sfîntul maslu, etc.

E de dorît ca toți creștinii să citiască în fiecare dimineată Evanghelia zilei, căci precum orice om se hrănește zilnic cu hrană materială, pentru întreținerea sănătății trupesti, tot astfel trebuie să dea și sufletului zilnic porțiunea sa de hrană, care este cuvîntul lui Dumnezeu.

II. Precum Mântuitorul Christos este centrul întregii economii a mîntuirii neamului omenesc, către care tinde tot ce s'a făcut înainte de El și dela care decurge tot ce s'a înfăptuit după El în această privință, tot astfel și Evangheliile — expunând viața și învățătura lui — sunt mai presus de toate celelalte scrieri, care compun Sfînta Scriptură, și le covârșesc prin însemnătatea lor, precum lumina soarelui covârșește orice altă lumină. Ele sunt, ca să zicem așa, soarele dela care primesc lumina și căldura toate celelalte scrieri biblice. Nici una din învățăturile înțelepților lumii nu se aseamănă în frumusețe și sublimitatea gândirii cu învățătura evanghelică, nici una nu este așa de simplă și așa de înaltă în acelaș timp, nici una atît de folositoare și plină de roade binefăcătoare. Cunoașterea, înțelegerea și urmarea celor coprinse în Evangheliile sunt de neapărată trebuință pentru mîntuire. Forma în care sunt scrise Evangheliile nu este însă peste tot forma simplă a națiunii sau povestirii. Multe din învățăturile evanghelice sunt expuse într'un limbagiu figurat, îmbrăcate în haina parabolei și a alegoriei.

În Evanghelii se vorbește adesea de obiceiuri și datine, care nu se mai practică astăzi, de așezăminte și dregătorii, care nu mai există, de orașe și popoare, care au dispărut de mult de pe fața pământului. Fără cunoașterea deplină a tuturor acestora, multe locuri din Evanghelii nu pot fi înțelese. Și dacă acestea nu se explică de persoane cu cunoștințe mai întinse și speciale, simplii credincioși nu pot fi pătrunși de adevăratul înțeles al Evangeliilor; iar înțelegerea dreaptă a Sfintei Scripturi este condițiune neapărată, pentru ca creștinul să se feriască de rătăcirii și să se hotărască a urma fără șovăire învățătura coprinsă în ea,

Trebuința explicării Evangheliilor s'a simțit în biserica creștină încă dela întemeierea ei. Datoria și dreptul de a explica Evangheliile (și Sfânta Scriptură în genere) a fost și este a ierarhiei bisericești și îndeosebi a episcopului și a preotului. Păstorii sufletești, fiind înarmați cu toate cunoscințele trebuitoare pentru înțelegerea deplină a coprinsului Evangheliilor și cunoscând și felul cum ele au fost explicate de sfinții părinți și învățători ai bisericii, sunt datori să lumineze pe credincioși, lămurindu-i asupra înțelesului sfintelor Evanghelii, în așa fel și grad, ca să nu le rămână nici o nesiguranță în minte, nici o îndoială în inimă.

Creștinii sunt datori să asculte cu luare-aminte explicațiunile date de păstorii lor sufletești.

III. Respectul și cinstea, pe care creștinii le-au dat Mântuitorului și învățăturii sale s'au întins și asupra cărții care coprinde textul Evangheliilor.

Fericitul Ieronim — scriitor bisericesc din veacul IV — istorisește, că pe vremea sa se

colora cu purpură pergamentul pe care erau scrise Evangheliile, iar lterele se poleiau cu aur și legătura lor se împodobia cu pietre prețioase. Obiceiul acesta străvechiu s'a păstrat până azi. Creștinii evlavioși și cu dare de mână își arată respectul pentru sfintele Evanghelii, plătind să le lege frumos și să le împodobiască cu argint sau aur și chiar cu pietre prețioase. Ca un semn de deosebită cinste, Evanghelia se se păstrează în altar pe sfânta masă. Duminica, după citirea pericopei evanghelice de la utrenie, Evanghelia se scoate cu solemnitate și se așează pe tretrapod (analog) în mijlocul bisericii, spre a fi sărutată de credincioși. Tot în semn de cinste și venerațiune deosebită pentru sfânta Evanghelie, clericii cari asistă la serviciul divin se descoper în timpul citirii ei, arhiereul slujitor își depune ômoforul, iar credincioșii stau în genuchi. Înainte și după citirea Evangheliei corul sau cântăreții întonează cuvintele: «*Mărire ție, Doamne, mărire ție*», aducând prin aceasta laudă și mulțumire lui Dumnezeu pentru adevărurile mântuitoare împărtășite prin citirea ei.

Să dăm dar și noi sfintei Evanghelii toată cinstea și venerațiunea ce i-se cuvine.

EVANGHELIILE DUMINICALE.

1. Duminica Paștilor.

Ioan I, 1—17.

În sfânta Evanghelie din ziua de Paști se vorbește despre nașterea din veci a Domnului nostru Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, din Dumnezeu-Tatăl și despre întruparea sa.

Explicare. Vers. 1. Cuvintele „*La început*” sau „*dintru început*” însemnează: la începutul sau

mai înainte de începutul tuturor lucrurilor, adică înainte de facerea lumii, înainte de toți vecii, sau din veci. Sub numele de „Cuvântul” se înțelege Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu. Sfântul evanghelist Ioan îl numește astfel: a) pentru că Iisus Christos a făcut cunoscută lumii voia lui Dumnezeu, tot așa cum prin cuvânt sau graiu se fac cunoscute gândurile minții omenești; b) pentru ca să arate nașterea sa mai pre sus de fire, căci în chipul spiritual în care cuvântul vorbit este produs de minte, în acelaș chip s'a născut și Fiul sau Cuvântul lui Dumnezeu din Dumnezeu-Tatăl; c) pentru ca să se știe că Fiul este veșnic ca și Tatăl, căci precum deodată cu mintea există și cuvântul, totastfel deodată cu Dumnezeu-Tatăl a existat și Fiul.

Expresia „și Cuvântul era la Dumnezeu” însemnează că el este o persoană deosebită de Dumnezeu-Tatăl, cu care nu trebuie să se confunde, iar vorbele „și Dumnezeu era Cuvântul” arată că Fiul este de aceeaș ființă cu Tatăl, V. 2. „Acesta era la început la Dumnezeu” va să zică, că nu se arătase lumii,

V. 3. Cuvântul a luat parte deopotrivă cu Tatăl și cu Sfântul Duh la facerea lumii „Printr'însul” are aci înțelesul de „împreună cu dânsul”, că adică Tatăl și Sfântul Duh au făcut lumea împreună cu Fiul, iar nicidecum că s'au servit de el ca de un instrument sau mijlocitor, cum au susținut unii eretici.

V. 4—5. Cuvântul este plin de viață și viața sa sfântă a luminat oamenilor în întunerecul păcatului. Dar nu toți oamenii au crezut în el și s'au împărtășit de lumină, ci mulți au rămas în întunerecul păcatului. Cei rămași în păcat

însă n'au putut stinge lumina adusă lumii de Domnul Christos, n'au putut-o împiedica să nu lumineze.

V. 6—8. Ioan Botezătorul a fost trimis de Dumnezeu, ca să mărturisiască despre lumină, adică despre Fiul lui Dumnezeu, n'a fost însă el însuș lumina, cum credeau unii.

V. 9—12. Christos, lumina cea adevărată, exista înainte de mărturia lui Ioan despre el, căci este din veci. El luminează pe toți oamenii, dar nu toți l-au primit și-l primesc. Nici chiar iudeii — pe cari sf. evanghelist îi numește „ai săi“, pentru că lor le fusese prezis prin prooroci — nu l-au primit, ci dimpotrivă, la-u prigunit și osândit la moarte de cruce. Celor cari au crezut în el și l-au primit, le-a dat putere ca să se facă fiii lui Dumnezeu, renăscându-se sufletește, adică lepădând toate poftele și slăbiciunile trupesti și umblând întruinnoirea gândului,

V. 14—15. Până aci s'a vorbit despre nașterea din veci a Fiului și despre firea sa dumnezească, aci se arată că Cuvântul s'a întrupat, adică s'a făcut om, fără ca totuș să înceteze a fi Dumnezeu. Iisus a avut dar trup adevărat omenesc, iar nu trup părut (aparent), cum învățau unii eretici. El a trăit între oameni și a arătat, prin puterea minunilor și a învățăturii sale, mărirea-i dumnezească „*mărire ca a unuia născut din Tatăl, plin de har și de adevăr*“. Venirea sa în lume fusese prezisă cu puțin mai înainte de sfântul Ioan Botezătorul. Prin cuvintele „*Celce vine după mine*“ se înțelege activitatea în public a Mântuitorului, care a urmat după a lui Ioan, iar prin „*mai înainte de mine s'a făcut, căci mai înainte de mine a fost*“

se arată că Iisus stă mai presus decât Ioan, pentru că e veșnic, adică Dumnezeu.

V. 16—17. Rezultatul venirii lui Christos în lume a fost, că ne-a împărtășit cu prisosință de harul dumnezeesc, Pecând Legea mozaică numai făcea cunoscut voia lui Dumnezeu, dar nu da și puterea de a o împlini, Iisus împărtășește omului harul dumnezeesc, care-i dă putere de a împlini voia celui Atotputernic și a i-se face plăcut. Pe lângă aceasta Iisus Christos ne-a descoperit și adevărul absolut în materie de religie, în vreme ce Legea veche era numai umbră și preînchipuire a acestui adevăr,

Învățăături morale. Fiul lui Dumnezeu a venit în lume și a luat trup omenesc, numai ca să arate și să dea omului puțința de a se face și el fiu al lui Dumnezeu. Să ne silim dar în tot chipul și în tot timpul de a ne face fii ai lui Dumnezeu. Să nu socotim că, dacă ne-am botezat și purtăm numele de creștini, dar nu facem fapte cu adevărat creștinești, suntem fiii lui Dumnezeu, ci să ne rânduim viața după învățătura Mântuitorului, să ne purtăm cum s'a purtat el, să ne supunem în totul voinții lui Dumnezeu, cum au făcut sfinții, și atunci vom fi fiii lui Dumnezeu.

Iisus Christos este fiul lui Dumnezeu. Să credem și noi aceasta cu tărie, să apărăm cu căldură și convingere această credință împotriva necredincioșilor de tot felul și să arătăm prin viața noastră curată, că suntem pătrunși de această credință.

Iisus Christos a adus în lume lumina spirituală și adevărul. Să iubim dar și noi în toate împrejurările vieții noastre lumina și adevărul, pentru că prin aceasta plăcem lui Dumnezeu și să fugim de întuneric și de mincăiuu.

2. Duminică II după Paști (a lui Toma).

Ioan XX, 19—31.

Această sfântă Evanghelie ne istorisește despre întâia și a doua arătare a Mântuitorului către apostoli după înviere.

I. *Explicare. Ver. 19—23.* Aci se povestește întâia arătare a Domnului.

Patimile, răstignirea și moartea Mântuitorului umpluseră de amărăciune și de spaimă pe sfinții apostoli, cari în mare parte erau stăpâniți de ideia greșită, că Invățătorul lor va întemeia o împărăție pământească, în care ei vor fi cei mai înalți dregători.

Pentru a-i smulge din mreșile acestei idei greșite și a-i convinge pedeplin, că prin patimile și moartea sa, Iisus și-a împlinit scopul pentru care venise pe pământ, adică mântuirea oamenilor, el a trebuit să li se arate de mai multe ori după învierea sa din morți. Prin aceasta le-a dovedit pedeplin că este Dumnezeu adevărat și le-a însuflat atât de mult încrederea în el, că au propovedit lumii fără teamă de amenințări și prigoniri, dumnezeirea sa.

Cea dintâi arătare a Domnului către sfinții apostoli a avut loc chiar în ziua învierii. Duminică pe seară, când apostolii se aflau adunați într-o casă din Ierusalim, ale cărei uși erau încuiete de frica iudeilor, Iisus intră la ei prin ușile încuiate și le zise „*pace vouă*“, ceace la iudei erau cuvinte de salutare, un fel de „*bună ziua*“ sau „*bună seara*“ al nostru.

„*Una din Sâmbete*“ sau „*una a Sâmbetelor*“ însemnează cea dintâi zi a săptămânii, care după felul cum numărau iudeii zilele, este Duminică.

Infățișându-se apostolilor, Mântuitorul le-a arătat urmele rănilor produse de cuie în mâini și în picioare și de suliță în coastă. El face aceasta, pentru ca să convingă pe apostoli, că este el cu adevărat, iar nu o fantomă, și că a înviat din morți cu acelaș trup cu care fusese îngropat.

Repetarea cuvintelor „*pace vouă*” are o deosebită însemnătate și anume, că Mântuitorul recomandă apostolilor săi pacea în chip special. Intre ei trebuie să domniască pacea. Spre a putea împlini după cuviință această înaltă chemare, de pacificatori ai lumii, el le împărtășește pe Duhul Sfânt și prin aceasta puterea de a ierta și a ține păcatele. Este de observat, că Mântuitorul dăduse apostolilor încă dinainte de patimi puterea de a face minuni, ca d. p. de a vindeca bolnavii, a alunga duhurile necurate, a învia morții, etc., dar puterea iertării și a ținerii păcatelor le-o dă abia după înviere. Două sunt pricinile pentru care face aceasta:

a) Iertarea și ținerea păcatelor se întinde și asupra vieții viitoare. Păcatele iertate în această viață vor fi iertate și în cea veșnică, iar cele ținute în această viață, vor fi ținute și în cea veșnică. Iertarea păcatelor este dar nimicirea morții. Acel căruia i-s'au iertat păcatele, trece deădreptul în viața de veci, pentru acela moartea nu mai are nimic îngrozitor, ci e numai puntea de trecere de pe pământ la cer. Era dar potrivit ca această putere să se dea apostolilor după ce Mântuitorul a învins moartea și i-a luat amărăciunea și groaza.

b) Păcatul este moartea sufletului, căci el îndepărtează pe om de Dumnezeu — izvorul vieții și-l lipsește prin aceasta de viața de veci.

Pentru om însă nimic nu e mai de preț ca sufletul, *(ce va folosi omul de va dobândi lumea întreagă și-și va pierde sufletul său?)* A ierta și a ține păcatele este dar a dispune de viața și de moartea sufletului. Era deci firesc ca această putere să se dea apostolilor tocmai la urmă, pentru că ea să fie ca o coroană a celorlalte împuterniciri pe care le primiseră dela Domnul.

Puterea de a ierta și a ține, sau de a lega și deslega păcatele a trecut dela sf. apostoli la *episcopi și preoți și se va păstra în biserică până la sfârșitul lumii.*

II. Vers. 24—29. Aci se povestește a doua arătare a Domnului către apostoli.

Când Mântuitorul se arătase ucenicilor săi întâia oară, apostolul Toma nu fusese de față și când se înapoie nu voi să creadă spusele lor.

Punând la îndoială mărturia celorlalți apostoli despre arătarea Mântuitorului, sf. Toma se îndoia atât de învierea Domnului, cât și de puterea ce i-se dase, de a ierta și a ține păcatele. Ca să nu-l lase prada îndoelii cu privire la învierea sa și lipsit de puterea iertării păcatelor, Mântuitorul se arată din nou, după opt zile, în acelaș chip minunat ca și întâiaș dată. El permite acum lui Toma să-i pipăie ranele, îl convinge despre realitatea învierii sale din morți cu acelaș trup cu care fusese îngropat și-l face să recunoască dămnezeirea sa, dar totodată îl mustără, că a crezut numai după ce a văzut și ferecește pe cei cari cred fără să fi văzut.

III. Vers. 30—31. Sfântul evanghelist spune mai departe, că Iisus a făcut și multe alte semne, pe care nu le mai enumără, pentrucă e încredințat, că cele pe care le-a descris în Evanghelia sa, sunt de ajuns ca să deștepte în citi-

tori credința, că Iisus Christos este Fiul lui Dumnezeu și să se facă astfel părtașii vieții de veci.

Învățăături morale. Îndoiala și necredința sunt păcate mari. De aceea Mântuitorul mustră pe sf. apostol Toma și fericește pe cei neîndoelnici și cari cred fără să fi văzut.

Aceste două păcate sunt foarte răspândite în lumea de azi și e de observat că ele pun stăpânire pe suflete numai când e vorba de chestiuni religioase, de credința în Dumnezeu. Pe când în alte privințe, oamenii cred cu înlesnire și fără să discute, până și cele mai absurde lucruri, când e vorba de o minune sau de altceva, care se raportează la credința în Dumnezeu, nu vor să creadă, se îndoesc și cer să li se aducă dovezi văzute și pipăite.

Să ne ferim de aceste păcate și să căutăm să convingem și pe alții, că în materie de credință nu trebuie să se ceară dovezi, pentru că credința se întemeiază pe dovezi, ci ea însăși este — cum zice sf. ap. Pavel — dovedirea celor nevăzute. Să luăm însă bine seama la ceea ce ni se propune să credem și la cel care ne face astfel de propuneri, ca nu cumva să fim înșelați de învățători mincinoși, cari răstâlmăcesc cuvântul dumnezeesc, ori dau învățăături omenești drept adevăruri descoperite de Dumnezeu.

3. Duminica III după Paști (a Mironosițelor).

Marcu XV, 43—47, XVI, 1—8.

Sf. Evanghelie din Duminica aceasta descrie cum a fost luat de pe cruce și pus în mormânt trupul Domnului și cum s'a făcut cunoscută învierea sa.

I. *Explicare. Vers. 43—47.* Iosif din Arimatea,

ucenic în ascuns al Mântuitorului — văzând că osândirea la moarte și răstignirea lui Iisus umpluseră de groază pe toți cunoscuții lui și că nu se găsește nimeni din cei de aproape ai lui, ca să poarte grija de a-l înmormânta — înfruntă furia poporului și — plin de curaj — se duse la Pilat, ca să ceară trupul lui Iisus, spre a-l îngropa cu cinste. Pilat i-l dete, după ce mai întâi se încredință dela sutaș că a murit cu adevărat.

Sutașul fusese de față când Mântuitorul își dăduse sufletul și văzând minunile ce se făcuseră în acel moment, exclamase: „*Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost omul acesta*“. Mărturia lui, că Christos a murit într'adevăr, este neîndoelnică, cu atât mai mult cu cât ea era exprimată în chip oficial către guvernator. E fals dar ceea ce susțin unii necredincioși că Christos n'a înviat cu adevărat, pentru că nu murise cu adevărat, ci numai s'a deșteptat din letargia pe care i-o pricinuiseră patimile. Iosif, luând trupul lui Iisus de pe cruce, îl înfășură — după cum era obiceiul la iudei — cu o pânză albă curată, care purta numele de giulgiu, și-l depuse într'un mormânt nou, prăvălind o piatră mare deasupra mormântului.

Iosif era om avut, fruntaș al poporului, sfetnic, adică membru în sinedriu și, împreună cu Nicodim, ucenic tainic al lui Iisus. El nu se putuse da pe față ca ucenic al lui, din diferite pricini, dar iubia pe Domnul și-i era prieten devotat. Dovadă despre aceasta a dat el prin purtarea sa în această împrejurare, căci nu se teme nici de sinedriu, care osândise pe Iisus la moarte, nici de popor, care fusese atârnat împotriva Mântuitorului și a partizanilor lui de preoți și de farisei, nici de un

refuz din partea lui Pilat, ci trece peste toate, nesocotește orice piedică și obține trupul dumezeescului său prieten, spre a-l îngropa cu toată cinstea cuvenită. Desigur, credea și el, ca toți ceilalți, că cu moartea lui Iisus s'a sfârșit totul, că odată mort, el nu va mai învia decât la judecata deapoi, dar totuș nu uită datoriile de pietate către trupul lui neînsufletit, datorii isvorite din marea sa dragoste către Mântuitorul. Iată adevăratul prieten !

II. VII, *Vers.* 1 — 8. După ce trecu Sâmbăta, adică Sâmbătă pe seară, Maria Magdalena împreună cu Maria (mama lui Iacov cel tânăr) și cu Salome (mama fiilor lui Zevedeu) cumpărăra miresme, ca să ungă trupul lui Iisus, iar a doua zi (Duminică) de dimineață plecară spre mormânt. Ele erau îngrijate că nu vor putea da înlături piatra de pe mormânt, căci era grea și nici un bărbat nu le însoția, devremece apostolii se ascunseseră și stau cu ușile încuiate de frica iudeilor. Credința și iubirea acestor femei pentru Domnul este mai mare decât frica, dar nici ele nu credeau în învierea lui, căci atunci nu s'ar fi dus să-i ungă trupul cu aromate, ca ori cărui mort. Crezând că Iisus este și va rămâne mort, ele erau pline de întristare. Când femeile mirosite ajunseră la mormânt, găsiră piatra răsturnată și intrară înăuntru, unde văzură un înger, de a cărui privire se înspăimântară. Îngerul însă le risipi teama, arătându-le mormântul gol, vestindu-le că Iisus a înviat și poruncindu-le să spună apostolilor și lui Petru (care nu mai era apostol, pentru că se lepădase de trei ori de Mântuitorul în timpul patimilor sale), că el se va duce mai înainte de

ei în Galilea (o localitate aproape de Ierusalim), unde-l vor vedea. Mironosițele au aflat dar cele dintâi vestea despre învierea Domnului, dar de spaimă nu îndrăzniseră să spună deocamdată nimănui.

Invățături morale. — Purtarea lui Iosif și a femeilor mirănoșițe e cea mai frumoasă pildă de adevărată dragoste prietenească. Adevăratul prieten nu încetează de a-și iubi prietenul nici după ce acesta moare, ci face pentru el tot ce împrejurările și judecata sa îi spun că trebuie să facă. — Dacă trupul îi rămâne neîngropat, el îl îngroapă ; dacă cineva îl vorbește de rău, el îi ia apărarea ; dacă și-a exprimat vreo dorință, el i-o împlinește ; dacă pe urma lui au rămas mamă, tată, copii sau alte rude fără ajutor, el îi ajută ; dacă a început vreo lucrare, care a rămas neterminată, acesta o duce la capăt ș. a. m. d. Adevărata prietenie merge până la jefirea de sine pentru binele aproapelui, cum zice Mântuitorul: „*Nu este mai mare dragoste decât aceasta, ca să-și pună cineva sufletul pentru prietenul său*“. Să ne purtăm și noi ca adevărați prieteni cu prietenii noștri și să nu încetăm de a-i iubi nici după moarte. Îngroparea trupului celor cari sunt expuși să rămână neîngropați—fie ei prietenii sau chiar dușmanii noștri—este cea dintâi datorie ce avem către cei morți.

4. Duminica IV după Paști (a Slăbănogului).

Ioan V, 1—15.

Sf, Evanghelie din Duminica aceasta descrie minunea pe care a făcut-o Iisus vindecând pe un slăbănog care zăcea de 38 de ani.

Explicarea Vers. I. Nu se știe cu siguranță, care a fost sărbătoarea despre care se vorbește aci. Probabil e să fi fost sărbătoarea corturilor, sau sărbătoarea purim.

Vers. 2—4. „Scăldătoarea sau lacul oilor“ se numia astfel, pentru că era aproape de una din porțile orașului Ierusalim numită „poarta oii“. Poarta aceasta era în poarta de răsărit a orașului, nu departe de templu. Fiindcă animalele de sacrificiu, care se aduceau la templu și din care cea mai mare parte erau oi, treceau prin această poartă, deaceia se dăduse porții numele de poarta oii. Acest lac mai purta și numele de Bethesda, care însemnează „Casa harului“, pentru că apa lui era tămăduitoare de tot felul de boale. Nu însă ori-când se vindecau boalele prin cufundarea în această apă, ci numai la anumite timpuri, când ea se turbura. Credința era, că un înger turbura apa și-i da putere vindecătoare. Observîndu-se această însușire minunată a apei, se construi împrejurul lacului o hală, care pe timpul Mântuitorului avea cinci pavilioane sau foșoare, în care se adăpostiau bolnavii cari își căutau însănătoșirea aci. Sfinții părinți văd în această scăldătoare preînchipuirea sfântului botez, care are puterea de a vindeca păcatele celor cari se botează.

Vers. 5—6. Intre bolnavii aflați acolo, în ziua când Iisus vizită scăldătoarea, era și un slăbănog, adică un om lovit de paralizie sau dambla, care era bolnav de 38 de ani. Către acesta se adresă el zicând: „Voești să te faci sănătos?“. Rostul acestei întrebări este de a arăta că omul e înzestrat de Dumnezeu cu voe liberă, în virtutea căreia el se hotărăște

de sine și împotriva căreia nici Dumnezeu nu-l silește să facă ceva. Nu mai încapă nici o îndoială că slăbănogul voia să se facă sănătos, căci pentru aceasta venise la scăldătoare și aștepta acolo de 38 de ani, dar Mântuitorul îl întrebă anume pentru ca să arate că el e liber să voiască aceasta sau nu și că împotriva voinții lui Mântuitorul nu l-ar fi vindecat. E de admirat purerea de voință a acestui slăbănog, care aștepta acolo de 38 de ani și totuș, nu pierduse nădejdea de însănătoșire. Câți oameni sănătoși n'au voința acestui bolnav!

Vers. 7—9. Răspunsul slăbănogului este de o modestie rară. El nu răspunde deadreptul: „*Da, Doamne, voesc*“, ci arată în câteva cuvinte cât de nenorocit este, cum l-au părăsit toate rudele și cunoscuții și cât de mult ar vrea să se reînsănătoșiască „*Doamne*“ — zice el — *om n'am, ca, dacă se va turbura apa, să mă arunce în scăldătoare*“. Nici un cuvânt de desnădejde pe buzele lui, nici un semn de revoltă sufletească, de nemulțumire sau cârtire împotriva lui Dumnezeu, că-l lasă să sufere de atâția ani. Deaceia Mântuitorul îl vindecă numai de cât, poruncindu-i să se scoale și să-și ia patul.

Vers. 10—13. Iudeii credeau și cred și astăzi, că cinstesc mai mult Sâmbăta, dacă nu vor lucra nimic în timpul ei. Deaceia cei cari văzură pe slăbănog ducându-și patul, în loc să se mire de însănătoșirea sa, îl ceartă că nu se cade să-și poarte patul Sâmbăta, la care el răspunde, că cel care l-a făcut sănătos, i-a poruncit să-și ia patul. Habotnicia și orbirea iudeilor se vede și mai bine din aceea, că nici după răspunsul slăbănogului, din care reeșia că o minune a fost săvârșită cu el, ei nu-l

întreabă, cine a făcut aceea minune. ci numai cine i-a'poruncit să-și ia patul. În ochii lor minunea n'avea nici o valoare, numai pentru că săvârșitorul ei nu ținea Sâmbăta, așa cum înțelegeau ei. Setea iudeilor de a se răsbuna pe Mântuitorul, care îndrăsnise să le calce obiceiurile, rămase deocamdată nepotolită, pentru că slăbănogul nu știa cine era cel care-l vindecase.

Vers. 14—15. Iisus, întâlnind odată în templu pe slăbănogul vindecat de el, îi zise: „*Iată, te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai greșești, ca să nu-ți fie ceva mai rău*“, iar acesta aflând, că cel care-l făcuse sănătos era Iisus, merse și spuse iudeilor.

Invățăture morale: Pentru facerea binelui e nimerit orice timp. Nu trebuie să ne dăm la o parte de a face bine în sărbători, pentru cuvântul — pe care se sprijiniau iudeii din Evanghelie — că sărbătoarea nu trebuie să lucrăm. Dimpotrivă, în zilele de sărbători să acem cât mai mult bine, pentru că sunt așezate spre cinstirea în chip deosebit a lui Dumnezeu, iar binefacerile sunt cinstirea lui Dumnezeu cu fapta.

Din cuvintele Mântuitorului: „*Iată, te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai greșești...*“ învățăm, că suferințele ce îndurăm în viață, provin de multe ori din cauza păcatelor sau greșelilor pe care le facem noi înșine. Câți oameni nu sunt loviți de nenorociri și suferințe de care nu pot scăpa toată viața, numai pentru că au păcatul de a-și pierde nopțile în desfrâu! Iată dar că păcatul își prlmește plata de multe ori chiar în această lume.

Cei cari s'au lăsat de un păcat sau au părăsit un vițiu, trebuie să se feriască de a cădea

din nou în ele, căci căderea din nou sau recidiva, este — ca și boalele trupești — mult mai primejdioasă decât boala însăși.

Mântuitorul, ca un neîntrecut învățător și doctor sufletesc, nu se mulțumește, numai să vindece pe slăbănog de boala sa, ci poartă grijă de sănătatea lui și pe viitor, atrăgându-i luarea-aminte, că dacă va greși din nou, îi va fi mai rău. Acelaș lucru să facem și noi: dacă amisbutit să hotărîm pe cineva, să părăsiască o apucătură sau cale greșită, să nu credem că ne-am făcut pe-deplin datoria, ci să luăm seama ca să nu cadă din nou. La fel să procedăm și cu noi înșine.

Mai departe, vedem că Mântuitorul nu caută să umiliască prea mult pe slăbănog, dându-i pe față păcatele săvârșite, ci-i zice; «*Să nu mai greșești*». Așa să facem și noi: Să nu căutăm a umili sau a înjosi pe cei cari i-am desbărat sau vrem să-i desbărăm de un rău, căci prin aceasta ni-i înstreinăm și nu mai putem înrâuri în bine asupra lor, ci să-i tratăm cu blândețe, cu cuviință și în mod demn.

În sfârșit, să nu cârtim împotriva lui Dumnezeu, când suntem loviți de vreo nenorocire, pentrucă Dumnezeu, ca un bun părinte, ne dă toate numai spre binele și folosul nostru. Când suntem în nenorocire, să ne aducem aminte de Iov și de toți dreptii și sfinții, cari au îndurat toate fără cârtire și au dobândit coroana nevestejită a măririi cerești.

5. Duminica V după Paști (a Samaritencei).

Ioan IV. 5—42.

Pericopa evanghelică din această Duminică coprend interesanta convorbire a lui Iisus cu o femeie samarineancă.

Explicare. Vers. 5—15. Orăşelul Sichem sau Sihar era capitala Samariei şi fusese altădată capitala regatului Israel. În apropiere de acest orăşel era puţul patriarhului Iacov, la care se opri Mântuitorul şi unde avu convorbirea cu samarineanca.

Era pe la amiază (al şaselea ceas din zi, adică, după ceasul nostru, 12), căldura era mare, ucenicii se duseseră în oraş, ca să cumpere de ale mâncării, iar Domnul Christos, obosit de drum, încălzit şi însetat, şedea lângă puţ, neputând să-şi potoliască setea, fiindcă puţul nu avea găleată de scos apă. Dar iată că soseşte din oraş o femeie şi scoate apă în vasul ei. Domnul îi cere să-i dea şi lui apă să bea, iar femeia se miră, că un iudeu îi cere apă de băut. Mirarea femeiei se explică prin aceea că iudeii erau de mult în ceartă şi duşmănie cu samarinenii, pe care-i socotiau spurcaţi. Din această cauză ei nu aveau nici un fel de legături cu samarinenii. În duşmănia lor mergeau aşa de departe, că nici măcar nu treceau prin Samaria, când voiau să se ducă din Iudea în Galilea, sau viceversa, ci ocoliau prin Perea. Cu drept cuvânt dar femeia se miră, când Mântuitorul îi cere apă să bea. Mântuitorul însă, care nu ţinuse seamă de obiceiul iudeilor, de a nu trece prin Samaria, nu ţine seamă nici de aceea că ei socotiau spurcaţi pe samarineni. El nu răspunde femeiei, cum ca iudeu vrea să bea apă de la o samarineancă spurcată, ci îi vorbeşte despre „apă vie“, pe care o are el şi din care cine bea nu mai însetează. Prin „apă vie“, Mântuitorul înţelege învăţătura sa, care conduce la viaţa de veci. Iudeii şi samarinenii înţelegeau, prin apă

vie. apă de izvor. De aceea femeia se îndoiește mai întâi că Iisus ar putea avea avea asemenea apă, iar când îl aude vorbind mai departe despre „apa vie“ și lăudându-i efectele, crede că el are totuși această apă materială și-l roagă cu tot dinadinsul să-i dea și ei.

Vers. 16—24. Acum femeia era pregătită să asculte cuvintele Domnului, căci dorința de ceva mai înalt era deșteptată în sufletul ei. Pentru a face, ca cuvintele sale să aibă mai mare efect, el nu-i spune ce înțelege prin „apa vie“, ci caută să se descopere ca Dumnezeu atot știutor. Deaceia o trimete să-și aducă bărbatul, la care femeia răspunde că n'are bărbat. Atunci Mântuitorul îi zise: „*Bine ai zis că n'ai bărbat, pentru că cinci ai avut și pe care-l ai acum nu-ți este bărbat (legitim)*!“ Văzând că-i cunoaște trecutul, femeia își închipue numai decât, că cel cu care vorbea e prooroc și începe să-l întrebe chestiuni religioase. Intre iudei și samarineni era ceartă cu privire la locul unde trebuia să se închine lui Dumnezeu. Iudeii pretindeau că în Ierusalim, la templul lor, iar samarinenii că pe muntele Garizim, în templul făcut de ei. Samarineanca vrea să afle deslegarea acestei chestiuni. Mântuitorul răspunde că nici iudeii, nici samarinenii n'au dreptate în susținerile lor, totuși iudeii stau mai presus decât samarinenii, pentru că ei știu cui se închină, iar samarinenii nu știu. Aceste cuvinte însemnează, că iudeii cunosc și cinstesc mai bine pe Dumnezeu și așteaptă cu mai multă încordare pe Mesia, pentru că au, pe lângă scrierile lui Moisi, și pe ale profetilor, pe când samarinenii stau mai prejos, pentru că admiteau numai cele cinci

cărți ale lui Moisi. După aceasta, Mântuitorul arată care este adevărata închinare «*în duh și în adevăr*», adică închinare în minte, în gând, iar nu într'un anumit loc — cum credeau iudeii și samarinenii. — închinare lui Dumnezeu Tatăl.

Vers. 24—38. Samarineanca pare a mai fi avut și alte întrebări de pus, dar nu mai întrebă nimic, ci numai își exprimă încredințarea că va ști toate, când va veni Mesia, pentru că el va lămuri toate; la care Iisus răspunde: «*Eu sunt, acela ce vorbește cu tine*» adică el e Mesia. Ne mai știind ce să facă de bucurie, că a văzut pe Mesia, femeia își lasă vasul și aleargă în oraș, ca să ducă vestea că a venit Mesia (v. 28, 29).

Pe când femeia încă nu plecase, se înapoiară și ucenicii. Ei se mirară că Iisus vorbea cu o samarineancă și-l poftiră să mănânce, dar el le răspunse, că are o mâncare pe care ei n'o știu. Fiindcă ucenicii nu înțelegeau de ce mâncare vorbește Mântuitorul, el adaogă: «*Mâncarea mea este să fac voia Celuice m'a trimis și să împlinesc lucrul lui*», cu alte cuvinte, ceea ce este mâncarea pentru trup, același lucru, e pentru Christos împlinirea chemării mesiance, adică mântuirea omenilor. Un astfel de prilej, de a mântui multe suflete, se înfățișă acum. Samarineanca spusese în oraș că a vorbit cu Mesia și mai mulți samarineni veniau să-l vadă. Mântuitorul îi arată sfinților apostoli și-i aseamănă cu o holdă duhovnicească gata de seceriș, iar pentru a îndemna pe apostoli la un astfel de seceriș, le spune că secerătorii duhovnicești iau plată și adună roadă în viața veșnică, spre bucuria lor și a celor

ce au semănat, adică a proorocilor cari au pregătit calea către mântuire. Acesta este înțelesul cuvintelor: «*Altul este celce seamănă și altul celce secără.*»

Vers. 39—42. Cuvântul lui Christos s'a adevărit îndată. Samarinenii erau copti pentru primirea învățaturii sale, căci veniră la Dânsul și-l rugară să rămână la ei. Iisus rămase în Sihem două zile și mulți crezură că el este cu adevărat Mesia cel așteptat.

Învățături morale. Samarineanca a simțit o nespusă bucurie, când a aflat că cel cu care ea vorbea la puț este Mesia. Această bucurie duhovnicească ea n'a închis-o în sufletul său, ci a împărtășit-o numai decât și concetățenilor ei. Purtarea ei trebuie să slujească drept pildă oricărui creștin. Cine dobândește un lucru de preț, cel căruia i-se izbândește o dorință frumoasă și se bucură de aceasta, trebuie să împărtășiască și altora nu numai bucuria sa, ci și din ceea ce a dobândit. În acest fel bucuria sa crește și folosul dobândit este al mai multora. Când toți vor face astfel, atunci între oameni va fi adevărata frăție, bucuria va stăpâni inimile tuturor, iar întristarea nu-și va mai avea locul, cum nu-și are între copii, cari își împărtășesc unii altora orice bucurie și tot ce au.

Dorința sau setea de a ști, de a cunoaște cât mai multe lucruri bune și folositoare, este o condițiune neapărată pentru înaintare, pentru propășirea în viață. Dacă samarineanca n'ar fi pus atâtea întrebări Mântuitorului, poate că el nu-i ar fi spus atâtea învățături, nu-i ar fi spus că este Mesia. Totastfel și noi: dacă nu ne străduim, nu ne sbatem, nu întrebăm și

cercetăm cu luare-aminte, nu înaintăm în nici o privință. «*Caută și vei afla, cere și ți se va da, bate și ți se va deschide*» a zis altă dată Mântuitorul. Fiecare om trebuie să-și îndeplinească datoriile impuse de chemarea ce are în viață cu cea mai mare punctualitate și din toată inima, cum dă pildă Mântuitorul, pentru care împlinirea voii Tatălui ceresc este tot atât de plăcută și necesară ca hrana pentru trup. Fără o astfel de împlinire a datoriilor nu e mulțumire nici mântuire.

6. Dumineca VI după Paști (a orbului).

Ioan IX, 1—38.

În Evanghelia din această Duminică se vorbește despre vindecarea de către Iisus a unui orb din naștere.

Explicare. Vers. 1—12. Iudeii credeau că suferințele din această viață sunt întotdeauna o urmare a păcatelor săvârșite de cel care suferă, sau de părinții lui. Mântuitorul însuși a arătat prin cuvintele adresate slăbănogului: „*Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșești, ca să nu-ți fie ceva mai rău*“, că boalele și suferințele sunt uneori o urmare a păcatelor noastre personale. Dar orbul din naștere, de care se vorbește în această Evangheliă, nu putea fi orb din pricina păcatelor sale personale, pentru că el se născuse orb.

Păreră, că cineva suferă în viață din pricina păcatelor părinților, era discutată. Apostolii voiau să afle ce învață Mântuitorul în această privință și-l întreabă despre orbul din naștere, pentru ce s'a născut orb? Iisus nu le spune din ce pricină, ci pentru care scop s'a născut

orb, anume: ca să se arate lucrurile lui Dumnezeu într'însul, căci el este trimis în lume, ca să facă lucrurile lui Dumnezeu și cât timp este în lume e *ziua*, pentrucă el este lumina lumii, iar după ce va pleca el din lume, va veni *noaptea*.

Prin «*ziua*» se înțelege aci viața pământească a omului, în care el, luminat de lumina învățaturii și a minunilor lui Iisus Christos, poate dobândi mântuirea; iar prin «*noapte*» se înțelege viața viitoare, în care nu se mai pot mântui cei cari n'au făcut în această viață fapte vrednice de mântuire.

Pentrucă Christos este lumina lumii, se cădea să dea orbului lumina ochilor, ceeace și făcu, ungându-i ochii cu tină, pregătită cu scuipat, și trimițându-l să se spele în lacul Siloamului. Iisus putea desigur să vindece pe orb și numai cu cuvântul, dar el s'a servit de scuipat și tină, pentru a da vindecării o formă văzută. Minunea aceasta fiind ne mai auzită, vecinii orbului nu crezură deocamdată că el s'a vindecat de orbire, ci bănuiau că se dă drept orb altul care semăna cu el.

Vers. 13—34. Orbul vindecat este dus de necredincioșii săi vecini înaintea învățătorilor de Lege. Intre aceștia se aprinde discuțiunea, dacă Iisus este, sau nu, trimisul lui Dumnezeu. Orbul răspunde, că Iisus e prooroc. Fariseii cheamă pe părinții orbului, pentru a se convinge, dacă acesta e fiul lor, care s'a născut orb. Aceștia spun că da, totuș fariseii nu vor să recunoască că Iisus este trimisul lui Dumnezeu, ci — orbiți de patimă — încearcă să si liască pe cel vindecat să mărturisiască, că Iisus este păcătos. Acssta însă nu poate fi în-

duplecăt să dea un astfel de răspuns. După mai multe întrebări și înfruntări din partea fariseilor, el răspunde că, dacă Christos n'ar fi trimisul lui Dumnezeu, n'ar putea face asemenea minuni. Răspunsul acesta neplăcând fariseilor, orbul vindecat fu dat afară din sinagogă.

Vers. 35—38. Orbul din naștere nu știa că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, ci-l socotia numai drept un prooroc. După ce fu dat afară din sinagogă de către farisei, Mântuitorul îl întâlnește și-l întreabă, dacă crede în Fiul lui Dumnezeu. Orbul neștiind cine este Fiul lui Dumnezeu, întreabă: Cine e acela? La care Mântuitorul răspunzând, că el este, orbul mărturisește fără șovăire credința sa în el.

Invățăături morale. Orbul vindecat dă dovadă de cea mai mare statornicie în credință. El crede, că cel care i-a dat vederea, e prooroc. Aceasta o mărturisește înaintea fariseilor și amenințările lor nu l-au putut îndupleca să zică altfel. Așa se cade să fie orice creștin. Când avem credința sigură, că ceea ce mărturisim noi este așa și nu altfel, nimic să nu ne clintiască din credința noastră. O asemenea siguranță ne înfățișează credința creștină în întregul ei. Pe aceasta trebuie s'o apărăm și s'o susținem chiar cu prețul vieții noastre, când cineva ar tăgădui-o, ar ataca-o sau desprețui-o. Așa au făcut sfinții părinți și marii dascăli ai bisericii, precum și sfinții mucenici. Deaceia sunt părtași vieții și fericirii de veci.

Acest orb mai arată o frumoasă însușire sufletească, anume că ține minte binele ce i-s'a făcut. Cei mai mulți oameni dimpotrivă, uită cu înlesni rebinele și țin minte răul ce li s'a

făcut. În inima unor astfel de oameni nu poate încolți sămânța virtuților și a faptelor mari. Negândindu-se la binele ce au primit, ci numai la răul ce li s'a făcut, ei stau în tot momentul la pândă, așteaptă prilej de răsbunare și sunt gata de orice lucru rău. De astfel de oameni trebuie să fugim și de pilda lor rea, să ne ferim. Să ne silim însă de a ține în totdeauna minte binele, căci omul care ține minte binele ce i-s'a făcut, privește cu încredere și dragoste pe toți oamenii, vede în fiecare un prieten și caută ca întotdeauna să facă numai bine. Pentru un asemenea om, răul nu există, căci el nu-l practică, iar dacă cineva i-l face lui, el îl dă numai decât uitării. Un înțelept de demult spunea, că omul poartă necurmat o dășagă în spinare și pune în sacul dela spate cusururile sale, ca să nu le vadă, iar în cel din față pe ale celorlalți oameni, ca să le poată vedea în orice clipă. Creștinul trebuie să procedeze dimpotrivă cu binele și cu răul ce i-se face: să pună la spate răul și în față binele.

7. Duminica I după Rusalii (a tuturor sfinților).

Mateiu X, 32—33; 37—38; XIX. 27—30.

Pericopa evanghelică din această Duminică e compusă din trei bucăți deosebite.

Explicare A.) X. Vers. 32—33. În partea întâi a acestei sfinte Evanghelii, Mântuitorul vorbește despre cei cari-l vor mărturisi și cei cari se vor lepăda de el.

A mărturisi ceva înseamnă a spune în auzul tuturor ceea ce gândești și crezi. A mărturisi pe Christos înaintea oamenilor, va să zică dar, nu numai a crede în inima ta învățătura lui,

ei și a o propovedui cu cuvântul și cu fapta. Propoveduirea Evangheliei, adică mărturisirea lui Christos înaintea oamenilor, a atras sfinților apostoli și creștinilor mai de demult și poate atrage încă și astăzi, prigoniri grozave din partea necredincioșilor și a celor de alte credințe. Se pune dar întrebarea: Pentru ce cere Dumnezeu o astfel de mărturisire, dacă ea expune pe om la prigoniri și la moarte? Răspunsul este: Pentru că omul este alcătuit din două părți: din trup și din suflet, iar la învierea deobște și judecata deapoi Dumnezeu va răsplăti deopotrivă atât sufletul cât și trupul. Deaceea, la orice faptă bună ce face omul, trebuie să ia parte, pe lângă suflet, și trupul. Aceasta se aplică și la credința în Christos: ea nu trebuie ținută ascunsă în inimă, ci trebuie mărturisită cu buzele, cum zice apostolul: *«Cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire»*. (Romani X, 10).

Credința nemărturisită, ținută ascuns, este nedeplină. Dacă în inimă credem că Christos este Fiul lui Dumnezeu și aderăm la învățătura lui, dar, din cauza fricii de prigoniri sau pentru vreun interes oarecare, nu mărturisim ceea ce credem, atunci această credință poate să constituie un merit pentru suflet, dar pentru trup nu, fiindcă el nu contribuie în acest caz cu nimic la actul credinței. Prin urmare numai credința mărturisită este adevărată, deplină și mântuitoare. *«De vei mărturisi cu gura ta pe Domnul Iisus — zice apostolul — și vei crede în inima ta că Dumnezeu l-a sculat din morți, te vei mântui»*. (Romanii X 9).

Așa dar Mântuitorul cere să-l mărturisim înaintea oamenilor, pentru ca la judecata de

apoi să poată răsplăti deopotrivă și trupul și sufletul. Pentru a ne îndemna și mai mult la aceasta, el făgăduiește că va mărturisi și el înaintea Tatălui ceresc pe cei cari-l vor fi mărturisit înaintea oamenilor și se va lepăda de cei cari se vor lepăda de el.

B) *Vers. 37—38.* In a doua parte Mântuitorul arată cine e vrednic să-i urmeze lui. Înțelesul cuvintelor: «*Celce iubește pe tată sau pe mamă mai mult decât pe mine...*» este că pe Iisus Christos trebuie să-l iubim mai mult decât pe părinții și fiii noștri, pentru că el ne-a dăruit mântuirea sufletească și trupească. Dragostea de familie este sfântă și trebuie s'o păstrăm întodeauna, dar ea nu trebuie să covârșiască dragostea către Dumnezeu. Iisus Christos nu zice că nu trebuie să iubim pe mamă sau pe tată, ci numai că nu trebuie să-i iubim mai mult decât pe el. A cere ca părinții să nu iubiască pe fii sau fiii pe părinți ar fi ceva protivnic atât legii firești cât și celei dumnezeiești, care ne poruncesc să iubim și să purtăm grijă de părinți și de familie în genere. A iubi pe părinți și pe cei de aproape ai noștri oricât de mult, nu este oprit decât numai dacă prin aceasta se jignește credința și dragostea către Dumnezeu. Când, de pildă, părinții zic copiilor: Credeți în Iisus Christos, urmați învățătura lui, cinștiți-ne, iubiți-ne și ne purtați de grijă, cum a cinstit, iubit și purtat el de grijă părinților săi după trup, etc., o asemenea dragoste către părinți și familie poate fi oricât de mare și va fi întotdeauna la locul ei. Dar, dacă părinții ar zice copiilor: Ca să ne arătați că ne iubiți, lepădați-vă de credința în Christos, mergeți de furați, jurați

strâmb, calomniati, ucideți, etc., în asemenea caz dragostea de părinți este o primejdie pentru dragostea către Dumnezeu și nu trebuie ascultată. În acest înțeles zice Christos, că celce iubește pe părinți sau pe rude mai mult decât pe el, nu este vrednic de el.

Dar creștinul trebuie să iubiască pe Dumnezeu nu numai mai mult decât pe părinți și copii, ci chiar mai mult decât pe sine însuși. Pentru aceasta zice Christos: «*Cine nu-și ia crucea sa și nu vine după mine, nu este vrednic de mine*». Crucea este simbolul suferinței. A lua crucea și a urma lui Christos, va să zică a fi gata în tot momentul să înfruntăm cu bărbăție orice suferințe, și chiar moartea, pentru susținerea învățăturii și credinții în dumnezeirea lui, cum au făcut sfinții mucenici.

C) XIX Vers. 27—30. În partea treia se vorbește despre răsplata ce vor dobândi apostolii și toți cât au urmat și vor urma lui Christos.

Despre sfinții apostoli Mântuitorul zice că ei, la a doua naștere, adică la judecata deapoi, vor ședea pe 12 scaune și vor judeca pe cele 12 seminții ale lui Israel. Șederea pe scaune și judecarea nu trebuie înțelese verbal, ci, că apostolii se vor împărtăși de multă slavă și că nu vor avea să se teamă la judecata deapoi, sau că, în locul bunurilor vremelnice de care s'au lipsit, vor dobândi bunuri veșnice și netrecătoare.

Despre ceice au lăsat case și frați și surori, etc., pentru a urma lui Christos, el ne spune că vor dobândi toate acestea însutit, precum și viața de veci. Nici aceste cuvinte nu trebuie înțelese verbal. Nu case, frați, surori, etc., va

primi însutit celce s'a lipsit de asemenea lucruri pentru Christos, ci bunuri duhovnicești, atât în viața aceasta cât și în cea viitoare.

Cuvintele: „*Si mulți dintâi vor fi pe urmă și de pe urmă întâi*“ înseamnă că la răsplata ce se va da fiecăruia nu se va ține în seamă întoarcerea mai din vreme sau mai târziu la credința în Christos, nici pozițiunea pe care cineva a avut-o în această viață, nici numele de care s'a bucurat înaintea oamenilor, ci numai credința și faptele bune. Așa se va întâmpla că mulți din cei cari în ochii lumii sunt întâi, ca d. p. preoți, monahi, cuvioși fățarnici, etc., că fie pe urmă, iar cei de pe urmă — vițioși, criminali, etc., dacă s'au îndreptat și pocăit — să fie întâi.

Invățăături morale. Mărturisirea credinței în Christos poate expune câteodată pe om la mari neajunsuri și primejdii, poate să-l coste chiar viața. El însă nu trebuie să se dea în lături dela nimic, pentrucă și Mântuitorul și-a jertfit viața pentru omenire și pentrucă în timpul acestei vieți trecătoare, pe care omul o poate pierde pentru Christos, se dobândește viața de veci. Traiul în familie sau în societate, iubirea de părinți, copii și rude, precum și posedarea a orice fel de avere nu sunt oprite de religiuinea creștină. Acestea nu trebuie însă să absoarbă toată dragostea, toată purtarea noastră de grijă, pentrucă atunci sunt ca un fel de idoli pentru cari dăm uitării pe Dumnezeu. Cele mai multe și mai mari binefaceri le primim dela Dumnezeu, Făcătorul nostru și Atot-Țiitorul; de aceea pe el trebuie să-l iubim mai mult decât pe oricine și orice.

Dacă iubim cu adevărat pe Dumnezeu, iubim

și pe cei de aproape ai noștri și pe toți oamenii, căci „*de va zice cineva că iubește pe Dumnezeu, pe care nu-l vede, iar pe fratele său, pe care-l vede, îl urăște, mincinos este*“ (I Ioan IV, 20).

8. Duminica II după Rusalii.

Mateiu IV, 18—23.

Sfânta Evanghelie din această Duminică vorbește despre chemarea celor dintâi ucenici ai Mântuitorului.

Explicare. Vers. 18—20. Marea Galileei, numită și Marea Tiberiadei—după orașul cu acelaș nume — sau lacul Ghenisaretului, este o mare frumoasă cu apă limpede, bună la gust și plină de pește. Pe malurile ei se aflau înfloritoarele orășele Tiberiada, Betsaida, Capernaum, Chorazin, Magdala ș. a. Pescuitul și negoțul cu pește erau îndeletnicirile de căpetenie ale locuitorilor dimprejurul ei. Printre pescarii cari trăiau aci, pe vremea când Mântuitorul nu începuse încă să propoveduiască în public învățătura sa, erau și frații Simon — căruia Mântuitorul i-a schimbat numele în Petru — și Andrei, fiii lui Ionă. Într'o zi când ei își aruncau, ca de obicei, mreșile în mare, se apropie de ei Iisus și le zise: „*Veniți după mine și mă voi face vânători de oameni*“. Petru și Andrei cunoșteau pe Mântuitorul dela Ioan Botezătorul, ai cărui ucenici fuseseră mai înainte. Mântuitorul le spusese chiar să vină după el, dar nu le descoperise ce vrea să facă din ei. Acum, când auziră că el vrea să-i facă vânători de oameni, adică propoveduitori ai Evangheliei, ei își părăsesc mreșile, luntrea și un-

dițele, singurul mijloc cu care își câștigau hrana pentru ei și familiile lor și urmează fără întârziere pe Domnul. Dorința de a vâna oameni, adică de a întoarce, prin cuvântul Evanghèliei, pe cei rătăciți la calea adevărului, a-i scăpa de peire și moarte, era în ei mai puternică decât trebuința agonisirii hranei de toate zilele. Deaceea nu stau nici un moment pe gânduri, ci se supun chemării Domnului,

Vers. 21—22. În aceste versete se povestește mai departe cum a chemat Mântuitorul la apostolat pe alți doi pescari de pe țărmul aceleeaș mări, pe Iacob și pe Ioan, fiii lui Zevedeu. Aceștia își cârpiu mreșile lor într-o corabie, când fură văzuți de Mântuitorul și chemați. Cum auziră chemarea, ei lăsară mreșile și pe tatăl lor în corabie și merșeră după Iisus. Cu aceasta s'au arătat vrednici de a fi ucenicii lui Christos, care—cum am văzut în Evanghelia Duminicii trecute—zice: „*Oricine iubește pe tată sau pe mamă mai mult decât pe mine, nu este vrednic de mine*“.

Acești patru pescari sunt cei dintâi ucenici ai Domnului. El nu-și alege ucenici dintre oameni cu vază, bogați sau învățați, pentru ca să nu poată zice cineva, că învățătura sa s'a răspândit mulțum tă influenței apostolilor, banilor sau frumuseței cuvintelor și științei lor. Simplitatea și sărăcia apostolilor sunt o dovadă puternică a dumnezeirii Evanghèliei și a creștinismului întemeiat pe ea, iar felul chemării lor e dovada strălucită a dumnezeirii lui Christos. Mântuitorul nu făgăduiește viitorilor săi ucenici nimic deosebit, nu le pune înainte nici un avantaj, nici nu le înfățișează

în cuvinte măestrite sublimitatea misiunii la care-i chiamă, ci le spune pur și simplu să vină după el, ca să-i facă vânători de oameni, iar ei își lasă totul și merg după el. Aceasta ne arată întâi, că cuvântul său era înzestrat cu putere dumnezească, pentru că a fost de ajuns să fie pronunțat și cei cărora s'a adresat l-au ascultat și i-s'au supus fără șovăire și al doilea că Iisus Christos citia în inimi ca într-o carte deschisă, căci el a cunoscut frumoasele însușiri ale inimilor acestor simpli pescari și de ce erau ei capabili și numai pentru aceea i-a chemat și i-a făcut ucenicii săi.

Vers. 23. Indată după chemarea apostolilor, Mântuitorul începu misiunea sa mesianică, propovăduind cuvântul Evangheliei și vindecând tot felul de boale,

Invățăături morale. Din graba cu care sfinții apostoli Petru și Andrei și-au lăsat uneltele de pescuit și au urmat Mântuitorului învățăm, că și noi trebuie să ne grăbim a urma lui Christos, când ne chiamă zicându-ne: „*Veniți către mine toți cei însărcinați, și osteniți și eu vă voi odihni*“, (Mat. XI, 28), căci precum a chemat atunci pe apostoli, așa ne chiamă și pe noi în tot momentul prin glasul bisericii. Datoria noastră de a urma lui Christos este cu mult mai ușoară și mai plăcută decât a sfinților apostoli, pentru că pe noi nu ne chiamă să ne expunem la necazuri, nevoi, lipsuri și tot felul de primejdii, cu cari e unită propovăduirea Evanghelei, ci ne chiamă să ne dea odihna, de care avem atât de mare trebuință în mult sbuciumata noastră viață pământească. Și totuș, câți nu vor să asculte de

această decul chemare, să guste odihna care li se pune înainte cu atâta dărnicie!

După cum acești doi sfinți apostoli, Petru și Andrei, au lăsat la o parte mreșile, luntrea și undițele, care formau tot avutul lor, tot astfel trebuie să lăsăm și noi la o parte, când este în joc mântuirea noastră sufletească, interesele curat materiale, care adesea ne fac a uita pe Dumnezeu și poruncile lui și să ascultăm cu luare-aminte glasul său, care ne chiamă la mântuire.

Din purtarea sfinților apostoli Iacob și Ioan învățăm, că precum ei au lăsat corabia și pe tatăl lor, adică s'au lepădat de bunurile și mângâierile trecătoare de care s'ar fi putut bucura și au urmat lui Christos, tot astfel și noi, să părăsim corabia care înoată plină de griji pe marea înviforată a vieții și să urmăm lui Christos, care e cărmaciul sigur și conducătorul iscusit către limanul mântuirii.

9. Duminica III după Rusalii.

Mateiu VI, 22—34.

Sfânta Evanghelie din această zi tratează despre două lucruri de mare însemnătate și anume: despre lăcomie și despre purtarea de grijă a lui Dumnezeu de făpturile sale.

Explicare. Vers. 22—23. Cuvintele Mântuitorului din aceste versete coprind o asemănare foarte nemerită și plină de învățături, asemănarea minții cu ochiul. Precum ochiul, dacă este sănătos, servește omului de conducător, arătându-i calea pe care trebuie să meargă și lucrurile dimprejur, iar dacă este bolnav, nu servește la nimic, totastfel și mintea dacă

este curată și luminată, conduce nu numai trupul, ci și suflétul pe adevărata cale către mântuire.

Dacă însă mintea, această făclie pusă de Dumnezeu în om, este întunecată, atunci omul nu poate vedea, nici deosebi și prețui adevărata valoare a lucrurilor folositoare sufletului. În acest caz, ea se alipește de lucrurile pământești și se depărtează cutotul de cele cerești.

Vers. 24—25. Unul din lucrurile pământești, care foarte adesea întunecă și orbește mintea omului, este avuția. Mulți se înșeală, crezând că pot să îndepliniască voia lui Dumnezeu și să guste în acelaș timp toate plăcerile pe care e în stare să le proeure avuția. Imposibilitatea de a împăca aceste două lucruri ne o arată Mântuitorul în cuvintele: „*Nimeni nu poate servi la doi domni, etc.*“. Precum o slugă n'ar putea servi în acelaș timp la doi stăpâni, cari ar avea caractere opuse și ar trăi în dușmănie între ei, pentrucă fiecare din ei ar porunci cu totul altceva decât celălalt și sluga nu s'ar putea împărți în două, ca să facă pe placul amândorora, tot astfel *nimeni nu poate servi și lui Dumnezeu și lui Mamona* ¹⁾).

Aceasta ne o confirmă observațiunea de toate zilele. Într'adevăr, cei cari țin cu orice preț să se îmbogățiască și se pun pe strâns avere, își închid de regulă inima față de nevoile și suferințele celorlalți oameni și se îngrijesc prea puțin de propriul lor suflet.

Fără îndoială, că orice om este dator să

1) Prin Mamona se înțelegea la iudei bogăția agonisită cu lăcomie și plăcerile trupești la care poate fi întrebuințată bogăția. Numirea se dase după Mamona, zeul babilonian al bogăției, corespunzător lui Pluton al grecilor și al romanilor.

îngrijiască de trupul său și să împliniască în chip rațional trebuințele lui firești, pentru că — precum ziceau strămoșii noștri — sufletul sănătos locuiește în trup sănătos. Totastfel e în afară de îndoiala, că omul are nevoie de oarecare avere, pentru a putea îngriji de trupul și sufletul său, niciodată însă nu trebuie să se îngrijiască prea mult de trup și de cele trupesti, ci să poarte grijă mai cu osebite de suflet. Aceasta ne spune Mântuitorul în cuvintele: „*Nu vă îngrijiți cu sufletul, ce veți mânca și ce veți bea etc.*“. A nu ne îngriji de ceeace vom mânca și vom bea etc., nu însemnează a sta în nelucrare, așteptând să ne vină totul deagata, ci numai a nu ne îngriji atât de mult de aceste lucruri, încât din pricina lor să dăm uitării cele sufletești. Numai animalele n'au de satisfăcut trebuințe sufletești mai înalte, ci sunt mulțumite dacă și-au satisfăcut cerințele trupesti, omul însă, deosebindu-se de animal tocmai prin aceea că e înzestrat cu suflet rațional, este dator să se îngrijiască în prima linie de suflet. Însăș purtarea de grijă pentru suflet reclamă încordare, muncă, activitate, care sunt o condițiune neapărată pentru bunastare și propășire în viață. Deaceea Dumnezeu a pus omului munca ca lege, când a poruncit primului om zicând: „*Intru sudoarea feții tale, vei mânca pâinea ta*“, iar sfântul apostol Pavel zice: „*Cel ce nu lucrează, să nu mănânce*“.

Trebue dar să lucrăm neconținut, dar să n'avem în vedere numai agonisirea de cele materiale și să nu fim îngrijați prea mult, când nu putem agonisi din destul cele de trebuință pentru trup, căci Dumnezeu, care ne-a

dat și sufletul și trupul, ne va da și ceea ce este de trebuință pentru amândouă. Aceasta ne-o spune Mântuitorul în versetele următoare:

Vers. 26—32. „Căutați spre păsările cerului etc.” Invățătura coprinsă în aceste cuvinte este cea mai mângâietoare. În ea Mântuitorul ne spune să n'avem prea multă grijă de mâncare, de băutură, de îmbrăcăminte, într'un cuvânt de ceea ce e de trebuință trupului, pentru că Dumnezeu, care dă hrană pasărilor văzduhului, ne va da și nouă cele ce ne trebuie. Dumnezeu a făcut tot ce există și poartă grijă de toate făpturile sale. Dacă el îngrijește de păsări, care nu seamănă, nu seceră, nu adună în magazii cele necesare pentru hrană și totuși nu duc lipsă de nimic, cu atât mai mult va purta grijă de om, care e făptura sa cea mai de seamă de pe pământ. De altfel, oricât ne-am munci și ne-am strădui noi, nu putem ajunge la nici un rezultat, fără ajutorul lui Dumnezeu. De aceea zice Mântuitorul (ver. 27): *„Cine dintre oameni, ori câtă osteneală și-ar fi dat, a putut adăoga un cot la vârsta sa?”* adică: Cine și-a putut prelungi prin propriile sale puteri, viața sa, fie măcar cât de puțin? Negreșit nimeni.

Pentru a da și mai multă tărie acestei idei, Domnul Christos ne îndeamnă încă odată (v. 28) să privim la *crinii câmpului, cari nu se ostenesc, nici nu torc și totuși nici împăratul Solomon nu se îmbrăca așa de frumos ca ei*. De aci trebuie să conchidem iarăși, că, dacă Dumnezeu poartă grijă de crini, cu atât mai mult va purta de om.

Insfârșit Mântuitorul învață, că îngrijirea peste măsură de cele materiale își are locul în

păgânism, unde lipsește ideea de bunătatea lui Dumnezeu și de purtarea sa de grijă pentru lume, pe când în creștinism o asemenea îngrijire este de prisos, de vreme ce știm că Dumnezeu este tatăl tuturor oamenilor și că prin urmare el poartă grijă de noi ca un tată. De aceea Mântuitorul ne îndeamnă (v. 33), *să căutăm mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui*, iar toate celelalte vor veni dela sine. Prin „*împărăția lui Dumnezeu*” se înțelege aci voia cea sfântă a lui Dumnezeu, care a fost descoperită lumii de Iisus Christos, sau învățătura religiei creștine.

Învățăături morale. Minteaa este luminătorul sau ochiul sufletului, după cum ochul este luminătorul trupului. Ea trebuie îngrijită și păstrată sănătoasă, pentru că altfel rămânem orbi sufletește și orbirea sufletească e cu mult mai grea decât cea trupească. Sănătatea minții se întreține mai ales prin cunoașterea și punerea în practică a învățăturii Mântuitorului, care ne arată și îndeamnă să facem tot ce este bine.

Sufletul omului este cu mult mai de preț decât trupul său. El este o părticică din dumnezeire. Cu privire la el zicem că omul este făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și prin el se deosebește omul de animal. Trupul este numai lăcașul sufletului și instrumentul său. Știind aceasta, trebuie să dăm preferință sufletului în toate: să satisfacem mai întâi trebuințele sufletului și numai după aceea pe cele raționale ale trupului și, să nu ne alipim inima de cele materiale, pentru că acestea pot folosi numai trupului, iar pentru suflet sunt pagubitoare.

10. Duminica IV după Rusalii.

Mateiu VIII, 5—13.

În această sfântă Evanghelie n' se istorisește o minune săvârșită de Mântuitorul Christos din depărtare și anume, cum a vindecat el numai cu cuvântul pe un bolnav, pe care nici nu l-a văzut.

Explicare. Vers. 5—12. Pecând Domnul Iisus se cotorise de pe dealul pe care ținuse predica de pe munte și intrase în orașul Capernaum, se apropie de dânsul un «sutaș», rugându-l, ca să vindece pe sluga sa, care era greu bolnavă. Sutașii sau centurionii erau ofițeri romani, cari aveau sub conducerea lor o sută de soldați. Despre sutașul acesta spune sfântul Evanghelist Luca, că era foarte bun cu iudeii și că le zidise chiar o sinagogă (VII, 5). Că avea inimă bună se vede și din grija ce purta de vindecarea slugii sale. Desigur că mai înainte de a veni la Iisus, el consultase doctori și încercase să-și vindece sluga cu doctorii și când văzu că știința omenească nu-i poate folosi, nu dezarmă, ci se adresează Mântuitorului. Pare că noi înșine simțim, din cuvintele lui, dragostea și purtarea de grijă ce avea pentru sluga sa. Văzând aceasta, Mântuitorul îi făgăduiește că va veni la el acasă și va vindeca pe bolnav. Acum se arată modestia fără pereche și credința puternică a sutașului. «Doamne — zise el — nu sunt vrednic să intri sub acoperământul meu, ci zi numai cu cuvântul și se va tămădui sluga mea. Că și eu sunt om sub stăpânire, având sub mine slugitori, și zic acestuia: mergi și merge, și altuia: vino și vine, și slugii mele: fă aceasta și face».

Intr'adevăr este rară, fără pereche, modestia acestui sutaș, care se declară nevrednic de a primi pe Mântuitorul în casa sa. Câți dintre noi nu se fălesc că au primit în casa lor pe vreunul din înalții demnitari ai statului sau ai bisericii și cât de onorați se cred cu aceasta ! Câți din iudei n'ar fi voit să vază sub acoperământul caselor lor pe acest minunat doctor sufletesc și trupesc, pe Domnul Christos ! Numai sutașul socotește această cinste prea mare pentru sine, și fiindcă socotia că nu-l poate primi așa cum se cade, preferă să-l roage să renunțe la aceasta. Credința de care dă dovadă sutașul în cuvintele sale este mai presus chiar decât umilința sa. El crede fără nici o umbră de îndoială, că Iisus poate vindeca de departe pe sluga lui. Eu sunt simplu sutaș — zice el — și am mulți superiori, iar sub mine am numai 100 de ostași și totuș cuvântul meu este ascultat, când poruncesc ceva vreunuia din ei ; tu însă n'ai pe nimeni mai presus de tine, tu ești stăpân absolut peste viață, boală și moarte ; ele ascultă de cuvântul tău ; poruncește dar boalei să fugă dela sluga mea și va fugi.

Minunată este această asemănare a puterii lui Christos asupra boalei cu puterea și autoritatea unui ofițer asupra soldaților săi. Ea este un fruct nu numai al minții luminate a sutașului, ci și al credinței lui tari în atotputernicia lui Iisus. Asemenea credință se întâlnește rar, de aceea și Mântuitorul o laudă, zicând celor din jurul său: „Adevăr zic vouă, nici în Israel n'am aflat atâta credință“. În legătură cu aceasta adaogă apoi: „Și zic vouă, că mulți dela răsărit și dela apus vor veni și se vor odihni cu Avram și cu Isac și Iacov în împărăția cerurilor, iar

fiu împărăției vor fi gonți în întunericul cel mai din afară, acolo va fi plângere și scrâșnirea dinților". Prin aceste cuvinte Domnul Christos prezice intrarea păgânilor în imperiul harului dumnezeesc și îndepărtarea iudeilor dela mântuire. Așa s'a și întâmplat. Invățătura evanghelică a prins rădăcini și a rodit mult mai bine în inima neamurilor păgâne decât a iudeilor, cari nici azi nu cred în Christos.

Prin „răsărit și apus“ se înțelege lumea întreagă, că adică vor crede mulți din lumea întreagă, sau din toate părțile lumii și vor șede în împărăția cerurilor, alături de Avram, Isac și Iacov. Acești trei patriarhi erau socotiți de iudei printre cei mai dreți și sfinți oameni. *A șede sau a se odihni cu ei în împărăția cerurilor*, însemnează a se împărtăși de cea mai mare fericire în viața de veci, iar *a fi aruncat în întunericul cel mai din afară*, însemnează a fi osândit la muncile de veci. Osânda veșnică se numește *întuneric*, pentru că celor osândiți pe veci nu le mai luminează soarele harului dumnezeesc, iar *plânsul și scrâșnirea dinților* sunt expresiuni care arată desnădăjduirea și chinurile celor se află în muncile de veci.

Vers. 13. Credința sutașului a fost răsplătită. Sluga lui s'a însănătoșit chiar din momentul în care Mântuitorul i-a zis să se ducă acasă și să fie precum a crezut.

Invățături morale. Dragostea și purtarea de grijă a sutașului pentru sluga sa trebuie să ne slujiască și nouă ca pildă cum să ne purtăm cu slugile noastre.

Numai când vom trata pe slugi cu blândețe și dragoste, ne vor servi și ele cu credință. Altfel slugile ne vor fi dușmani, gata de a ne

face orice rău. Tratarea bună a slugilor ne-o împune însuș Dumnezeu, care învață prin rostul sfântului apostol Pavel, că în creștinism *nu mai e iudeu nici ellin, nu mai e stăpân nici slugă, ci toți sunt de o potrivă.*

Modestia sutașului, izvorită din adâncea cunoaștere a nevredniciei sale de a primi pe Mântuitorul în casa sa, trebuie iarăș să ne slujiască de pildă. Precum sutașul a preferat să nu primiască pe Domnul Christos în casa sa, decât să-l primiască în chip nedemn, totastfel trebuie să facem și noi, când e ca să primim în casa sufletului nostru pe Domnul Christos, în taina sfintei împărtășiri. Dacă nu suntem pregătiți ca să ne împărtășim cu vrednicie, mai bine să nu ne mai împărtășim, ci să amânăm până ce vom fi pregătiți după cuviință.

Însfârșit, credința vie a sutașului în puterea lui Christos de a face minuni, credința în virtutea căreia rugăciunea sa a fost ascultată, ne servește iarăș de pildă, ca să nu credem cumva în socotința greșită că, dacă ne numim creștini, Dumnezeu ne va da tot ce vom cere. Această socotință o aveau iudeii de pe vremea Mântuitorului, el însă le spune că se înșeală, căci zice, mulți dintre păgâni vor fi primiți în împărăția cerurilor, alături de Avram, Isac și Iacov, iar ei, fiii împărăției, vor fi aruncați în întunericul cel mai dinafară. Totastfel și noi, creștinii, dacă numai ne vom numi creștini, dar nu vom face fapte cu ade-vărat creștinești, nu vom intra în împărăția cerurilor.

11. Duminica VI după Rusalii.

Mateiu IX, 1—8

În această sfântă Evanghelie se vorbește de o altă minune a Mântuitorului și anume de vindecarea unui slăbănog.

Explicare. Vers. 1—8. Înapoiindu-se Iisus în Capernaum din ținutul gadarienilor sau gherghesenilor (în partea de răsărit a lacului Ghenisaret) se adună în jurul său o mulțime de oameni, spre a-i asculta cuvântul și a vedea minunile ce va face.—Evanghelistul nu pomeneste numele de Capernaum, ci zice că a venit în „cetatea sa“. Prin „cetatea sa“ se înțelege însă Capernaumul, care este numit astfel, pentru că aci se afla Mântuitorul cea mai mare parte din timp. Cum intră Iisus în oraș, fu adus la el un slăbănog, ca să-l vindece.

Sfinții evangheliști Marcu (cap. II) și Luca (cap. V) istorisesc, că acest slăbănog era purtat de patru oameni pe un pat și că purtătorii—neputând intra cu patul pe ușă, din cauza mulțimii îngrămădite, ca să asculte pe Mântuitorul—s’au urcat pe casă, au stricat acoperișul și au lăsat patul în jos cu frânghii. Stricarea acoperișului casei nu era de altfel lucru tocmai greu, deoarece acoperișul caselor din orient nu e ridicat și ascuțit, cum e la casele noastre, ci plan sau numai puțin înclinat (ca să se poată scurge apa adunată din ploae) și se face din scânduri peste care se pune un strat de var, pietriș, cărbuni pisați sau pământ clisos.

Desfacerea acoperișului casei este o dovadă de multă credință atât din partea purtătorilor bolnavului — cari nu cruță nici o osteneală,

ca să aducă pe slăbănog la Mântuitorul — cât și din partea bolnavului însuși, care îndură greutățile unui astfel de transport, numai să ajungă la acela în care-și pusese toată nădejdea de vindecare. Mântuitorul vede această credință, deaceea primește pe slăbănog cu multă bunăvoință, îl mângâie și-l încurajează, zicându-i: „*Indrăznește, fiule*“. Desigur că Iisus încurajează pe slăbănog, pentru că acesta era cutotul desnădăjduit din cauza greutății păcatului, care-i apăsă pe suflet. Deaceea îi zice înainte de toate: „*Iartă-se ție păcatele tale*“. Evident dar, că pricina suferințelor acestui slăbănog era păcatul; pentru aceea și Mântuitorul vindecă mai întâi sufletul de păcat și înlăturând astfel pricina boalei, dispare și boala.

Când auziră cuvintele Mântuitorului: „*Iartă-se păcatele tale*“ fariseii aflați printre mulțime, cugetau în inimile lor: „*Acesta hulește pe Dumnezeu*“, pentru că își ziceau: „*Cine poate ierta păcatele, decât Dumnezeu singur?*“ (Luca V. 21). Fariseii nu greșiau socotind că iertarea păcatelor este un drept numai al lui Dumnezeu și că nici un om n'ar putea exercita acest drept ca al său, fără ca prin aceasta să huliască pe Dumnezeu.

Ei greșiau însă socotind pe Iisus Christos drept un simplu om, fiindcă el nu era numai om, ci Dumnezeu și om în unul și același timp: deaceea putea ierta păcatele. Ca să facă pe farisei să înțeleagă aceasta, Mântuitorul le zice: „*Pentru ce cugetați viclenii în inimile voastre? Ce este mai ușor de zis: iartă-se ție păcatele, sau: scoală și umblă?*“.

Puterea omenească nu e în stare să facă

nici una, nici alta, căci atât vindecarea de boale cât și iertarea păcatelor sunt un semn al puterii dumnezeiești. Iertarea păcatelor este ceva mai greu, o minune mai mare decât vindecarea de boale. Aceasta din urmă, fiind însă ceva care se vede, pare mai mare. Iertarea păcatelor este o minune lăuntrică, nevăzută, pe care o simte numai acela cu care se face această minune. Dacă fariseii ar fi voit să se convingă de acest adevăr, ar fi trebuit să întrebe pe slăbănog, care le-ar fi povestit câtă ușurare și ce plăcere nespusă a simțit el în sufletul său, când i-s'au iertat păcatele. Slăbănogul doria să-i se ierte păcatele, dar nădăjduia în același timp și vindecarea de boală, iar purtătorii săi așteptau aceasta în prima linie. Pentru a dovedi fariseilor că are putere să ierte păcatele, pentru a ajuta slăbănogului să păstreze neștirbită credința în iertarea păcatelor și pentru a deștepta în purtătorii lui dorința de a dobândi și ei iertarea păcatelor, Mântuitorul vindecă pe slăbănog de boala sa, pronunțând cuvintele: „*Scoală, ia-ți patul și mergi la casa ta*“.

Vindecarea boalei, adică întărirea și înviarea trupului până atunci cu totul slăbit, trebuia să probeze tuturor că Iisus poate într'adevăr să ierte păcatele. De aceasta se convinge mai întâi bolnavul.

Durerile îl slăbesc, mădulările i-se întăresc, curagiul și puterea sunt redobândite, mâinile și picioarele se supun poruncilor voei lui, el poate sta, merge, purta patul, cu un cuvânt este iarăș sănătos. De aceasta se convinseră și purtătorii bolnavului și fariseii, căci la cuvintele Mântuitorului: „*Scoală, ia-ți patul, etc.*“

bolnavul, încă întins pe pat și chinuit de dureri, se scoală, își ia patul și pleacă spre casă. De aceasta în sfârșit se convinsese și fu coprinsă de mirare mulțimea de față, care aduse laudă Celui Prea Înalt, că a dat oamenilor asemenea putere.

Invățăături morale. Boalele trupești sunt adeseori pricinuite de boalele sufletești, de păcat. Așa a fost cazul slăbănogului despre care vorbește această sf. Evanghelie. Asemenea boale se vindecă deplin și sigur, numai dacă se taie rădăcinile păcatului care a pricinuit-o. Ca să nu ne bolnăvim de astfel de boale, e bine dar să ne ferim de păcat, ca de foc, iar când cu voe sau fără voe am păcătuit, să distrugem din suflet rădăcinile păcatului prin pocăință, prin spovedanie, prin împărtășirea cu sfintele taine.

Suntem datori să venim în ajutorul semenilor noștri oridecâteori îi vedem în vre-o nevoie sau strimtoare și să ne rugăm pentru iertarea păcatelor lor, căci prin aceasta dobândim noi înșine dela Dumnezeu iertarea păcatelor noastre. Mai ales acelora trebuie să le dăm ajutor în nevoie, cari n'au pe nimeni mai de aproape, ca să se îngrijiască de ei și cari sunt și lipsiți de mijloace, ca să se poată căuta de boală sau scăpa de strimtoare.

12. Duminica VII după Rusalii.

Mateiu IX, 27—35.

Pericopa evanghelică din această Duminică vorbește asemeni despre două minuni ale Mântuitorului și anume despre vindecarea a doi orbi și a unui mult îndrăcit.

Explicare. Vers. 27—31. Când Iisus ieși din casa lui Iair, mai marele sinagogei din Capernaum, pe a cărui fică o înviase, doi orbi se luară după dânsul, strigând: „*Miluește-ne pe noi, Fiul lui David*“. Vestea despre minunile săvârșite de Iisus se răspândise până departe. Mai ales învierea ficei lui Iair trebuie să fi uimit mult pe iudei și să fi deșteptat în ei gândul că cel care face aceste minuni trebuie să fie Mesia, pe care îl așteptau cu nerăbdare. Intr'adevăr, orbii, despre cari vorbește această sfântă Evanghelie, se și adresează Mântuitorului ca lui Mesia, căci „*Fin al lui David*“, numiau iudeii pe Mesia, iar cuvintele: „*Miluește-ne*“ exprimă credința în atotputernicia și dumnezeirea lui. Rugându-se să fie miluiți, orbii nu cereau altceva dela Iisus decât ca să le dea vedere. Mântuitorul nu se oprește în drum, ci lasă pe orbi să-l urmeze până în casa în care intră. După ce intră în casă, el îi întreabă: „*Credeți că pot să fac aceasta?*“ adică, să vă dau vederea? Cuvintele Mântuitorului se rapoartă aci atât la credința în genere în Dumnezeu, fără de care nu este mântuire și nu se pot face minuni, cât și la credința specială a orbilor în mesiantatea sa. El voia adică să audă dela orbi, dacă ei credeau că el este cu adevărat Mesia. La răspunsul lor afirmativ, Mântuitorul îi vindecă, atigându-le ochii și pronunțând cuvintele: „*După credința voastră fie vouă!*“.

Pentru că nu sosise încă vremea ca Mântuitorul să spună iudeilor pe față și fără înconjur că el este Mesia cel așteptat, deaceia oprește pe orbi să spună și altora minunile sale și că el este Mesia. Orbii însă răspândiră

vestea despre Iisus în tot ținutul acela (vers. 31). Bucuria pe care ei au simțit-o în suflet, recăpătându-și vederea, și sentimentul de mulțumire față de Domnul Christos pentru binefacerea primită dela dânsul au fost atât de mari, că ei nu s'au putut opri de a nu propovedui în tot locul minunata lor vindecare. Desigur că Iisus, aflând aceasta, nu le-a luat-o în nume de rău, pentrucă ei o făcuseră în semn de mulțumire, iar nu din neascultare.

Vers. 32—34. După plecarea orbilor, fu adus la Iisus un mut stăpânit de duhul cel rău. Iisus goni duhul rău din el și mutul începu îndată a vorbi. Mulțimea se minună de aceasta și zise: „*Niciodată nu s'a arătat așa în Israel*” iar fariseii clevetiau: „*Cu Domnul dracilor scoate pe draci*”. Dela mut Mântuitorul nu cere credință, spre a-l vindeca, pentrucă el nu putea exprima prin cuvinte ceea ce simția în inima sa și pentrucă credința era înăbușită în el de duhul cel rău. Gravitatea și felul nenorocirii de care era lovit acest sârman om cerea ajutor grabnic și Iisus îl dete, fără să aștepte a fi rugat.

Vers. 35. Evanghelistul spune mai departe că Iisus mergea prin orașe și intra în adunările iudeilor, propoveduind învățătura sa și vindecând pe bolnavi. Prin aceasta a dovedit, că este adevăratul Mesia, cum însuș a zis despre sine, cu cuvintele proorocului Isaia: „*Duhul Domnului peste mine, pentru care m'a uns și m'a trimis a binevesti săracilor Evanghelia, a vindeca pe cei zdrobiți cu inima, a libera pe cei robiți, a da vedere orbilor și scăpare celor apăsăți*”, (Luca IV, 18).

Învățăături morale. Mântuitorul oprește pe

cei doi orbi vindecați de el, ca să spună și altora minunea ce făcuse cu ei, darei o propoveduesc tuturor. La fel ar trebui să procedăm și noi, când facem vre-o faptă bună; să nu ne lăudăm singuri, ori să cerem dela toată lumea să ne laude pentru fapta noastră, căci dacă ea va fi într'adevăr vrednică de laudă, laudele nu vor întârzia a fi aduse, chiar fără voia noastră; iar dacă vedem o faptă bună săvârșită de cineva, care din modestie vrea s'o țină ascunsă, s'o spunem la cât mai mulți, pentru ca și alții să facă așijderea.

Plin de învățătură este pentru noi felul cum poporul și fariseii judecă minunea vindecării de către Mântuitorul a mutului îndrăcit. Poporul, coprins de mirare, exclamă: „*Niciodată nu s'a văzut așa ceva în Israel*“, pecând fariseii învinuesc pe Mântuitorul că face minuni cu ajutorul dracilor, adică minuni false: „*Cu Domnul dracilor scoate pe draci*.“ Iată cât de felurit se judecă una și aceeaș faptă! Unii văd în ea o minune dumnezească, ceva ne mai pomenit, iar alții o iau drept o faptă drăcească, ceva respingător și de osândit. Cauza acestei deosebiri de vederi este pe de o parte sinceritatea inimii poporului, iar pe de alta orbirea minții fariseilor. Poporul judecă lucrurile așa cum le vede și admiră pe Iisus, iar fariseii, orbiți de patimă și ură, uită că demonii nu fac decât rele și învinuesc pe Mântuitorul că are legături cu demonii. Nu poate fi nimic mai primejdios și mai puțin de dorit decât orbirea sufletească a fariseilor. Câți printre noi nu sufer de orbire sufletească, ca fariseii! Câți nu închid ochii în fața adevărului, tăgăduesc lucruri văzute și știute de o lume

întreagă, calomniază persoane nevinovate, critică și ponegresc faptele mari, nobile, generoase și sfinte ale oamenilor mari sau ale unui neam întreg!

13. Duminica VIII după Rusalii.

Mateiu XIV, 14—22.

Sfânta Evanghelie a acestei Duminici vorbește despre minunata săturare a cinci mii de oameni cu cinci pâini și doi pești.

Explicare. Când Iisus auzi de moartea sfântului Ioan Botezătorul, trecu³ lacul Ghenisaret și înaintă în pustia din partea de răsărit a acestui lac, urmat de o mulțime de oameni, cari doriau să asculte învățătura sa. El îi învătă până către seară, când apostolii îl rugară să dea voe mulțimii să se ducă, să-și cumpere de ale mâncării. Incântat de frumusețea cuvintelor lui Iisus, poporul nu se mai gândia la mâncare, ci sorbia cu nesațiu fiecare cuvânt ieșit din gura lui. Se apropiase seara și nimeni nu întrerupsese pe dumnezeescul învățător cu strigătul „Mi-e foame“. Era doar el însuși „pâinea vieții“ (Ioan VI, 48) și învătă că „nu numai cu pâine trăește omul, ci cu tot cuvântul ce iese din gura lui Dumnezeu“ (Matei IV, 4). Sfinții apostoli știau bine acestea, dar se temeau că mulțimea, care nu pătrunsese³ spiritul învățăturii Mântuitorului, era, poate, chinuită de foame și nu îndrăsnia să pomeniască de hrana trupească, dar el aștepta numai momentul potrivit, pentru a arăta atotputernicia sa dumnezească. În acest scop el zice apostolilor: „Dați-le voi să mănânce“, iar ei răspund: „N'avem aici decât cinci pești

și două pâini". Ei văzuseră zilnic cum Dumnezeu dă tuturor viețuitoarelor hrană, cum face să crească dintr'o sămânță un spic cu fruct însutit sau un pom cu un rod înmiiț. dar ochii lor fuseseră închiși pentru această minune, pe care le-o arată acum Domnul și învățătorul lor. Ce erau cinci pâini și doi pești față de o mulțime atât de mare! Domnul care înmulțise oleiul în ulciorul și făina în vasul văduvei din Sarepta Sidonului, poate și cu această neînsemnată proviziune să sature mulțimea flămândă. Intr'adevăr, el ceru apostolilor să-i aducă pâinile și peștii, pe cari le binecuvântă și porunci, să le împartă mulțimii așezate pe iarbă.

Mila de popor, bunătatea și puterea dumnezească a lui Iisus se arată acum în chipul cel mai strălucit. Pâinile și peștii binecuvântați de el primiră darul de a se înmulți și gloata adunată în pustie fu saturată, iar din fărâmituri se umplură douăsprezece coșuri. Și era numărul celor cari mâncaseră ca la cinci mii de oameni, afară de femei și copii. Apostolii trebuie să se fi rușinat de răspunsul lor: „*N'avem aci decât cinci pâini și doi pești*", fiindcă prin aceasta au dat dovada că în acel moment uitaseră că învățătorul lor e Dumnezeu, uitaseră de minunile de tot felul, pe care el le făcuse în diferite împrejurări. Acum trebuia să dea și ei mărire Celui Atotputernic, împreună cu poporul.

Învățăături morale. Din faptul că Mântuitorul binecuvintează pâinea și peștele înainte de a le împărți poporului, învățăm două lucruri:

1. Că Dumnezeu este izvorul sau dătătorul tuturor bunătăților, sau cum zice sfânta noastră

biserică, că tot darul desăvârșit se pogoară de sus dela Părintele luminilor ;

2. Că nu trebuie să uităm niciodată a ne închina când ne așezăm și ne sculăm dela masă, căci prin închinare aducem mulțumire și laudă lui Dumnezeu, că ne dă zilnic hrană.

Iisus porunci poporului să se așeze pe iarbă înainte de a-i da să mănânce. El vrea rânduială, căci cinci mii de oameni erau greu de supravegheat și de satisfăcut, dacă n'ar fi fost ordine. Vrea apoi ca nimeni să nu rămână nemâncat. De aci învățăm, că și noi trebuie să păstrăm ordine și rânduială, căci numai unde e rânduială nu se trece nimic cu vederea, nu se risipește, nu se pierde.

Poruncind să se strângă fărâmiturile, Mântuitorul ne dă iarăși o frumoasă pildă de economie. Dacă el, care a putut sătura cinci mii de oameni cu cinci pâini și doi pești, n'a lăsat fărâmiturile să fie aruncate, cu cât mai mult trebuie să economisim noi bunurile, care ni s'au dat de Dumnezeu pentru întreținerea și îndulcirea vieții ! Oricât de mult am avea, nu ne este iertat să fim risipitori, ci trebuie să fim economi, să păstrăm, ca să avem pentru timpuri grele și ca să putem da și celor cari n'au deajuns cele de trebuință.

14. Duminica IX după Rusalii.

Mateiu XIV 22—34.

Această sfântă Evanghelie este continuarea celei din Duminica precedentă și istorisește despre umblarea lui Iisus pe mare ca pe uscat.

Explicare. Vers. 22—23. Mulțimea săturată de Mântuitorul în pustie, voia să-l proclame împărat, nu însă pentru că recunoscuse în el

pe Mântuitorul lumii, venit ca să libereze pe om din robia păcatului, ci pentrucă doria să aibă un rege, care să-i dea în fiecare zi hrana trebuitoare fără ca să se mai trudasă să și-agonisiască (Ioan V, 15). Iisus, cunoscând gândul mulțimii, trimise mai întâi pe ucenici dincoace de lacul Ghenisaret, în Galileia, iar el — după ce dete drumul mulțimii — se sui pe munte, ca să se roage.

Vers. 23—24. Peste noapte, pecând Mântuitorul se ruga pe munte, corabia, în care se aflau apostolii, era amenințată să fie înghițită de valuri, din cauza vântului care sufla împotriva. Târziu, în a patra strajă a nopții, se arată Iisus în apropierea corăbiei, umblând pe apă ca pe uscat.

Pe vremea Mântuitorului iudeii împrumutaseră dela romani împărțirea nopții în patru streje sau veghi. (Mai nainte o împărțiau numai în trei streje). Fiecare strajă — timpul cât un soldat făcea de strajă sau sentinelă — era de câte trei ceasuri. Noaptea începând dela ceasul șase p. m., straja a patra corespundea dar cu ceasurile 3—6 a. m., adica cu timpul din nainte de revărsatul zorilor. In acest timp din noapte se arată Iisus, umblând pe apă. El n'a voit să vină mai curând la ucenici și să potoliască vântul, numai pentru ca să fie timp mai îndelungat stăpâniți de spaima, că se vor îneca și cu chipul acesta să se deprindă a suferi ispitele cu bărbăție. Prin umblarea pe apă ca pe uscat, Iisus dovedește că el, ca Dumnezeu și stăpân al întregii făpturi, stă mai presus de legile firii. Pentru a arăta că prin credință se fac minuni, care nu se pot explica după legile firii, Mântuitorul poruncește lui

Petru să vină la el pe apă. Aceasta o făcu Domnul, după ce mai întâi liniști pe apostoli, cari de teamă că cel care umbla pe apă era o nălucă, începuseră a striga și după ce Petru însuș își exprimase dorința de a merge pe apă până la Invățătorul său. Intr'adevăr Petru și sare în apă și merge câțeva vreme spre Invățătorul său, fără să se cufunde. Puțin după aceea însă, văzând furia valurilor și temându-se că cel care i-a poruncit să meargă pe apă, să nu fie totuș o simplă arătare, fu coprins de spaimă, pierdu încrederea și începu să se cufunde. La strigătul său de desnădejde: „Doamne mântuește-mă“, Iisus îl apucă de mână și-l ridică, muștrându-l pentru necredința sa cu cuvintele: „*Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?*“ Aceste cuvinte ne dovedesc că umblarea lui Petru pe apă, fără să se cufunde, se datorește numai credinței lui și că cufundarea este urmarea pierderii credinței.

Puterea dumnezească a Domnului Christos s'a arătat mai departe în încetarea vântului îndată după urcarea sa în corabie. Aceasta văzând-o cei ce se aflau în corabie, s'au închinat lui zicând: „*Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu ești*“.

Invățăture morale. Din retragerea lui Iisus dinaintea mulțimii, care vrea să-l aleagă rege, pentru a se ruga pe munte, învățăm *întâi*, că oridecâteori lumea ne amăgește cu plăcerile și deșertăciunile ei, trebuie să ne luăm refugiul la rugăciune, care e arma cea mai sigură împotriva amăgirilor și ispitelor și singura hrană care priește sufletului; și al doilea, că rugăciunea se face mai bine în loc retras și liniștit, unde suntem singuri numai cu noi înșine și cu Dumnezeu, către care îndreptăm rugăciunea.

În greaua situațiune, în care se afla Petru, când umbla pe mare, ne găsim și noi toți. Viața omenească seamănă cu o mare, ale cărei valuri se înalță cu furie, fiind frământate de viforul ispitelor de tot felul. Cine are credință în Dumnezeu pășește cu siguranță peste aceste valuri și nu se cufundă. Credința este steaua conducătoare a vieții omenești. Ea sporește puterile pe care le avem și ne dă altele nouă, așa că dacă avem sufletul înarmat cu ea, nu ne temem de nimic. Dimpotrivă, cine n'are credință, e ca o corabie fără busolă, rătăcește pe mare în voia valurilor și se cufundă în adânc.

15. Duminica XI după Rusalii.

Mateiu XVIII, 23—25.

Această sfântă Evanghelie coprinde parabola despre sluga nemilostivă.

Explicare. Indemnul la pronunțarea acestei parabole îl găsim în versul 15 și următoarele ale aceluiaș capitol (XVIII) din Evanghelia dela Mateiu, din care este luată pericopa evanghelică a acestei Duminici. Mântuitorul vorbește acolo despre iubirea frățească, care trebuie să domniască între oameni și despre felul cum trebuie să facem ca cei cari au greșit ceva, să-și recunoască singuri greșeala. După aceea, sfântul Petru întreabă (vers. 21), dacă trebuie să ierte pe aproapele său până de șapte ori, la care Mântuitorul îi răspunde: „De șaptezeci de ori câte șapte“, adică de ne-numărate ori, sau până ce iertarea va deveni obișnuință. Dar, devremece Iisus știe cât de mult este înclinată inima omului spre răsbunare și cât de greu este să iertăm pe cei cari

ne-au greșit cu ceva, deaceea rostește această parabolă, în care se coprinde tot ce poate să ne miște și înduplece, ca să iertăm greșelile aproapelui nostru.

Vers. 23—24. „Asemănatu-s'a împărăția cerurilor omului împărat etc.“ Prin „împărat“ se înțelege aci, ca și în alte parabole, însuș Dumnezeu, iar prin „slugi“ se înțeleg oamenii. Cele zece mii de talanți, pe cari una din slugi îi datora stăpânului său, însemnează o datorie peste măsură de mare, o datorie care nu se poate plăti, căci zece mii de talanți de argint fac cam 90 mii de lei. Sluga din Evanghelie se presupune că era cu totul dedată plăcerilor, afară din cale de cheltuitoare și cu puțină judecată, pentru că nici un om cuminte nu face datorii peste puterile sale. Totașa de nesocotit ca cheltuitorul este și cel ce păcătuște, pentru că păcatul este și el o datorie.

Vers. 25—27. „Și neavând el să plătiască, a poruncit Domnul să-l vândă pe el și pe soția lui și pe copiii lui și tot ce avea, ca să plătiască.“ Creditorul avea la iudei dreptul de a vinde toată averea datornicului insolubil, ba chiar de a-l lua sclav, dimpreună cu întreaga familie și a-l pune la orice lucru, sau a-l vinde, ori a-l arunca în închisoare. Împăratul din parabolă nu vinde însă pe sluga datoare, ci numai o amenință cu vânzarea, pentru a o îngrozi și a o face să-l roage de iertare. El ar fi putut-o ierta și fără a fi rugat, dar n'a vrut, numai pentru a o face să-și dea mai bine seama de mărimea datoriei și deci și de a binefacerii iertării și a o dispune cu chipul acesta să ierte și ea cu mai multă ușurință pe datornicii săi.

Vers. 28—30. „Iar ieșind sluga aceea, a aflat pe unul din soții săi, care-i datora o sută de dinari și, punând mâna pe el, îl sugruma, zicând: plătește-mi ce-mi ești dator“.

O sută de dinari sunt cam 85 de lei, prin urmare o sumă foarte mică față de cea pe care stăpânul o iertase slugii dintâi. Cât de lesne însă uită omul binefacerile primite! Sluga aceasta fusese iertată de datoria de zece mii de talanți, iar ea nu vrea să ierte alteia o sută de dinari! Sărmana slugă datoare cade la picioarele celei creditoare și o roagă: „*Mai îngăduiește-mă și-ți voi plăti*“. Aceleași cuvinte în gura slugii dintâi făcuseră pe stăpân să-i ierte întreaga datorie, dar față de ea n'au nici o putere, n'o pot îndupleca nici măcar să amâne termenul de plată, ci „*ducându-se îl aruncă în închisoare, până ce îi va plăti toată datoria*“. Iată icoana vieții noastre! Când vreunul din frații noștri greșește cu ceva împotriva-ne, ne năpustim asupra-i cu cuvinte grele, cu gânduri vrăjmășești. Chiar dacă își recunoaște singur greșeala și ne roagă de iertare, de câte ori nu refuzăm cu inima împietrită de a-i întinde mâna și a ne împăca! Și totuș n'ar trebui să uităm, că nimic nu atinge mai dureros pe om, nimic nu apasă mai greu pe suflet decât iertarea și mila refuzată.

Vers. 31—35. Pedeapsa meritată de sluga nemilostivă n'a întârziat de a veni asupra-i. Celelalte slugi, văzând purtarea sa, se întristară și spuseră împăratului cele petrecute, iar cuvintele acestuia sunt îngrozitoare: „Slugă vicleană, toată acea datorie ți-am iertat-o, pentru că m'ai rugat; dar fie nu ți se cădea să-ți fie milă de soful tău, precum mi-a fost mie milă de tine?“.

Când a cerut seama slugii pentru cele 10 mii de talanți, împăratul nu i-a zis nici un cuvânt aspru, dar după ce ea s'a arătat nemilostivă către tovarășul său, stăpânul s'a mâniat și a muștrat-o, cum merita. În dreapta s'a mânie, împăratul își retrage iertarea și poruncește ca sluga nemilostivă să fie pedepsită după lege. El o tratează acum așa cum tratase și ea pe soțul său, dând-o muncitorilor, până ce va plăti toată datoria.

Invățăături morale. Nu trebuie să desnădăjduim niciodată de bunătatea lui Dumnezeu, ci să ne îndreptăm către el cu rugăciuni fierbinți, ori cât de multe și de mari ar fi păcatele ce am făcut și el ne va ierta, cum în parabolă a iertat slugii sale datoria de 10 mii de talanți. Desnădăjduirea de îndurarea lui Dumnezeu este un păcat foarte mare, de care trebuie să ne ferim cu toată luarea-aminte.

Iertarea greșelilor aproapelui nostru este de absolută trebuință, dacă voim ca și Dumnezeu să ne ierte greșelile noastre. Așa ne-a învățat Mântuitorul să facem și să ne rugăm: „*Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă*“.

Așa ne spune și mintea sănătoasă: Cum ne-ar putea ierta Dumnezeu pe noi, dacă noi nu vrem să iertăm pe alții? căci el e și drept, iar nu numai bun.

Iertarea greșelilor aproapelui este apoi și o condițiune neapărat necesară pentru bunul traiu în societate. Alții ne greșesc nouă și noi altora. Dacă nu ne-am ierta unii altora greșelile, ar urma să fim veșnic în ceartă și dușmănie, veșnic în judecăți. În acest caz viața

ar fi pentru om de nesuferit, ar fi un adevărat iad.

Trebue însă să fim cu băgare de seamă, ca nu cumva prin iertarea noastră prea des repetată sau prea ușor acordată, să facem mai mult rău decât bine, încurajând apucăturile rele. Să iertăm numai când vedem căință și semne de îndreptare, iar nu și când cel care a greșit nu vrea să-și recunoască greșeala, să se căiască de ea, să ceară iertare și să făgăduiască îndreptare.

16. Duminica XII după Rusalii.

Mateiu XIX. 16—26.

Această sfântă Evanghelie ne istorisește despre un tânăr bogat, care întreabă pe Iisus, ce trebue să facă, spre a moșteni viața de veci.

Explicare. Vers, 16—22. Tânărul despre care se vorbește aci, trebue să fi fost un fariseu, pentru că vine la Iisus numai împins de mândrie. Gândul lui nu era ca să afle, ce trebue să facă, pentru a se mântui, ci ca să spună cu îngâmfare lui Iisus și mulțimii care era de față, că a împlinit toate poruncile Legii și că prin urmare e un adevărat model de imitat. Mântuitorul îi arată dela cel dintâi cuvânt că a greșit, dându-i numele de „*bun*“, care se cuvine numai lui Dumnezeu. Desigur, Iisus n'ar fi făcut tânărului această imputare, dacă n'ar fi știut că îl socotește ca simplu om, iar nicidecum ca Dumnezeu. Cât pentru întrebarea, *ce bine trebue să facă, pentru a dobândi viața de veci*, Mântuitorul îi răspunde, să păziască poruncile Legii. Tânărul se face că nu știe care anume porunci și întreabă:

„Care ?“ Iisus i-le număra: „Să nu ucizi, să nu preacurvești, să nu juri, să nu fii mărturie mincinoasă, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta și să iubești pe vecinul tău ca însuți pe tine“.

La aceasta el răspunde: „Toate acestea le-am păzit din tinerețile mele. Ce încă îmi mai lipsește?“.

Cu aceste cuvinte tânărul atinge culmea îngâmării. El credea că pentru răspunsul său va fi admirat și lăudat de Iisus și de mulțime, dar se întâmplă tocmai dimpotrivă. Mântuitorul umilește îngâmfarea lui prin cuvintele: „De voești să fii desăvârșit, mergi, vinde-ți averile și le dă săracilor și vei avea comoara în cer și vino de urmează mie“ ceea ce va să zică: „dacă ai păzit cu adevărat și întotdeauna poruncile Legii, dacă n'ai furat nimic de la aproapele tău, dacă nu l-ai nedreptățit nici într'un fel, nu l-ai mințit, ci l-ai iubit ca pe tine însuși, atunci probează aceasta acum, împărțind săracilor tot ce ai, iar tu vino și-mi urmează mie, căci în aceasta stă desăvârșirea. Tânărul ținea mai mult la avere decât la aproapele, căci sfatul lui Iisus nu-i conveni, cu toate că ar fi voit să se asigure și de viața veșnică. Deaceea plecă întristat și umilit fără a fi cules laude, cum se așteptase.

Vers. 23—26. După plecarea tânărului, Mântuitorul socoti că e vremea bine venită, de a vorbi apostolilor despre piedicile pe care le pune averea la dobândirea mântuirii. El zise: „Mai lesne este a trece cămila prin urechile acului de cât a intra bogatul în împărăția lui Dumnezeu!“ Zicătoarea aceasta: „Mai lesne este a trece cămila prin urechile acului decât a se întâmpla

cutare sau cutare lucru" se întrebuița la iudei, spre a arăta că ceva este imposibil, sau cel puțin foarte greu de realizat. Mântuitorul spune dar prin aceste cuvinte că bogații intră cu foarte mare greutate în împărăția cerurilor, ceea ce este o simplă constatare de fapte, iar nu o condamnare a averii. În realitate așa se petrec lucrurile: prea puțini bogați se gândesc să facă fapte bune din avutul lor, ajutând pe cei săraci și lipsiți, ci uunii își cheltuesc averea în plăceri de tot felul și pe lucruri nefolositoare, iar alții nu se îndură să dea măcar pentru a-și cumpăra o haină curată sau a se hrăni din destul, ci trăesc și mor în mizerie, ca cei mai săraci oameni.

Invățături morale. Omul să nu se creadă niciodată desăvârșit cu privire la viața morală, cum a făcur tânărul din Evanghelie, ci ori cât de mare ar fi numărul faptelor bune pe care le-a făcut, să-și pună neconținut viața în serviciul aproapelui, fiindcă numai prin practicarea neîntreruptă a tuturor virtuților se ajunge la desăvârșire.

Bogația este o piedică la dobândirea împărăției cerurilor numai pentru cei fără multă judecată. Dacă cineva socotește, că are avere sau trebuie să și-o agonisiască numai pentru satisfacerea gusturilor și a plăcerilor sale și nu face cu ea nici un bine, n'ajută pe cei lipsiți, desigur că acela nu se va mântui, nu va intra în împărăția cerurilor. Pentru asemenea bogați, averea e o piedică în calea mântuirii. Sunt însă bogați cari întrebuițează averea în scopuri de binefacere, construind biserici, spitale și alte așezăminte filantropice, ori ajută pe toți cei lipsiți și nevoiași. Astfel de bogați

întră cu ușurință în împărăția cerurilor. Din nefericire numărul acestora din urmă e cu mult mai mic decât al celor dintâi.

17. Duminica XIII după Rusalii.

Mateiu XXI, 33—41.

Sfânta Evanghelie a acestei Duminici conține parabola despre lucrătorii răi ai viei.

Explicare. Vers. 33—49. În această parabolă ni se înfățișează reaua purtare a lui Israel — poporul ales — față de Dumnezeu. *Omul*, care a sădit via, este Dumnezeu ; *via* este poporul israelit ; *gardul* este Legea lui Moisi, care împiedica pe israeliți să vină în atingere cu celelalte neamuri ; *teascul* este altarul de sacrificii ; *turnul* e templul ; *lucrătorii* sunt fruntașii poporului, adică fariseii și învățătorii de Lege ; *ducerea departe* a stăpânului viei înseamnă timpul cât Dumnezeu a așteptat ca poporul evreu să-și îmblânzească apucăturile, să înceteze cu neascultarea, să se lepede cutotul de idololatrie, spre care înclina într'una și să se arate vrednic de favorurile și binefacerile cu care îl hărăzise. Când veni vremea, ca să se vadă roadele favorurilor și binefacerilor, Dumnezeu trimise pe slugile sale, adică pe prooroci, ca să ceară socoteală fruntașilor poporului despre felul cum l-au învățat legea Domnului și l-au pregătit pentru primirea lui Mesia. Fruntașii, oameni răi și îndărătnici, batjocoresc în tot felul și ucid pe cei dintâi trimiși ai lui Dumnezeu, pe prooroci. Acelaș lucru se întâmplă și cu al doilea rând de prooroci. În cele din urmă, stăpânul viei — Dumnezeu — trimise pe Fiul său, pe Domnul nostru Iisus Christos, dar

lucrătorii îl scot afară din vie — adică din Ierusalim — și-l omoară, răstignindu-l. Descrind soarta fiului stăpânului viei, Iisus prezice soarta sa.

Vers. 40—41. Pedeapsa care așteaptă pe înrăutățiții lucrători ai viei era ușor de prevăzut din coprinsul parabolei. La întrebarea lui Iisus: „*Deci când va veni domnul viei, ce va face lucrătorilor acelora?*“ fariseii înșiși răspund: „*Pe cei răi cu rău îi va pierde și via o va da altor lucrători, cari vor da rodurile la vremea lor*“. Prin acest răspuns fariseii s’au osândit singuri, pentru că ei erau lucrătorii cei răi. Ei, în loc de a pregăti pe popor pentru trecerea de sub domnia Legii la împărăția harului, dela umbră la lumină, dela închipuire la realitate, fac tocmai dimpotrivă: se lipsesc de Lege, pe care o înțeleg greșit, țin cu îndărătnicie la ea și închid cu chipul acesta inimile, față de primirea luminii evanghelice. În loc de un Mesia spiritual, de un Mesia care să libereze omenirea din robia păcatului, ei așteaptă un Mesia național, lumesc, un viteaz care să scape pe iudei de jugul romanilor și să restabiliască vechiul regat al lui Israel în toată splendoarea lui. De aceea nu ascultă și nu înțeleg ei învățăturile lui Christos, iar pedeapsa pe care o meritau pentru purtarea lor și pe care și-o pronunțară singuri, n’a întârziat a veni asupra-le. De împărăția lui Dumnezeu au fost lipsiți, pentru că n’au crezut în Christos, statul le-a fost nimicit și Ierusalimul dărâmat de oștile romane, iar poporul împrăștiat în toată lumea, la anul 70 după Christos.

Vers. 42. După ce Mântuitorul arată fariseilor că ei sunt lucrătorii cei răi ai viei, le

spune că el este piatra unghiulară a casei noului Israel sau a împărăției cerești, dar ei ca ziditori, nu l-au băgat în seamă. Acum le spune el pe față, că deoarece nu l-au băgat în seamă, li se va lua împărăția lui Dumnezeu și se va da altui neam. Piatra din capul unghiului este acea piatră în formă de unghiu, care se pune la colț, când se face o clădire, pentru ca să țină mai bine zidăria. Numindu-se pe sine piatră unghiulară, Iisus vrea să zică fariseilor: *„Voi m'ați socotit om de rând, dar eu sunt temeliala împărăției cerurilor, eu sunt însuș împăratul ceresc“*.

Da, Christos este temeliala edificiului duhovnicesc al creștinismului și numai cine zidește cu credință pe această temelie, e sigur de clădirea sa, că nu se va prăbuși.

Invățăături morale. Noi creștinii suntem lucrătorii cărora Dumnezeu a încredințat via sa, după ce a luat-o din mâna lucrătorilor celor răi, a fruntașilor poporului iudeu. Biserica lui Christos este această vie. În ea sunt comori cu mult mai mari și mai prețioase decât în via Vechiului Așezământ. Dela noi, ca lucrători ai acestei vie, se cere dar să dăm rod și mai mult și mai bun. Vom corespunde acestei așteptări numai dacă nu vom pierde nici un moment din vedere, că suntem simpli lucrători, iar nu stăpâni ai viei și că deci va trebui să dăm cândva seama înaintea stăpânului viei de felul cum am lucrat.

Precum într-o vie sunt lucrători de multe feluri, tot astfel și în via Domnului sunt diferite lucrări de îndeplinit. Pentru ca lucrările să fie făcute bine și la timp, fiecare lucrător

în parte trebuie să-și îndepliniască în chip conștiincios lucrarea ce i-s'a încredințat. Totastfel și în via duhovnicească: Părinții să învețe pe copii, învățătorii pe școlari, stăpânii pe slugi, păstorii de suflete pe păstoriții lor, frica de Dumnezeu și pietatea: să-i îndemne la îndeplinirea conștiincioasă a datoriilor impuse de chemarea care și-au ales-o și la supunere și ascultare către mai marii lor. Dacă fiecare ne vom face astfel datoria, vom putea aduce Stăpânului tuturor, ca prinos, roade frumoase și gustoase din via în care am fost rânduiți lucrători.

18. Duminica XIV după Rusalii.

Mateiu XXII, 2—14.

Această sfântă Evanghelie coprinde parabola cu nunta fiului de împărat.

Explicare. Vers. 2—3. Împăratul care face nuntă fiului său, este Dumnezeu; fiul este Iisus Christos; nunta este unirea tainică a lui Christos cu biserica. Fiul lui Dumnezeu este prinurmare mirele, iar mireasa este biserica, care se compune din toți câți primesc taina sfântului botez. Unirea lui Christos cu biserica a fost plănuită din veci, deaceea Dumnezeu a chemat dela începutul lumii pe toți oamenii ca să ia parte la nuntă, adică să creadă în el și în Fiul său și să se facă părtași ai veștii de veci. Indesebi au fost chemați iudeii. Lor le-a trimis Dumnezeu prooroci, în mijlocul lor a trăit și a învățat Domnul Christos, lor le-au propovăduit sfinții apostoli Evanghelia în primul rând, dar ei n'au ascultat glasul celor ce le-au propovăduit și n'au venit la nuntă.

Vers. 4—6. Văzând că la prima chemare nu

vin, Dumnezeu trimite alte slugi, ca să cheme pe iudei la nuntă, poruncindu-le să spună, că „*juncii și animalele îngrășate au fost junghiate și că totul e gata*“. Aceste cuvinte însemnează, că din partea lui Dumnezeu se împlinise tot ce trebuia să se facă pentru unirea între Fiul său și Israel, poporul ales. Când Mântuitorul pronunță această parabolă nu era încă totul gata, pentru că nu era încă săvârșită împăcarea omului cu Dumnezeu. Aceasta s'a făcut prin moartea pe cruce a Domnului Christos. Când el zice că totul e gata, n'are în vedere prezentul, ci viitorul, pe care-l cunoaște tot atât de bine ca și prezentul. În cel mai apropiat viitor, când el, mielul lui Dumnezeu mur. pe cruce, învie apoi în a treia zi, se înalță la cer și trimise pe Sfântul Duh, atunci fu totul gata și iudeii fură din nou chemați, prin glasul sfinților apostoli, să vie la nuntă, Ei însă nu iau în seamă nici de astădată chemarea ce li se face, punând înainte tot felul de pretexte curat lumești. Ba fac chiar mai mult, ucid pe slugile trimise să-i cheme, adică pe sfinții apostoli și pe alți propoveduitori ai Evangheliei.

Vers. 7, Dar Dumnezeu nu se lasă a fi batjocorit de oameni, Când măsura dreptei sale mâinii se umplu, atunci „trimițând oștile sale, a pierdut pe ucigaști aceia și cetatea lor a ars-o“. Armatele romane au fost biciul cu care Dumnezeu a pedepsit îndărătnicia iudeilor. Ele au înconjurat Ierusalimul, l-au cucerit și dărâmat (la anul 70 d. Chr.) mai mult de un milion de iudei au pierit sub ruinele cetății și, ca un monument nepieritor al dreptății dumnezeiești, vedem și până azi pe iudei împrăștiați de atunci în mijlocul tuturor popoarelor lumii.

Vers. 8—10. Ce se întâmplă cu ospățul pregătit pentru nuntă? Cei dintâi chemați, iudeii, s'au arătat nevrednici de a lua parte la el. Ei înșiși s'au exclus. Nu rămânea decât să fie chemați alții. Împăratul trimite slugile sale la răspântii, ca să poftiască la nuntă pe oricine le va ieși în cale. Sfinții apostoli se adresară păgânilor cu predica Evangheliei și mesele se umplură, Creștinismul se răspândi din Asia mică în Grecia, Tracia, Iliria și în toate provinciile imperiului roman. Mai târziu pătrunse în Galia, Anglia, Germania și în statele scandinave.

În inima caldei Africi, în răsăritul bătrânei Asii și în centrul și sudul tinerei Americi, sunt încă și azi servitori credincioși ai împăratului (misionari creștini) cari cheamă la nuntă pe oricine întâlnesc. Din ospățul destinat în prima linie pentru Israel se împărtășesc acum păgânii de altădată.

Vers. 11—14. Mântuitorul privește în viitor și vede toate națiunile adunate în jurul mesei de nuntă a Fiului Împăratului tuturor. Încă nu s'a început ospățul, căci Împăratul vrea să cerceteze pe oaspeți, să se convîngă dacă toți sunt vrednici să ia parte la ospățul său. Aceasta este judecata cea mare, cercetarea Celui Atotștiutor și Preadrept, căreia trebuie să se supună fiecare. „*Și iată unul din oaspeți nu avea haină de nuntă*“. Acest oaspete nu găsisese de cuviință să se ducă acasă și să se îmbrace cu haină de sărbătoare, sau dacă n'avea, să-și curățe de praf și de murdărie pe cea cu care era îmbrăcat, s'o coasă unde era ruptă, s'o calce sau s'o întindă pe unde era mototolită. Timp ar fi avut destul, căci nunta împărătească nu

se face în grabă, ci pe îndelete; dar el socotește că haina de toate zilele e destul de bună și pentru nuntă, ba poate credea chiar, că deosebindu-se de ceilalți, va atrage asupra-și luarea aminte a Impăratului. Aceasta se și întâmplă, dar nu așa cum ciudatul oaspete și-o închipuia și doria. Impăratul se apropie de el și-i zise: „*Prietene, cum ai intrat aici, neavând haină de nuntă?*” El tace, recunoscându-și prin aceasta vinovăția. Din porunca Impăratului, el fu aruncat de servitori în întunericul cel mai dinafară, adică a fost lipsit de fericirea cerească. Ceilalți oaspeți, deși adunați tot pe drumuri — adică veniți la creștinism din păgânism — deși încărcăți poate, cu păcate grele, dar pentru că au lepădat haina de toate zilele și au îmbrăcat haina de nuntă — adică, trecând la creștinism, și-au schimbat felul de viață, s'a pocăit și au crezut — găsesc har înaintea lui Dumnezeu și rămân părtași ai fericirii veșnice.

Invățăături morale. Slugile Impăratului, trimise să cheme pe oameni la ospățul nunții Fiului său, au fost altădată proorocii și apostolii, iar astăzi sunt, pentru păgâni, misionarii creștini și, pentru creștini, preoții și învățătorii. Să luăm dar aminte, căci oridecâteori ascultăm cuvântul lui Dumnezeu în biserică sau în școală, ascultăm chemarea ce Dumnezeu ne face ca să luăm parte la nunta Fiului său. Șila nuntă nu putem lua parte, dacă nu suntem îmbrăcați în haină de nuntă, care se țese din curăția gândurilor și sfințenia faptelor.

În cazul celui neîmbrăcat în haină de nuntă se găsesc mulți și printre noi. Sunt mulți creștini, cari socotesc că Dumnezeu nu va ține seamă, că faptele lor nu sunt în totul conforme

cu învățătura evanghelică și-i va primi în împărăția sa. Dumnezeu e drept, zic ei, dar e și bun și îndurător și nu ne va cere prea mult. Asemenea oameni își fac socoteală greșită, căci Dumnezeu, fiind dreptatea, curăția, sfințenia absolută, nu poate suferi în apropierea sa nimic ce nu e drept, curat și sfânt. Pe cei cari nu îndeplinesc aceste condițiuni îi va îndepărta dela sine, ca pe cel neîmbrăcat în haină de nuntă.

19. Duminica XV după Rusalii.

Mateiu XXII, 35—45.

Sfânta Evanghelie din această Duminică se ocupă cu două chestiuni și anume: Cu iubirea ca cea mai mare poruncă a Legii, și cu întrebarea: al cui fiu este Christos?

Explicare. Fariseii și saduceii, despre cari se vorbește foarte adeseori în sfânta Evanghelie, erau două secte religioase la iudei. *Fariseii* formau partida poporului sau partida națională, Ei se deosebiau de ceilalți iudei prin paza riguroasă a poruncilor Legii, la care mai adăogau o mulțime de date întemeiate numai pe tradițiune. Căutând să placă poporului cu orice preț, fariseii se arătau în fața lumii ca oameni foarte religioși, pe când în realitate erau, în mare parte niște corupți. De aceea Mântuitorul îi numește fățarnici sau ipocriți, adică oameni cari una par și alta sunt. Ei credeau: 1) în *pronia* sau *providența* dumnezească, că adică Dumnezeu poartă grijă de faptele sale; 2) în *metempsihosă*, că adică sufletele oamenilor buni trec după moarte în trupurile altor oameni și trăesc o nouă viață;

3) în *existența îngerilor* buni și răi ; 4) că Dumnezeu, pentru meritele patriarhilor Avram, Isac, Iacov ș. c. l., nu va osândi pe niciun iudeu la muncile de veci. *Saduceii* nu admiteau și nu credeau în nimic afară de Lege. Fiind mai toți oameni avuți, trăiau în belșug și în plăceri și nu veniau bucuroși în atingere cu poporul de jos, din care cauză nici nu erau iubiți de popor și se dușmăneau de moarte cu fariseii. Acei cari se îndeletniciau cu explicarea și învățarea Legii, fie că erau farisei, fie că erau saducei — se numesc în sfânta Evanghelie de obicei *eărturari* sau câteodată *învățători de Lege*. Cu toată dușmănia dintre ei, fariseii și saduceii erau totuși uniți în lupta ce duceau împotriva lui Iisus.

I. Vers. 35—40. Auzind fariseii că Iisus a *închis gura saduceilor* (vers. 34) căutară să-l pună în încurcătură, întrebându-l, *care poruncă este mai mare în Lege*. Ei se așteptau ca Mântuitorul, pe care-l învinuiau înaintea poporului că nesocotește Legea lui Moisi, să dea un răspuns, care să nu se potrivească cu spiritul Legii și astfel să-l poată critica pe față. Iisus însă răspunse la întrebare tocmai în spiritul Legii și anume, că, *cea mai înaltă poruncă a Legii este iubirea de Dumnezeu* (Deuteronom VI, 5), la care mai adăogă că, *porunca iubirii de aproapele este deopotrivă cu porunca iubirii de Dumnezeu* (Levitic XIX, 8). Acesta era răspunsul complet la întrebarea fariseilor, căci iubirea de Dumnezeu și iubirea de aproapele se cuprind una pe alta. Devremece Dumnezeu nu poate fi văzut, noi îi dovedim iubirea noastră, dacă iubim pe aproapele, cum zice sfântul apostol Ioan: «*Dacă zice cineva că iu-*

bește pe Dumnezeu, dar urăște pe fratele său, mincinos este; căci cine nu iubește pe fratele său, pe care-l vede, nu poate iubi pe Dumnezeu pe care nu-l vede». (I, IV, 20). Iisus spune dar mai mult decât îl întrebaseră fariseii. Ei voiau să audă dela el, care e cea mai mare poruncă a Legii, iar el le rezumă toată Legea și proorocii în două porunci. Intr'adevăr, esența Legii mozaice este decalogul, și proorocii au învățat și îndemnat să se observe poruncile decalogului. Cele două porunci, a dragostei către Dumnezeu și către aproapele, coprink întreg decalogul. Cine iubește pe Dumnezeu, acela nu se va închina la alți dumnezei (porunca I), nu-și va face idoli (por. II), nu va lua numele său în deșert. (por. III), va ține sărbătorile (por. IV). Iar cine iubește pe aproapele, va cinști în prima linie pe părinți, rude și mai marii săi (por. V), nu va ridica viața aproapelui (por. VI), nu va turbura, fericirea și curăția vieții casnice (por. VII) nu va răpi avutul aproapelui (por. VIII), nu-i va jigni bunul lui nume (por. IX), nici nu va dori ceva din avutul lui (por. X). Astfel dar iubirea este plinirea Legii (Rom. XIII, 10).

Mântuitorul zicând: (Mat. VII, 21), că numai aceia vor intra în împărăția cerurilor cari fac voia Tatălui său, cere dela noi împlinirea Legii, care constă din aceste două porunci: iubirea de Dumnezeu și iubirea de aproapele.

II. *Vers. 41—45.* Fariseii se simțiau pe deplin mulțumiți și fericiți că aveau Legea, a cărei literă o păziau și nu se gândiau, nici nu doriau un mântuitor mai mare decât Legea, care să scape pe om de sub jugul păcatului. In această direcțiune voește Iisus acum

să îndrepte luarea-aminte a fariseilor. După ce le-a spus cuprinsul Legii, vrea să le descopere, că el singur cunoaște adevăratul înțeles al Legii, pentrucă este Fiul lui Dumnezeu. În acest scop el întreabă: *Ce vi se pare de Christos? Al cui fiu este?*“ Fariseii răspund: „*Al lui David*“. Voind a-i face să recunoască că el este Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul întreabă mai departe pe farisei: „*Dar pentru ce David numește pe Christos Domnul său?*“ Răspunsul la această întrebare nu era altul decât acesta: «*Pentrucă Christos sau Mesia este Fiul lui Dumnezeu*». Fariseii îl știau prea bine, dar nu-l puteau da, pentrucă ar fi însemnat că recunosc dumnezeirea lui Christos și aceasta n'o voiau cu nici un preț. Deaceea, văzându-se strimtorați, rămân muți.

Iisus se numește fiul lui David, pentrucă se trăgea, după trup, din seminția lui David (Mat. I 1; Rom. I, 3), dar el nu voește în cazul de față să primiască acest nume: a) Pentrucă vrea să demonstreze fariseilor, că este Fiul lui Dumnezeu; b) Pentrucă de numele de Fiu al lui David iudeii legau nădejdea într'un Mesia pământesc, care să scuture jugul romanilor și să restabiliască împărăția lui David, ceeace era cu totul opus caracterului spiritual al împărăției pe care avea s'o întemeieze Christos.

Invățăături morale. Religiunea creștină, fiind superioară nu numai religiunii mozaice, ci tuturor religiunilor din lume, să mulțumim lui Dumnezeu că ne-am născut în sânul ei și să ne silim să împlinim poruncile ei, pentru ca să fim pe deplin fericiți atât în viața aceasta cât și în cea viitoare.

Esența religiunii creștine este iubirea sau dragostea. Toate faptele și chiar gândurile noastre să porniască dar din dragoste și să fim încredințați, că atunci când în toate împrejurările vieții noastre ne vom călăuzi numai de dragoste, viața ne va fi cu mult mai ușoară și mai plăcută. Iar dacă toți oamenii ar fi însuflețiți de dragoste unii față de alții, viața de pe pământ s'ar asemana cu viața îngerilor, atât ar fi de ideală.

Iisus Christos se trage, după firea sa omească din neamul lui David, iar după firea dumnezească e însuș Fiul lui Dumnezeu — Tatăl. El este dar împărat ceresc și pământesc, împărat al sufletului și al trupului nostru. Ca supuși ai lui, să-l iubim mai presus de toate, să-i împlinim voia și să căutăm a ne asemana cu el, a ne apropia de el și a ne uni cu el prin gânduri curate, fapte bune și prin sfânta împărtășire.

20. Duminica XVI după Rusalii.

Mateiu XXV, 14—30.

În această sfântă Evanghelie se coprinde parabola cu împărțirea talanților,

Explicare. După ce dăte răspunsul la întrebările puse de farisei și de saducei și-i rușină înaintea mulțimii cu întrebări, la care ei nu puteau răspunde, Mântuitorul—știind că se apropie de moarte—dăte apostolilor cele din urmă sfaturi în parabole. Astfel în parabola cu slugile (XXIV, 45—41), le vorbește despre trebuința privigherii neîntrerupte; în parabola cu cele 10 fecioare (XXV, 1—13), despre pregătirea pentru a doua venire a sa, iar în pa-

rabola de față despre judecata parțială și împărțirea răsplății cuvenite fiecăruia.

Vers. 14—15. „Un om, mergând departe, a chemat slugile sale“. Prin om se înțelege aci Dumnezeu, care împarte darurile sale oamenilor în măsură diferită: unuia mai mult, altuia mai puțin, unuia un dar, altuia altul. Darurile dumnezești sunt atât duhovnicești, precum: minte limpede, voință statornică, bunăținare de minte, dragoste de muncă, etc., cât și materiale, ca de pildă: sănătate, avuție, nume bun, neam ales, etc. Slugi sunt toți oamenii, pentru că scopul vieții omului pe pământ este de a sluji lui Dumnezeu, Creatorul său, a împlini voia lui cea sfântă.

Lucrând pentru împlinirea voei lui Dumnezeu, omul lucrează în acelaș timp pentru mântuirea și fericirea sa veșnică. Pentru ca omul să-și ajungă scopul existenței sale, Dumnezeu i-a dat anume înclinări sau dispozițiuni și însușiri sufletești și trupești.

Acestea se deosebesc dela om la om: «*unuia s'au dat cinci talanți, altuia doi, iar altuia numai unul*».

Datoria fiecăruia este de a cultiva darurile primite dela Dumnezeu, fie multe, fie puține. Nimeni nu trebuie să fie nemulțumit de împărțirea darurilor, pentru că Dumnezeu este stăpân absolut și face așa cum vrea și cum găsește cu cale în nepătrunsa sa înțelepciune și iubire de oameni. Pentru că el nu împarte darurile sale tuturor deopotrivă, deaceia nici nu pretinde dela toți deopotrivă, ci dela cel căruia i-a dat mai mult, cere mai mult, iar dela cel căruia i-a dat puțin, cere puțin. *Plecarea departe* a omului care a împărțit slugilor

sale talanții, însemnează că Dumnezeu nu ne cere socoteală îndată ce ne dă darurile sale, ci ne lasă să lucrăm toată viața cum voim și numai după moarte ne cere socoteală.

Vers. 15—18. »*Și plecând cel care luase cincizalanti, lucră cu dânzii etc.*». Dacă observăm bine, vedem că atât pe terenul moral, cât și pe cel material, oamenii cari au mai mult sunt deobicei și mai sânguitori, caută să îmulțiască ceea ce au. pe când cei cari au mai puțin sunt de regulă mai nepăsători, mai trândavi, mai puțin stăpâniți de dorul de muncă. Ei își zic: «Dacă ne-am întinde în afaceri, am putea câștiga ceva, dar se poate să pierdem și ceea ce avem». Dacă toți oamenii ar judeca astfel, omenirea n'ar mai înainta niciodată, de vreme ce fiecare om n'ar fi decât un păzitor și păstrător al mult-puținului ce l-ar avea. Dar nu aceasta este adevărata normă de conducere în viață, ci omul trebuie să tindă neconținut mai departe, să se străduiască să înmulțiască ceea ce are dela Dumnezeu și a moștenit dela părinți. Să caute însă s'o facă cu pricepere și cunoștință, în mod cinstit și cu încredere în Dumnezeu. În această năzuință spre mai mult, spre mai mare, spre mai bine, stă legea de propășire a neamului omenesc. Acest lucru îl cere Dumnezeu dela noi, cum ne spune Mântuitorul mai departe în parabola aceasta.

Vers. 19—30. Dumnezeu răsplătește munca celor cari își dau silința să agonisiască mai mult decât li s'a încredințat, îi încarcă de bunătați și îi face părtași ai fericirii veșnice, iar pe cei cari nu cultivă bunurile primite dela

el, îi pedepsește, le ia și ceeace le-a dat și-i osândește la munca veșnică.

Intr'adevăr, a nu voi să întrebuințezi și să înmulțești darurile ce ți-a dat Dumnezeu, e a te arăta nemulțumitor către el, e a-l învinui că nu ți-a dat mai mult. A nu înmulți aceste daruri, de teamă că s'ar putea să le pierzi, e a te îndoi de ajutorul dumnezeesc în caz de nevoie. Și una și alta sunt păcate a căror urmare o suferim de cele mai multe ori chiar și în viața aceasta, pentru că rămânem pe loc, atât în privința intelectuală, cât și în cea morală și materială, pecând oamenii mai străduitori înaintează și-și crează situațiuni mai bune.

Invățături morale. Școlarii mai ales au de învățat foarte mult din această parabolă. Ca și slugile din parabolă, ei au primit dela Dumnezeu minte și drag de carte în diferite grade. Școlarii buni și silitori își desvoltă mintea și-și înmulțesc cunoștințele. La sfârșitul anului, ei își iau plata cuvenită muncii lor, fiind trecuți în altă clasă și văzând bucuria ce fac prin aceasta părinților și profesorilor lor, de cari sunt îmbrățișați și lăudați. Totastfel și școlarii leneși își primesc pedeapsa trândăviei lor. La sfârșitul anului școlar, ei sunt lăsați corigenți, repetenți, sau chiar dați afară din școală, iar părinții, supărați de lenevia lor, îi dojenesc și-i pun la muncă mai grea.

Trândăvia sau lenea este un mare păcat, ce are grele urmări, atât pentru viața aceasta cât și pentru cea veșnică. Cel dedat lenii, pe lângă că perde în zadar un timp prețios, nelucrând nimic, face un alt rău și mai mare: pune la cale tot felul de lucruri rele, fiindcă mintea nu poate sta în nelucrare, când trupul

trândăvește. Multe din aceste lucruri rele, omul le aduce apoi la îndeplinire, fiindcă dela gând până la faptă nu e decât un pas, așa că iată unde duce lenea.

Pentru aceasta zice înțeleptul Sirah, că «trândăvia învață mare răutate» (XXXIII, 29), iar sf. apostol Pavel învață că: «nici furii, nici răpitorii, nici leneșii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu».

21. Duminica XVIII după Rusalii.

Luca V, 1—11.

Această sfântă Evanghelie istorisește despre pescuirea minunată.

Explicare. Vers. 1—3. Iisus era la începutul activității sale în public. Pe țărmul lacului Ghenisaret, unde predica el, se grămădise o mare mulțime de oameni, ca să asculte cuvântul său. Două luntre de pescari erau trase la țărm. Pescarii își curățiau mreжіle de nămol, căci tocmai atunci se înapoiaseră dela pescuit. Pentru a putea predica mai în voe și a fi mai înțeles de mulțime, Iisus se urcă într'una din cele două luntre și porunci stăpânului ei, Simon, s'o depărteze puțin de uscat și de acolo începu să predice. Luntrea lui Simon devine astfel amvon, bolta cerească ține loc de acoperiș al bisericii, iar murmurul valurilor e muzica sfântă ce însoțește cuvintele dumnezeescului Invățător. După ce isprăvi de vorbit, Domnul Christos săvârși o minune, ca să întărească și mai mult ceea ce învățase.

Vers. 4—7. «Iar când a încetat a vorbi, zise către Simon: Depărtează luntrea la adânc și aruncă-ți mreжіle spre vânăre». Lui Simon îi

părea ciudată această poruncă, fiindcă peștele se prinde mai ușor către țărm decât la adânc, mai bine noaptea decât ziua. Afară de aceasta, Simon se ostenise toată noaptea să prindă, dar nu prinsese nimic. Cutoateacestea, încrezător în cuvântul Domnului, aruncă mreжіle. Rezultatul fu, că prinse atât de mult pește, încât umplu două luntri. Minunea constă în aceea, că după cuvântul Mântuitorului peștele căzu în mare cantitate în mreжі, în vreme ce în noaptea precedentă nu căzuse nici unul. Pescuirea aceasta minunată preînchipuește succesul pe care sfinții apostoli aveau să-l aibă în predicarea cuvântului evanghelic, în pescuirea de oameni, fiindcă pescarul Simon nu este altul decât sf. apostol Petru.

Vers. 8—II. Simon cade în genuchi și roagă pe Mântuitorul, să iasă dela el, căci e om păcătos. După minune recunosc el, că Iisus este om îmbrăcat cu putere dumnezească și se temu ca, din cauza păcatelor sale, să nu-i se întâmple vreun rău, ca altădată văduvei din Sarepta Sinodului la vederea proorocului Ilie (I Regi XVII, 18). Aceeaș temere au și tovarășii săi de pescuit, Iacob și Ioan, fiii lui Zavedeu. Iisus însă înlătură cu blândețe îngrijorarea lor, zicând lui Simon „Nu teme”. Aceasta o zice el asemeni tuturor celor cari, din cauza păcatului, sunt coprinși de neliniște și frică. Pe unii ca aceștia îi învață, că nu trebuie să fugă, ci să se apropie de el și să vadă în persoana sa pe Mântuitorul care a venit în lume, ca să mântuiască pe cei păcătoși (Luca XIX, 10 ; I Timotei I, 15). Mai departe, Iisus zice lui Simon: «*De acum vei vâna oameni*», adică de acum vei fi un altfel de pescar, vei pescui

în altă mare, cu alte mreji și altă luntre. Această nouă mare este lumea, peștii sunt oamenii, mreaja e predica și luntrea amvonul: „Și lăsând ei toate, s'au dus după dânsul“, adică s'au făcut ucenicii lui. Simon primi mai târziu numele de *Petru*, care însemnează „*Piatră*“ iar Iacob și Ioan numele de „*fii ai tunetului*“.

Invățăături morale. Ascultarea și urmarea cu încredere a cuvântului lui Dumnezeu ne aduce de multe ori, pe lângă foloase sufletești, și foloase materiale. Câți bolnavi nu s'au însănătoșit, câți bogați scăpătați nu-și au redobândit averea, câți săraci nu s'au îmbogățit, câți nu s'au mântuit din tot felul de primejdii, câți n'au ajuns la onoruri și dregătorii înalte etc. numai pentru că au urmat cu încredere cuvântul lui Dumnezeu !

Când conștiința ne este încărcată de păcate, nu trebuie să ne temem de Dumnezeu în așa fel încât să fugim de el, ci dimpotrivă să ne apropiem de el. După cum bolnavul nu fuge de doctor, ci se duce la el sau îl chiamă la sine, ca să-i dea sfaturi cum să înlătore boala, tot astfel și noi, când conștiința ne e apăsată de păcate, să ne apropiem de Dumnezeu, mărturisindu-ne duhovnicului, căindu-ne și rugându-ne de iertare și Dumnezeu ne va ierta și ne va reda liniștea sufletească,

Precum sfinții apostoli Petru, Iacob și Ioan au părăsit fără șovăire tot avutul lor, când au cunoscut puterea dumnezească a lui Iisus și s'au devotat misiunii de răspândire a cuvântului evanghelic, la care-i chema el, tot astfel trebuie să lăsăm și noi la o parte orice interese pământești și griji lumești, când avem să

exercităm chemarea de apostoli, adică de a lumina pe oameni prin învățarea cuvântului Evangheliei și a-i câștiga pentru împărăția lui Dumnezeu.

22. Duminica XIX după Rusalii.

Luca VI, 31—36.

Sfânta Evanghelie din această Duminică ne învață cum să ne purtăm cu oamenii.

Explicare. Coprinsul acestei pericope este o parte din predica de pe munte a Domnului nostru Iisus Christos. Această predică fu ținută de Mântuitorul curând după ce începu să propoveduiască în public învățătura sa (Mateiu V—VII, Lusa VI, 17—49). Ideia dominantă din ea este iubirea și dragostea. Aceasta e temelia noiei religii, dată lumii de Iisus Christos. Pornind dela iubire, ca îndemn al tuturor faptelor omenesti, Domnul Christos dă o mulțime de sfaturi practice asupra felului cum să ne purtăm cu ceilalți oameni.

Vers. 31. „*Precum voiți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi lor așașderea*“. O învățătură mai înaltă și totdeodată mai simplă decât aceasta nu se poate. Cea mai bună lege, cel mai complet cod al regulilor de bună cuviință n'ar fi în stare să redea în întregime coprinsul acestei învățături. Voești să știi, cum trebuie să te porți cu prietenul, vrăjmașul, stăpânul, ori sluga ta? Fă-le ceea ce voești să-ți facă ei ție, poartă-te cu ei, cum dorești să se poarte ei cu tine. Ce poate fi mai simplu și mai ușor de ținut minte decât aceasta? Nici învățarea pederost a legilor, nici cunoașterea diferitelor obiceiuri, care domnesc în anume

straturi sociale, nici reguli de bună-purtare, nimic nu-ți trebuie, dacă ai deapururi în minte cuvintele sfintei Evanghelii: «*Precum voiți să vă faceți vouă oamenii etc.*». Și ce poate fi mai drept și mai potrivit cu firea omului decât această învățătură? Desigur, nici un om cu minte nu dorește să-i facă cineva rău, căci a-și păstra viața și a fugi de orice i-ar putea vătăma, este pus în însăși firea sa. Aceasta o vedem și la animale. Dacă vrea dar să nu-i facă nici un rău, el trebuie să se poarte cu aproapele său, așa cum dorește ca acesta să se poarte cu el, cu alte cuvinte să fie condus de legea iubirii. Prin aceasta se garantează în chipul cel mai sigur legătura și buna înțelegere între oameni, fără de care traiu tihnit și înaintare spre bine nu există.

La înălțimea acestei atât de simple reguli de purtare nu s'a putut ridica niciodată mintea omenească de sine însăși. A trebuit să vină în lume Domnul nostru Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu pentru a ne descoperi această înaltă și folositoare învățătură, care ni se pare acum atât de simplă și atât de aproape de mintea omului. Înțelepții din vremea dinainte de Iisus Christos și legiurile vechi dădeau tot felul de reguli după care să se conducă omul în purtarea sa față de ceilalți oameni. Unele din aceste reguli sunt foarte frumoase, dar nici una din ele nu este atât de simplă și totodată atât de complectă ca a Mântuitorului Christos. Dacă creștinii s'ar ține întotdeauna de această regulă, n'ar mai fi judecați, certe, neînțelegeri între ei.

Vers. 32—35. Mai departe, Mântuitorul învață că ceeace se socotia de iudei și păgâni

ca faptă bună, nu e nicidecum astfel, ci e numai un împrumut. „*Și de iubiți pe cei ce vă iubesc, ce dar este vouă, căci și păcătoșii iubesc pe cei ce-i iubesc pe dânsii? Și de faceți bine celor ce vă fac vouă bine etc.*“. A face bine și a împrumuta cu condițiunea de a primi înapoi binefacerea făcută, suma, lucrul împrumutat, ori altceva la fel, poate fi socotit ca faptă bună numai întru cât prin aceasta se ușurează nevoia celui care a primit binefacerea sau lucrul împrumutat. Adevărata faptă bună e însă numai aceea care se face fără a avea în vedere vreo răsplată dela cel căruia i-se face bine, cum zice Domnul Christos *«Iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și dați împrumut, nimic nădăjduind»*.

Iubirea de vrăjmași este iarăși o învățătură foarte înaltă și pe care n'o găsim în nici o altă religie și la nici un înțelept al lumii dinaintea de Christos. Porunca de a iubi pe vrăjmași pune în cea mai vie lumină caracterul împăciuitoare al creștinismului și superioritatea sa față de celelalte religii. A iubi pe vrăjmași, înseamnă că ești stăpân absolut peste patimile care clocotesc în suflet și că ai izbutit să distrugi din inimă-ți rădăcinile urii. Cine iubește cu adevărat pe vrăjmași a ajuns la desăvârșirea morală și împlinește în totul religiea lui Christos.

Invățăături morale. Creștinismul pune preț deosebit pe viața practică, pe fapte, care trebuie să izvorască din gândul curat. A cunoaște, a ști numai ceea ce a învățat Mântuitorul, fără a face ce recomandă el, este a nu fi înțeles spiritul religiei sale, cum însuși spune: „*Nu tot celce-mi zice: Doamne, Doamne, va intra*

întru împărăția cerurilor, ci celce face voia Tatălui meu, care este în ceruri", (Mat, VII, 21). Prin fapte dar, prin purtare frumoasă și întru totul conformă cu sublimele învățături practice sau morale ale Mântuitorului Christos, trebuie să ne deosebim noi creștinii atât de aderenții sistemelor filosofice, cât și de ai tuturor celorlalte religii, precum și de creștinii falși, sau neadevărați. Cine este însuflețit de adevărata credință în Christos, de dragostea pentru el și învățătura sa și de nădejdea în împlinirea făgăduielilor sale, nu poate săvârși fapte rele, immorale, precum tot el zice: „*După roade se cunoaște pomul, căci nu se pot culege struguri din spini, nici smochine din ciulini*".

Ca pildă a iubirii de vrăjmași să avem atât pe Dumnezeu, Tatăl ceresc, care nu caută la răutatea oamenilor, ci răsare soarele său și peste cei răi și peste cei buni și plouă peste cei drepți și peste cei nedrepți, (Mateiu V, 45) și pe Domnul Christos, care, fiind hulit și batjocorit de vrăjmașii săi, când era răstignit pe cruce, nu-i blestema, ci se ruga pentru ei Părintelui său, zicând: „*Doamne, nu le pune lor păcatul acesta, căci nu știu ce fac*".

23. Duminica XX după Rusalii.

Luca VII, 11—16.

În această sfântă Evanghelie ni se istorisește minunea învierii fiului văduvei din Naïn.

Explicare. Vers. 11—12. A doua zi după vindecarea slugii sutașului din Capernaum, Iisus mergea către Nain, urmat de ucenici și de o mare mulțime de oameni. Nainul e un orașel în Galileia, nu departe de Nazaret. Po-

zițiunea sa este foarte frumoasă și pe vremea Mântuitorului se afla într'o stare înfloritoare. Azi a dat mult înapoi. Când se apropie de porțile orașului, iată o altă mulțime de oameni ieșia din oraș, urmând după un mort care era dus către cimitir. Amărăciunea și durerea acelei mulțimi era mare, pentru că mortul era un tânăr în floarea vârstii și unicul fiu al mamei sale și „*aceea era văduvă*“. O femeie văduvă, singură pe lume și părăsită, cu un singur copil, în care-și pusese toată nădejdea, se simte desigur peste măsură de nenorocită și întristarea ei n'are margini, când își pierde copilul. Cuvintele de mângâiere îi ajută mult în asemenea cazuri, iar împărtășirea durerii pe tăcute aduce oarecare ușurare. Intreg orașelul Nain fusese îndurerat de moartea acestui tânăr. Orașenii ținură să arate sărmanei mame că-i împărtășesc durerea, luând parte în mare număr la înmormântarea fiului ei.

Vers. 13 — 15. „*Și văzând-o Domnul, i-s'a făcut milă de ea*“. Mântuitorul nu e numai Dumnezeu adevărat, ci și om adevărat. El a avut suflet și trup ca al nostru. Deaceea inima lui n'a putut rămâne nesimțitoare față de durerea unei biete mame, ci i-s'a făcut milă de ea, a compătimit-o și a mângâiat-o zicându-i: „*Nu plânge*“. Dacă Iisus s'ar fi oprit numai la această mângâiere, ea n'ar fi însemnat mult, căci asemenea cuvinte îi mai adresaseră întristatei mame desigur și alții, el însă adăogă îndată la cuvânt și fapta, pentru ca mângâierea să fie simțită. El se apropie de pat, se atinse de el și porunci mortului să se scoale: „*Tinere, ție zic, scoală-te*“. Și tânărul se sculă, șezu, începu a vorbi și fu dat mamei sale. Iată atot-

puternicia Aceluia care a făcut pe om și i-a dat viață, a stăpânului vieții și al morții ! Iată bunătatea Creatorului, mila și compătimirea lui cu făptura sa ! Ce, mai mult decât readucerea la viață a fiului ei ar fi putut cere dela Dumnezeu sărmana văduvă din Nain ? Poate că ea însă n'a îndrăznit să roage aceasta pe Dumnezeu, știind că fiecare om trebuie să moară odată, dar Dumnezeu se îndură de ea și-i dă ceea ce nici nu se aștepta. Bucuria ei trebuie să fi fost de nedescris.

Vers. 16. În fața acestei minuni, poporul fu coprins de spaimă, dete laudă lui Dumnezeu, care face minuni prin trimisul său și numi pe Iisus „*mare prooroc*“, desigur aducându-și aminte de proorocul Ilie, care înviase pe fiul văduvei din Sarepta Sidonului.

Invățături morale. Învierea fiului văduvei din Nain este pentru noi o garanție că Iisus a zdrobit puterea de stăpânire a morții asupra noastră. Nădejdea învierii obștești a înveselit inimile celor din jurul sicriului ficei lui Iair și al fiului văduvei din Nain, a încolțit din mormântul lui Lazăr și a înflorit din mormântul lui Christos, pentru a da roadele în întreaga creștinătate în curgerea tuturor veacurilor. Moartea nu mai e pentru creștin o nenorocire, nu mai e așteptată cu spaimă și temută, pentru că pretutindeni unde se așează, spre odihna de veci, trupurile neînsuflețite ale fiilor bisericii, răsună mângâetor cuvintele lui Christos: „*Eu sunt învierea și viața ; cine crede în mine va trăi, chiar de ar muri și cine trăiește și crede în mine, nu va muri în veac*“.

Iisus ne întâmpină și pe noi cu aceeași bunătate cu care a întâmpinat pe mama îndu-

rerată dinaintea porților orașului Nain și ne zice: „*Nu plângeți!*“ De îngropați pe mamă ori pe tată, pe soră sau pe frate, pe soț sau soție, pe fiu sau pe fică, nu plângeți, pentru că n’au murit, ci dorm numai până în ziua când, ca Domn al vieții și al morții, voi porunci mor-mintelor să se deschidă și celor ce dorm în ele să se ridice. Când pierdem dar pe vreunul din cei deaproape ai noștri „*să nu ne întristăm* — cum zice sfântul apostol Pavel — *ca ceice n’au nădejde*“, adică ca păgânii cari nu nădăj-duiau în înviere, ci să ne mângâem cu nă-dejdea că, la ziua deapoi, toți vom învia. Să ne îngrijim însă ca să înviem spre viața, iar nu spre osânda de veci.

Precum Domnului Iisus Christos n’a trecut nepă-sător pelângă suferința omenească, totastfel și noi să stergem după putere lacrimile celor ce plâng. Să nu trecem nepăsători pe lângă copilul ce plânge pe drumuri, pe lângă cerșătorul care ne întinde mâna, pe lângă casa bolnavului lipsit de cele trebuitoare vieții, pe lângă coliba vă-duvei. Să ascultăm plângerile celor asupriți și să le ajutăm, să-și câștige dreptatea, să ocrotim pe cei slabi, să încurajăm pe cei desnădăj-duiți etc. etc.

24. Duminica XXI după Rusalii.

Luca VIII, 5—13.

În această sfântă Evanghelie se coprinde pilda cu semănătorul.

Explicare. Mulțime mare de popor se adu-nase în jurul lui Christos, ca să asculte cu-vântul său. Apostolii puteau crede că predica despre împărăția lui Dumnezeu a prins rădă-

cini în inima tuturor ascultătorilor și că toți au fost câștigați pentru învățătura lui Christos. El însă le spune în această pildă sau parabolă, că cuvântul lui Dumnezeu nu încolțește în toate inimile și nu dă aceleași roade peste tot, unde încolțește. Apostolii însă nu înțeleg rostul parabolei și întreabă pe Iisus: Pentru ce vorbești poporului în parabole? (Mateiu XIII, 10), și care este înțelesul parabolei cu semănătorul? (Luca VIII, 9). La întrebarea dintâi Mântuitorul răspunde: „*Vouă vă este dat a ști tainele împărăției lui Dumnezeu, iar ceilalți în pilde, ca văzând, să nu vadă și auzind să nu înțeleagă*“. Aceasta însemnează: Vouă, adică celor credincioși, vouă vă este dat să cunoașteți tainele împărăției cerurilor, și sfaturile lui Dumnezeu vi se fac cunoscute vouă; dar cei necredincioși, cari sunt orbi sau surzi față de tot ce se face de Dumnezeu pentru mântuirea lor, trebuie să asculte adevărurile dumnezeiești numai în parabole, ca să nu le înțeleagă. Aceasta ca pedeapsă că nu vor să primiască adevărul. La a doua întrebare Iisus răspunde explicând parabola semănătorului. *Semănătorul* este însuși Iisus Christos, iar, după înălțarea sa de pe pământ la cer, este preotul, care propoveduește cuvântul lui Dumnezeu. *Sămânța* este cuvântul lui Dumnezeu.

Vers. 5—12. „*O parte din sămânță a căzut lângă cale și a fost călcată în picioare și pasările cerurilor au mâncat-o*“. Lângă drum sămânța nu poate încolți și crește, pentru că pământul este bătătorit, călătorii o calcă în picioare și pasările o mănâncă. Acelaș lucru se întâmplă câteodată și cu cuvântul lui Dumnezeu. Sunt d. p. mulți oameni cari se duc la biserică de ochii

lumii. Ei ascultă tot ce se citește și cântă, ascultă cuvântul lui Dumnezeu, dar inima lor rămâne rece. Unii din ei, stăpâniți de mândrie, se cred grozav de învățați și pricepuți și compătimesc în gândul lor pe cei evlavioși, ca pe niște oameni simpli și nepricepuți. Cuvântul lui Dumnezeu nu se prinde în inima acestui fel de oameni. Mântuitorul zice despre ei, *că diavolul vine și le ia cuvântul din inimă, ca nucumva să creadă și să se mântuiască.*

Vers. 6—13. „Și alta a căzut pe piatră și dacă a răsărit, s'a uscat, pentrucă n'avea umezeală“. Prin piatră se înțelege aci pământul pietros, căci pe piatră nu poate încolți sămânța. În pământ pietros sămânța încolțește repede, dar din pricină că stratul de pământ roditor nu e adânc, ea nu poate prinde rădăcini puternice, n'are de unde să se nutriască și deaceia, când vine arșița soarelui, se usucă. La fel e și cu oamenii ușuratici la minte. Ei primesc cu bucurie cuvântul lui Dumnezeu. Dacă li se vorbește despre lucrurile sfinte, despre isprăvile credinței etc., ei se înflăcărează, își deschid inima și se hotărăsc a se face buni și evlavioși, dar la cea dintâi ispită ori prigonire, își uită de hotărîrea luată. Așa erau cei mai mulți din iudeii de pe vremea Mântuitorului. Ei se grămădesc în jurul lui, îi sorb cu nesățiu predica, îl laudă cu entusiasm pentru minunile sale, vor chiar să-l facă rege, dar îndată ce fariseii încep lupta fățișă împotriva lui, ei se leapădă de el și ascultă de îndrumările fariseilor. Tot așa sunt și unii școlari, cari ascultă cu plăcere și înțeleg cu ușurință cele spuse de dascăli de pe catedră, dar până la lecția următoare uită tot, pentrucă

după ieșirea din clasă nu mai citesc, ci se dedau jocului și lenei.

Vers. 7—14. „*Si alta a căzut în mijlocul spinilor și crescând spinii, o înăbușiră*“. Așa se întâmplă adesea cu sămânța cuvântului lui Dumnezeu: la mulți oameni ea e înăbușită de gândurile lumești, de grijile ori de plăcerile vieții. Așa era Marta, sora lui Lazăr, așa sunt și azi mulți creștini, cari din cauza grijilor lumești, sunt în primejdie de a uita „*singurul lucru care trebue*“, pecând alții, ca tânărul bogat din Evanghelie înăbușesc în ei sămânța cuvântului lui Dumnezeu cu dăsfătările pe care le procură bogăția. La câți alții apoi nu li se întâmplă acelaș lucru și fără ca să fie bogați! Câți tineri eminenți pe băncile școlii, nu se pierd detot după ieșirea din școală, din cauză că vin în atingere cu oameni destrăbălați, și ascultă de îndemnul lor!

Vers. 8—15. „*Si alta a căzut pe pământ bun și a făcut rod însutit*“. Sunt și oameni, deși întotdeauna mai puțini la număr, în a căror inimă cuvântul lui Dumnezeu încolțește, prinde rădăcini, crește și dă roade. Așa au fost sfinții și toți dreptii. Rodul pe care-l aduce acestora cuvântul lui Dumnezeu este fericirea vieții de veci.

Invățăături morale. Zicând că chiar sămânța bună aruncată de semănător nu dă roade, dacă pământul în care se seamănă, nu e bun, Mântuitorul învață că predică sa și a apostolilor nu va putea da roade la toți ascultătorii. La unii din cauza împietririi de inimă, la alții din cauza ușurătății minții, iar la alții din cauza gândurilor lumești și ne previne să ne ferim de a face parte din vreuna din a-

ceste categorii de oameni. Intr'adevăr, plăcerile și amăgirile lumești, care pot să înăbușiască în inimi cuvântul lui Dumnezeu, sunt multe și de multe feluri. Noi însă trebuie să luăm seama, să nu cădem în mreșile lor, cum se întâmplă cu cei mai mulți, mai ales în vârsta tinereții, ci să fugim de ele și să ne păstrăm inima curată, căci atunci cuvântul lui Dumnezeu va rodi în ea.

Când ascultăm cuvântul lui Dumnezeu, trebuie să-l ascultăm cu toată luarea-aminte, ca să ni se întipăriască adânc în inimi. După aceea să-l udăm, să-l plivim și să-l îngrijim, cum îngrijim o floare sau un pom ales, adică să nu-l dăm uitării, ci să-l avem deapaururi în minte și să ne călăuzim viața după el. Atunci va aduce cu siguranță, ca rod, viața de veci.

25. Duminica XXII după Rusalii.

Luca XIV, 19—31.

În această sfântă Evanghelie se coprinde parabola cu bogatul nemilostiv și săracul Lazăr.

Explicare. La începutul capitolului din care este luată această pericopă evanghelică se află parabola cu economul necredincios. După pronunțarea parabolei, Iisus se adresase apostolilor cu cuvintele „*Nu puteți sluji lui Dumnezeu și lui Mamona*“. Fariseii, cari iubiau averea, luară în răs pe Domnul Christos pentru aceste cuvinte. El le răspunse cu asprime, cum li se cădea, și apoi pronunță această parabolă. Acum se adresează lacomilor și avarilor farisei. Ca într'o icoană plină de înțeles și de învățături, arată el cum omul bogat, dedându-se plăcerilor lumești și uitând dragostea de aproa-

pele. se prăbușește în prăpastia pieirii de veci și cum săracul, care suportă cu răbdare suferințele vieții pământești, e răsplătit în viața de veci. Plata pentru viața petrecută în plăcerile lumii și pentru viața dusă potrivit poruncilor dumnezești ni se pune înaintea în cele mai vii imagini.

Vers. 19—21. „*Era un om oarecare bogat și se îmbrăca în porfiră și în vison, vesclindu-se în toate zilele luminat*“. În aceste puține cuvinte ni se descrie trecerea prin această lume a unui muritor încărcat de toate bunurile pământești. Palate mărețe, haine scumpe și luxoase, mâncări și băuturi alese și tot felul de plăceri ale simțurilor sunt bunurile pe care le vânează, de care însetează neconținut sufletul acestui bogat. Nici o grijă de cele sufletești nu turbură farmecul plăcerilor sale. Mântuitorul nu ni-l descrie mai departe ca dedat și altor păcate, ci ni-l înfățișează numai ca nefăcând ceea ce trebuia să facă. Pe Dumnezeu nu-l iubia acest bogat, căci slujia lui Mamona; pe aproapele iarăși nu-l iubia, căci zice sfânta Evanghelie; „*Și era un sărac, anume Lazăr, care zăcea înaintea ușii lui, plin de bube etc*“. Sărac, în înțelesul propriu al cuvântului „*pentru că poftia să se sature din fărâmiturile care cădeau dela masa bogatului*“, și nici acelea nu i-se dau și era pe lângă acestea și atât de bolnav încât „*câinii venind, lingeau rănila lui*“. Să nu credem că bogatul se arăta întrucâtva binevoitor către Lazăr, deoarece îi da voie să zacă dinaintea ușii sale, căci era obiceiul la iudeii ca săracii să stea pe la ușile celor bogați.

Sărăcia lui Lazăr și suferințele pricinuite lui de boală nu mișcau câtuș de puțin inima bo-

gatului. Mai miloși decât el erau câinii cari lingând bubele celui suferind, îi ușurau durerile. Cum vedem și aci, bogatul nu face de-a dreptul ceva rău, ci numai nu face binele pe care trebuia să-l facă, anume să aibă milă de Lazăr.

Lazăr era sărac în cele materiale, dar în schimb era bogat în Dumnezeu, căci dorința de a se sătura numai din fărâmituri, dovedește modestia lui și mulțumirea cu puțin, iar faptul că nu cârtește în durere, e o dovadă de răbdare și răbdarea e fructul credinței.

Iată acum ce se întâmplă cu bogatul nemilos și cu săracul Lazăr după moarte:

Vers. 22—26. „Și a fost că a murit săracul și a fost dus de îngeri în sânul lui Avram și a murit și bogatul și s'a îngropat“. Zicerea „a ședea în sânul cuiva“ s'a luat dela felul cum vechii evrei arătau deosebita lor cinste celui mai de seamă din oaspeți. Acestuia i-se da loc în capul mesei, lângă stăpânul casei. De aci „a ședea la sânul sau în sânul cuiva“, însemnează a se bucura de mare cinste la cineva. Evreii credeau, că Avram, ca părinte al poporului ales, e cel dintâi în împărăția lui Dumnezeu. Când se zice dar, că săracul Lazăr a fost dus de îngeri în sânul lui Avram, însemnează că el se bucura în ceruri de aceeaș fericire ca și Avram. Despre bogat se spune mai întâi numai, că, a murit și a fost îngropat, iar după aceea, că se afla în iad, la loc de chin, unde ardea în flacări. Chinul său se mări, când ridică ochii și văzu pe Lazăr la un loc cu cei fericiți și rugă pe Avram să trimită pe Lazăr, să-i ușureze suferința, udându-i limba cu vârful degetului său muiat în apă. Numai pentru o picătură de apă se roagă acum acel

care în viață făcuse să curgă vinul în șiroae, dar nici această rugămintă nu-e împlinită. Avram îi aduce aminte de bunurife pe care le-a gustat în viață și de suferințele lui Lazăr și-l face să înțeleagă că starea lor de față e bine meritată. Afară de aceasta, zice Avram, „o mare prăpastie este între noi și voi, ca nici de la voi la noi, nici dela noi la voi să poată trece cineva”, ceea ce însemnează că atât starea de fericire cât și cea de nefericire sunt veșnice și nu se pot schimba. Prin urmare nici o nădejde pentru fostul bogat, că chinurile sale vor avea cândva sfârșit.

Vers. 27—28. Fostul bogat roagă acum pe Avram să trimeată pe Lazăr în casa tatălui său, ca să spună fraților săi, să nu trăiască ca el, pentru ca să nu vină și ei în iad. Era prin urmare în sufletul lui ceva bun, iubire de frați, de care se va ține seamă, poate la judecata deapoi, dar și acest rest este întunecat de păcat, pentru că lasă să se vadă învinuirea ascunsă, că rici el n'ar fi venit în iad, dacă Dumnezeu l-ar fi înștiințat din timp. Avram îi răspunde, că frații săi au pe Moisi și pe profeți, adică Sfânta Scriptură, de care să se conducă la pocăință. Bogatul adaogă, că, dacă un mort ar învia și s'ar duce să le predice pocăință, ar avea mai mult crezământ. La aceasta Avram răspunde: „Dacă nu ascultă pe Moisi și pe proroci, măcar de ar învia cineva din morți, nu vor crede”. E adevărat că cuvintele unui mort înviat ar îndupleca pe păcătoși mai ușor la pocăință decât citirea Sfintei Scripturi. O astfel de pocăință însă n'ar fi fructul credinței, ci al fricii de pedeapsă și n'ar avea nici

un preț înaintea lui Dumnezeu, nefiind izvorită din deplină libertate.

Invățăături morale. Bogați în felul celui din această parabolă se întâlnesc la fiecare pas. Ca el suntem fiecare din noi, ori de câte ori uităm cuvântul lui Dumnezeu, alergăm după slavă lumească, avere, plăceri ale trupului, etc. și nesocotim glasul stins al săracului, bolnavului, orbului, etc., cari ne cer ajutor.

Viața pământească este o pregătire a vieții de veci. În timpul mai mult sau mai puțin scurt cât viețuim pe pământ, ne câștigăm dreptul la fericirea de veci, sau ne atragem osânda la muncile veșnice, după cum ne conformăm sau nu învățăturii Mântuitorului, chiar dacă am avea de suferit ca săracul Lazăr sau ca sfinții martiri, căci ce însemnează o suferință de cel mult câteva zeci de ani față de fericirea fără sfârșit din viața de dincolo! Și dimpotrivă, ce nebunie fără pereche e a prefera să trăiești câțva timp în plăceri trupești, pentru ca apoi să te chinuești în veci.

26. Duminica XXV după Rusalii.

Luca X, 25—37.

În această sfântă Evanghelie se coprinde parabola cu samarineanul milostiv.

Explicare. Vers. 25—29. Un legiuitor se apropie de Iisus și-l întreabă: „*Învățăturile, ce voi face, ca să moștenesc viața de veci?*” Întrebarea este la locul ei și trebuie să și-o pună orice om, dar gândul de care era conștient legiuitorul nu era curat. El nu voia să știe, cum poate fi fericit în viața de veci, căci aceasta credea că o știe deajuns din Lege, ci

vrea numai să vadă, dacă nucumva Mântuitorul răspunzându-i va zice ceva, contra Legii lui Moisi. Cutoate că Mântuitorul cunoscă gândul legiuitorului, totuși îi răspunse cu bunăvoință. Înloc însă de a arăta alt drum, cum se așteaptă legiuitorul, Iisus îl trimite tot la Lege. „*In lege ce este scris? Cum citești?*” întreabă Mântuitorul, voind să ne arate, că Legea n'a fost desființată prin venirea sa în lume, ci numai împlinită. Și nouă, ca și iudeilor, Legea ne slujește ca o oglindă în care ne vedem păcatele, ca o barieră care ne oprește dela săvârșirea de păcate, ca un conducător către Christos. Legiuitorul răspunde scurt și potrivit: „*Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta etc.*”. Mântuitorul aprobă răspunsul, dar adaogă tot cu cuvintele Legii: „*Fă aceasta și vei fi viu*”. (Levitic XVIII, 5).

Legiuitorul își răspunde dar singur la întrebare. Necazul său nu e mic, că n'a putut prinde în cursă pe Domnul Christos și ca să se îndreptățiască pentru ce a pus o întrebare atât de simplă, întreabă acum; „*Și cine este aproapele meu?*” Cu aceasta vrea el să arate, că e om drept, că a iubit pe Dumnezeu cum poruncește Legea, dar se poate să fi călcat porunca dragostei către aproapele, neștiind cine este aproapele său. Iudeii socotiau ca „*aproape*” al lor numai pe iudei și pe cei cari țineau Legea mozaică (Levitic XIX, 8, XXV, 43—46; Deuter. XXIII, 20 urm.). Erau cutoateacestea discuțiuni între cărturari, dacă iubirea de aproapele n'ar trebui întinsă și peste granițele naționalității și ale religiunii. Mân-

tuitorul desleagă întrebarea prin parabola despre samarineanul milostiv.

Vers. 30—32. „Un om oarecarele se pogora din Ierusalim în Ierihon etc.” Drumul dintre Ierusalim și Ierihon era străbătut de mulți călători, dar din cauza peșterilor, a stâncilor și a deșertului, era în vremile vechi, ca și azi, bântuit de tâlhari. Drumetul, despre care se vorbește în parabolă, căzuse în mâinile tâlhărilor, cari îl jefuiseră, îl bătuseră și-l lăsaseră lungit în drum, mai mult mort decât viu. Cine era acest om, de ce neam, de ce religione, nu se poate ști, pentru că nu mai putea vorbi, ca să spună el însuși, iar după *imbrăcăminte* nu se putea cunoaște, căci îi fusese răpită de tâlhari. Un lucru e însă sigur: era lipsit de orice ajutor, rănit și gol, cu un cuvânt, în stare de a deștepta mila trecătorilor. Un preot iudeu și un levit trecură însă pe lângă el, îl priviră și-i auziră gemetele, dar nu se îndurară, să-i vină în ajutor, ci-și văzură de drum. Un preot și un levit! Amândoi bărbați a căror chemare era îndeletnicirea cu cele sfinte, cu citirea și explicarea Legii și cu îndemnarea poporului la împlinirea ei.

Datoria de a veni în ajutorul celor din nevoie, le incumba lor mai mult decât oricui din popor, pentru că cunoșteau mai bine Legea, dar ei făceau totul numai de ochii lumii. Pe stradele și pe piețele orașelor, la colțuri și răspântii, unde puteau fi văzuți deodată din mai multe părți, acolo se arătau darnici, milostivi, expuneau privirilor tuturor părul lor nepieptănat și barba plină de resturi de mâncare, ca să probeze mulțimii că postesc și să-și atragă laude. Aci în pustie nu-i vedea nimeni,

nu se puteau aştepta la nici un fel de laude, deaceea trec mai departe pe lângă nenorocitul jefuit şi bătut de tâlhari, şi nu-i dau nici o mână de ajutor. Se putea ca acesta să fi fost iudeu ca şi ei, şi, prin urmare chiar după cea mai strimă interpretare a Legii, ar fi fost aproapele lor; totuşi ei se arată faţă de el împietriţi la inimă şi cutotul lipsiţi de dragoste.

Vers. 33—37. „Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el şi văzându-l, i-s'a făcut milă etc.". Samarineanul ar fi putut crede, că cel bătut de tâlhari e iudeu, şi stăpânit de ura care era între iudei şi samarineni (vezi la Duminică V după Paşti), să se creadă scutit de a-i veni în ajutor; el însă nu se gândeşte la ură, fie acesta chiar şi iudeu; nu întreabă de unde vine şi unde merge, cine e şi cum a fost jefuit de tâlhari, ci plin de milă către el, îi dă ajutor grabnic: îi spală rănilor cu vin şi untdelemn, i-le leagă, îl urcă pe asinul său şi-l duce la cea dintâi casă de oaspeţi, Apoi, a doua zi, când trebuia să plece, ca să-şi vadă de afaceri, desăvârşeşte fapta bună ce începuse, dând gazdei doi dinari, pentru a îngriji pe bolnav şi se obligă să-i plătiască la întoarcere tot ce va mai costa căutarea lui.

Vers. 36—37. — Parabola fu răspunsul Mântuitorului la întrebarea legiuitorului: „Şi cine este aproapele meu"? Legiuitorul trebuia să arate acum, dacă a înţeles. De aceea Iisus îl întreabă, care din acei trei i se pare a fi aproapele celui bătut de tâlhari. Legiuitorul, în răspunsul său, ocoleşte numele dispreţuitului samarinean, dar îl recunoaşte de *aproape* al celui bătut de tâlhari, osândind prin aceasta.

fără să vrea, pe conaționali săi, pe preot și pe levit, ca călcători ai Legii. Mai mult chiar, el se osândește pe sine însuși, ca unul ce socotise până atunci, că aproapele său sunt numai, iudeii. Mântuitorul încheie: „*Mergi și fă și tu asemenea*“, adică cum a făcut samarineanul.

Invățăături morale. Pentru că aproapele nostru este orice om, fără deosebire de neam și religie, suntem datori să iubim pe toți oamenii și să facem bine tuturor. Să începem însă cu iubirea și ajutorul dela cei mai de aproape ai noștri: dela familie, conaționali, coreligionari și așa mai departe. Acei cari nu fac aceste deosebiri, sub cuvânt că iubesc deopotrivă întreaga omenire, spun cel mai mare neadevăr, pentru că nu se poate să ajutăm pe toți deodată, ci trebuie să începem de undeva și de unde e mai firesc să începem, decât de lângă noi și apoi treptat să ne întindem și mai departe?

Iubirea, mila și ajutorul ce datorăm aproapelui, nu trebuie să se mărginiască numai la câteva vorbe de compătimire sau de încurajare, atunci cându e nevoie de faptă. Așa de pildă, dacă cineva flămânzește, nu e destul să-i zicem: „Imi pare foarte rău că n'ai ce mânca! dar ce să faci? Mai rabdă că poate ți-o da cineva“, ci trebuie să-i dăm ceva să mănânce, iar dacă e gol, să-l îmbrăcăm, dacă e bolnav să-l îngrijim. Aceasta va să zică iubire, milă și ajutor adevărat, cum zice sfântul apostol Ioan: „*Să nu ne iubim numai cu cuvântul și cu limba, fiii mei, ci cu fapta și cu adevărul*“ (I, III, 18).

27. Duminica XXVI după Rusalii.

Luca XII, 16—21.

Această sfântă Evanghelie coprinde parabola cu bogatul căruia i-a rodit țarina.

Explicare. Odată, pe când Mântuitorul predica mulțimii, se apropie de el un om, și zise: „*Învățătorule, zi fratelui meu, să împartă cu mine moștenirea*“. Iisus, cunoscând îndată că acesta nu avea drept la moștenire, pentru că dacă ar fi avut, s'ar fi dus la judecată; știind apoi că numai lăcomia îl face să vină la el, și nevrând să se facă judecător în afaceri materiale, îi răspunse: „*Cine m'a pus pe mine judecător sau împărțitor între voi?*“ După aceea zise către cei de față: „*Vedeți să vă feriți de lăcomie, că nu intru a prisosi cuiva din avuțiile sale este viața lui*“, cu alte cuvinte, avuția nu poate lungi viața celui care o are. Acest adevăr îl expune Iisus apoi și mai limpede în parabola cu bogatul căruia i-a rodit țarina.

Vers. 16—18. „*Unui bogat i-a rodit țarina și cugeta întru sine, zicând: Ce voiu face, că n'am unde aduna rodurile mele?*“ Cuvântul țarina este luat aci în înțeles larg, el însemnează și livele, vie etc. Bogatul avea cu îmbelșugare de toate. Dumnezeu, în bunătatea sa nemărginită, îi dăruise cu prisosință, dar el nu se gândi, ca celpușin din ceeace nu încăpea în pivnițele și magaziiile sale, să dea și celor săraci, ci își frământa mintea, unde să pună produsele țarinii sale: „*Ce voiu face?*“ își zicea el. Iată câtă grijă și neliniște pricinuește bogăția: „*Ce voiu face?*“ se întreabă și săracul, că n'am cu ce să-mi hrănesc soția și copiii, n'am cu ce să-i îmbrac, n'am de unde plăti

birul, etc. Care e dar deosebirea între bogat și sărac? Și unul și altul e plin de griji și unul și altul se întreabă nedumerit: „*Ce voi face?*” Deosebirea e, că săracul nu se poate scăpa de griji și necazuri numai prin bunăvoința sa, căci ele sunt prin firea lucrurilor nedespărțite de sărăcie, pecând bogatul își face singur griji și necazuri, lipindu-și inima de bogăție. Duci grijă de prisosul averii tale? Nu știi ce să faci cu el? Imparte-l săracilor și vei scăpa de griji și-ți vei aduna și comoară în cer. Lăcomia însă, dorința nestrămutată de a strânge tot mai mult, nu lasă pe bogați să împartă nimic din ceeace au, ci-i face să-și munciască mintea cu tot felul de planuri, cum să adune mai mult, ca și bogatul din parabolă, care-și zice: „*Aceasta voi face: Strica-voiu jignitele mele și mai mari le voi zidi și voi strânge acolo toate rodurile mele și bunătățile mele*”. Aceste cuvinte arată că bogatul era stăpânit de lăcomie, și lăcomia întunecă inima omului, făcându-l rob al averii. Lacomul muncește, se lăcomește, aleargă ca să strângă avere, dar nu știe pentru ce o strânge. El însuș nu-și împlinește nici o plăcere, nici un gust din avutul său, de teamă ca să nu se împruțineze și tot din această pricină nu dă nici altora nimic. De câte ori nu s'au văzut oameni, cari stăpâniți de patima lăcomiei și a sgârceniei, au trăit în cea mai mare mizerie și au murit de foame, dar au lăsat după ei averi însemnate! „Numai o mie de franci să mai strâng, numai casa sau moșia asta s'o mai cumpăr și după aceea, mă odihnesc” auzim adesea pe lacom zicând.

Vers. 19—21. „Și voi zice sufletului meu:

Suflete, ai multe bunătăți strânse spre mulți ani, odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te. „Voiu zice“, cugetă în sine bogatul, adică mai întâi să-și facă magaziile, să strângă în ele produsele sale și după aceea va zice sufletului, să se odihniască etc. Dar «după aceea» va găsi altceva de făcut și iarăș va amâna odihna și veselia, așa că de fapt lacomul nu se folosește niciodată de agoniseala lui. El se străduiește mereu să adune, iar odihna și veselia le amână continuu, până când vine moartea, care pune capăt la toate. Așa se întâmplă și cu bogatul din parabolă, căci „*Dumnezeu i-a zis lui: Nebune, în această noapte sufletul tău vor să-l ceară dela tine; dar celece ai gătit cui vor fi?*“ adică el a murit pe neașteptate și fără a se fi veselit precum gândia, iar averea lui a rămas altora. Așa se întâmplă cu toți cei lacomi și sgârșiți.

Invățături morale. Lăcomia face să se piardă atât bunurile pământești, cât și cele cerești. Muncindu-se să grămădiască cât cât mai multă avere, lacomii se lipsesc adesea de cele trebuitoare în viață și mor ca niște netrebniți, fără să se fi folosit de munca lor. Astfel pierd bunurile pământești. Pe de altă parte lacomii nu ajută pe nimeni cu nimic, ci numai caută să apuce; nu simt nici o trebuință sufletească mai înaltă sau și dacă simt, caută s'o înăbușiască, pentru că satisfacerea ei ar reclama și timp, pe care ei îl întrebuințează mai bine la grămădire de averi, și bani, poate, pe cari nu se îndură să-i cheltuiască.

Cu chipul acesta pierd și bunurile cerești, adică împărăția cerurilor, cum spune dumnezeescul Pavel:

„Nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici răpitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu”. (I Corint VI, 10).

Lăcomia este o patimă urită, care lipsește cu totul pe cel stăpânit de ea de simțul de demnitate omenească. Omul lacom, în orice împrejurare, caută numai să apuce, deaceea se ceartă și strică cu toată lumea. Dacă îi dă cineva ceva, face din el ce vrea, căci pentru a scăpa de o cheltuială cât de mică, el se supune la orice umiliri și înjosiri. Cu dreptate zice dar proverbul: „Lăcomia pierde omenia”.

28. Duminica XXVIII după Rusalii.

Luca XIV, 16—21.

Sfânta Evanghelie a acestei Duminici conține parabola cu cei chemați la cină.

Această parabolă se aseamănă foarte mult cu cea din Duminica XIV după Rusalii (Matei XXII, 2—14). Omul care face cină este — ca și împăratul care face nuntă fiului său — însuș Dumnezeu. El se numește aci om pentru nespusa sa iubire de oameni. *Cina* închipuiește împărăția lui Dumnezeu. *Sluga* trimisă să vestească pe cei chemați, să vină la cină este Domnul nostru Iisus Christos, precum și ori care propoveduitor al Evangheliei. *Chemății* sunt toți cărora li s'a propoveduit și li se va mai propovedui Evanghelia. *Cei chemați întâi* și cari s'au lepădat sub diferite pretexte de a lua parte la cină, sunt iudeii, iar *săracii bețegii, orbii și schiopii*, chemați pe urmă de la răspântii sunt vameșii, păcătoșii, toți umiliții și disprețuiții poporului israel, cari au crezut în Mântuitorul și au primit învățătura sa. *Cei*

de la drumuri și garduri, cari au fost siliți să intre sunt păgânii, cari erau despărțiți de iudei ca printr'un gard, de ura ce aceștia aveau împotriva a tot ce nu era iudeu. Despre ei se zice: „Silește-i să intre“ nu pentru că aveau să fie aduși cu deasila în împărăția lui Dumnezeu, ci pentru că față de ei trebuiau înțelegătoare mijloace mai puternice decât pentru convertirea iudeilor. Aceasta din cauză că păgânii nu cunoșteau pe adevăratul Dumnezeu, n'aveau cuvintele proorocilor, nici Sfânta Scriptură, cari să-i povățuiască la credința în Christos, ca pe iudei. „Silește-i“ însemnează dar: Dă-ți osteneala ca să-i îndupleci, pleacă-le inima prin cuvinte, luminează-le mintea cu lumina vieții sfinte, convinge-i prin săvârșire de minuni.

Parabola aceasta a fost rostită de Mântuitorul cu prilejul unui ospăț la unul din marii fariseilor. În timpul mesei unul din oaspeți, care ascultase cu luare-aminte învățăturile dumnezeescului Dascăl cu privire la ospete, zise: „*Fericit este cel ce va mânca pâine în împărăția lui Dumnezeu*“. Aceste puține cuvinte dau prilej Mântuitorului ca să pronunțe parabola de față și să arate că la ospățul ceresc vor lua parte numai cei cari primesc cuvântul mântuirii. Parabola se raportă la propoveduirea împărăției și a harului ceresc și la primirea lor.

29. Duminică XXIX după Rusalii.

Luca XVII, 12—19.

Sfânta Evanghelie din această Duminică ne istorisește minunea vindecării celor zece leproși.

Explicare. Vers. 12—14. „Intrând Iisus într'un sat, l-au întâmpinat pe el zece bărbați le-

proși, cari au stătut departe. Și aceia au ridicat glas, zicând: Iisuse învățătorule, miluește-ne pe noi". Lepra este o boală scârboasă și incurabilă. Pe tot trupul se fac niște umflături mari și infecte, care în cele din urmă dau în putreziciune, până când încetul cu încetul — timp de 10 până la 30 de ani — tot trupul putrezește de viu. Pentrucă lepra este foarte molipsitoare, cei atinși de ea erau despărțiți de cei sănătoși. Afară, la porțile orașului sau satului, cerând milă dela trecători și strigând de departe celor sănătoși: necurat ! necurat ! își duceau chinuita lor viață cei atinși de această boală. Astfel erau și acești zece leproși, despre cari ne istorisește sfânta Evanghelie. De bună seamă că auziseră și ei de marele Prooroc ivit în Israel, de minunatul vindecător al tuturor boalelor și-i pândiau calea.

Iată-l acum că vine și-l văd de departe. Cum trebuie să fi bătut inimile lor pline de nădejdea vindecării ! Cu câtă aăldură trebuie să fi strigat: „*Iisuse, învățătorule, miluește-ne pe noi*". Și el i-a miluit, căci „*Văzându-i, le-a zis: Mergeți și vă arătați preoților; și a fost când mergeau ei, s'au curățit*". Dacă vreun lepros se tămăduia, ceeace se întâmpla foarte rar, trebuia — după Legea mozaică — să se arate preotului, care constata vindecarea, și da voe celui vindecat să locuiască din nou în sânul familiei. Acești zece leproși aveau să se curețe de lepră în timpul când mergeau să se înfățișeze preotului. Mântuitorul voise ca ei să se tămăduiască în acest fel, pentru ca să încerce credința lor, adică dacă se încred numai în cuvântul său. Intr'adevăr au crezut și s'au vindecat.

Vers. 15—16. „Iar unui dintre dânșii, văzând

că s'a vindecat, s'a întors, cu glas mare mărind pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la picioarele lui, mulțumindu-i". Din cei zece leproși vindecați unul singur se întoarce, ca să mulțumiască lui Iisus pentru mila ce a avut de el și acesta era samarinean, Ceilalți nouă, toți iudei, după ce au fost declarați de preot curățiți de lepră, s'au grăbit să se ducă pe la casele lor sau la cârciumă, dar la acel care i-a vindecat nu se mai gândesc, ca să se ducă să-i mulțumiască, par'că s'ar fi temut să nu le facă vreun rău, să nu le ia înapoi vindecarea. Când se aflau în nevoie, strigau din răspuțeri: „Iisuse, Învățătorule, miluește-ne pe noi!" și acum, după ce nevoia a trecut, nu se gândesc să-i mulțumiască.

Vers. 17—19. Iisus spune samarineanului, că așteaptă și pe ceilalți nouă să se întoarcă și să dea mărire lui Dumnezeu: „Au nu zece s'au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s'a aflat să se întoarcă să dea mărire lui Dumnezeu fără numai acesta ce este de alt neam?" Cu aceasta ne învață el, că nu trebuie numai să chemăm numele lui Dumnezeu, când suntem în nevoie, ca cei nouă leproși, ci să-i și mulțumim după ce ne-a ajutat, ca acest samarinean. Acestuia-i zice el: „Scoală-te și mergi; credința ta te-a mântuit". Credința cu Iisus poate să vindece de lepră au avut și ceilalți nouă leproși, de aceea s'au vindacat, acesta însă are și o altă credință, pe care o arată în recunoștință. El nu pleacă dela preot deadreptul acasă, ca ceilalți, ci gândindu-se la însănătoșirea sa, o socotește venită dela Dumnezeu prin Iisus Christos, de aceea se întoarce la Iisus, ca să preamăriască pe Dumnezeu în fața lui. Credința sa i-a ajutat să-și mântuiască și sufletul, pecând ceilalți și-au

mântuit numai trupul. Pentru credința sa îl laudă și Mântuitorul și-l pune pe el, fiul unui neam disprețuit, mai presus de fiii poporului ales.

Invățăături morale. La fel cu cei nouă leproși suntem în mare parte și noi, creștinii. Când ne aflăm în nevoi și strimtorări, ne rugăm lui Dumnezeu cu lacrimi fierbinți să ne scape, făgăduim că nu vom mai greși după aceea, ori că vom face cutare sau cutare faptă bună, dar îndată ce am scăpat de necaz, uităm de cele mai multe ori să-i mulțumim măcar prin cuvinte, necum prin fapte. Nu trebuie însă să scăpăm din vedere, că, dacă nu îndrăsnim să ne adresăm a doua oară acelui om care ne-a făcut un bine pentru care nu-i am mulțumit, cu atât mai puțin îndrăsnim față de Dumnezeu.

Nerecunoștința ne închide dar poarta cerului și ne înstreinează de Dumnezeu.

Recunoștința, dimpotrivă, ne apropie mai mult de binefăcătorii noștri.

Să ne arătăm dar totdeauna plini de recunoștință către Dumnezeu, pentru nesfârșitele binefaceri și bunătăți ce revarsă asupra-ne.

Să nu uităm asemeni niciodată a mulțumi binefăcătorilor noștri dintre oameni pentru ajutorul ce ne dau, fie acesta oricât de mic și neînsemnat. Prin recunoștință se arată bunătatea inimii.

30. Duminica XXX după Rusalii.

Luca XVIII, 18—87.

Cuprinsul sfintei Evanghelii din această Duminică este acelaș cu al Evangheliei din Duminica XXII după Rusalii (Mateiu XII. 16—26), prin urmare și explicarea este aceeaș.

31. Duminica XXXI după Rusalii.

Luca XVIII, 35—43.

Această sfântă Evanghelie ne povestește vindecarea orbului din Ierihon.

Explicare. Vers. 35—38. „Și când s'a apropiat Iisus de Ierihon, un orb ședea lângă cale cerșind. Și auzind poporul trecând, a întrebat: Ce este aceasta? Și i-a zis lui că Iisus Nazarineanul trece, și a strigat, zicând: Iisuse, fiul lui David, miluește-mă“. Iisus mergea spre Ierusalim. La intrarea în orașul Ierihon, ședea și cerșia în marginea drumului un orb. O socoteală bine chibzuită îl condusesese aci. Se apropia Paștele iudeilor și mii de oameni din Galileia și din părțile de miazănoapte ale Iudeii treceau pe acel drum spre Ierusalim, ca să serbeze acolo Paștele. Dela acești oameni evlavioși putea el să adune ceva milă. După mulțimea glasurilor, orbul înțelese că un mare număr de oameni avea să treacă și crezând că în mulțime se va fi aflând și vreun bogat, care i-ar fi putut da ca milostenie mai mult decât cete întregi de săraci, cari luau parte, de obicei, în mare număr la serbare, întreabă cine este. Bucuria sa fu nespusă, când află că Iisus Nazarineanul, prietenul celor săraci și părăsiți, vindecătorul bolnavilor și minunatul predicator, trece pe acolo. Acesta poate să-i ajute și lui, să se milostiviască de el și să-l scape de noaptea perpetuă, care-l înconjoară. Un glas lăuntric îi spune aceasta și ca să nu piardă prilejul bine venit, el strigă cu glas tare: „Iisuse, fiul lui David, miluește-mă“. Câtă credință este în aceste cuvinte! Numele de Iisus îl dau Mântuitorului toți iudeii, dar

orbul adăogă și predicatul de „fiul lui David”, recunoscând prin aceasta pe Iisus de Mesia cel prezis de prooroci. Mesia trebuie să fie atotputernic, iubitor de oameni, ba chiar iubirea însăși și deaceea, își zicea în sine orbul, poate, se va milostivi de mine, dacă voi cere ajutorul său.

Vers. 39. „Iar ceice mergeau înainte îl certau pe el să tacă, iar el cu mult mai vârtos striga: Fiul lui David, miluște-mă”. Mulțimea crede, că este necuviincios din partea orbului, ca să încerce a atrage luarea-aminte a Mântuitorului asupra sa, oprindu-l din drum, deaceea îl ceartă, îl amenință și-i poruncește să tacă. Orbul însă nu încetează să strige. El știe că Mesia este binefăcătorul celor săraci și necăjiți și deaceea strigătul său de „Iisuse, fiul lui David, miluște-mă” răsună mai cu putere și în repetite rânduri. Sărmanul nu se înșelase, căci iată ce ne spune sfântul Evanghelist mai departe.

Vers. 40—41. „Și stând Iisus, a poruncit, să-l aducă pe el la sine: iar apropiindu-se de dânsul, l-a întrebat, zicând: Ce voești, să-ți fac? Iar el a zis: Doamne să, văd”. Din strigătul orbului, amestecat cu teamă și nădejde, Mântuitorul recunoscuse glasul credinței, al acelei credințe, care vedea în el nu numai un doctor minunat, ci care este trimis ca un bun păstor către oile pierdute ale casei lui Israel. Deaceea Domnul vorbește cu el într'un ton plin de dragoste: „Ce voești să-ți fac?” Răspunsul rugător și plin de credință: „Doamne, să văd”, dovedește că aci nu e nici decum vorba de linguire.

O! cât de mic și înjosit își pare sie însuș acest orb în fața atotputernicului Iisus! Când

ne bucurăm de sănătate deplină și suntem în putere destulă, avem mult curaj și îndrăsneală. Atunci n'aveni nevoie de ajutorul strein, căci ne sunt destul propriile noastre puteri. Dar când suntem bolnavi, când mădulele ne dor, când trupul ne e slăbit și sleit de puteri, atunci avem conștiința slăbiciunii și a neputinței noastre. Orbul de față ne este pildă de aceasta. Ferice de noi, dacă în asemenea împrejurări vom putea striga ca acela cu credința neclintită: „Iisuse, fiul lui David, miluește-mă“. Atunci ni se va arăta Domnul în slava și puterea sa și va pronunța cuvântul mântuitor.

Vers. 42—43. „Vezi, credința ta te-a mântuit“.

Când Iisus zise aceste cuvinte, orbul își recăpătă vederea și merse după el, laudând pe Dumnezeu dimpreună cu tot poporul. Credința lui îl mântuise.

Învățăături morale. Și de aci ca și din multe alte locuri, învățăm cât de mare este puterea credinței și că Dumnezeu ascultă rugăciunile noastre, când i-le adresăm cu credință și căldură și nu cerem lucruri nedrepte. Să nu ne arătăm însă credincioși și să ne rugăm lui Dumnezeu numai când suntem în nevoi și în necazuri, ci și când suntem sănătoși, cu voe bună și nu ne lipsește nimic. În asemenea împrejurări, credința noastră să fie un act de adâncă recunoștință, iar rugăciunea un imn de laudă și mulțumire adusă Celui Prea Înalt, că ne-a dăruit toate cele de trebuință. Dacă vom fi recunoscători lui Dumnezeu și-i vom mulțumi când suntem în fericire, el ne va asculta mai ușor rugăciunea, când vom fi în nenorocire.

Și noi am primit dela Mântuitorul Christos o lumină cu mult mai prețioasă decât lumina

ochilor redată orbului din Ierihon, lumina pe care a adus-o și răspândit-o în lume sfântă Evanghelie. Această lumină este duhovnicească și luminează ochii sufletului. Fără ea ne-am afla încă în întunericul necunoștinței și al păcatului, în care a înotat omenirea înainte de venirea Domnului Christos. Se cade dar ca lauda și mulțumirea ce trebuie să dăm Mântuitorului pentru această lumină să fie cu mult mai mare decât pe care i-a arătat-o orbul din Evanghelie.

32. Duminica XXXII după Rusalii (a lui Zahau).

Luca XIX, 1—10.

Sfânta Evanghelie din această Duminică istorisește întoarcerea la credință a lui Zahau.

Explicare. Vers. 1—5. «*În vremea aceea trecea Iisus prin Ierihon, și iată un om anume Zahau etc.*» După vindecarea orbului dela porțile orașului Ierihon, Iisus intră în oraș. Vestea despre sosirea sa aci și despre minunea ce făcuse se răspândi îndată în tot Ierihonul. Mulțime de oameni aleargă din toate părțile să vadă pe Iisus. De această dorință fu cuprins și Zahau, mai marele vameșilor; fiind însă mic de stat, se sui într'un pom de pe marginea drumului pe unde avea să treacă Iisus, ca astfel să poată vedea mai bine. Vămile la iudei, pe timpul stăpânirii romanilor, se dau cu arendă. Acei cari le luau cu arendă, impuneau taxe mari pe tot ce se introducea în țară, pentru ca să câștige mai mult peste prețul arendei. Din această cauză, vameșii erau socotiți ca oamenii cei mai păcătoși. Cu cât mai mult trebuie să fi fost considerat păcătos Zahau, care era mai mare peste vameși!

Vers. 5—6. Iisus cunoscând, ca un Dumnezeu, ceea ce se petrecea în inima lui Zaheu și că este dispus spre pocăință, îi zise, când trecu pe lângă pomul în care se suise: „*Zahee, grăbește de te pogoară, că astăzi în casa ta mi se cade să iau*”. Cine ar putea descrie bucuria pe care o simte Zaheu la auzul acestor cuvinte? El, care se credea nevrednic de a se apropia de Domnul Christos, să aibă cinstea de a-l primi și ospăta în casa sa! Da, pentru că Domnul citise în inima lui și văzuse că e gata de mântuire.

Vers. 7—9. Pecând mulțimea murmură împotriva lui Iisus, pentru că intrase în casa unui vameș și ședea la masa lui. Zaheu dovedi că Mântuitorul nu se înșelase în judecata sa asupra lui, căci se oferă să împartă la săraci jumătate din averea sa și să înapoieze împătrit celor pe cari i-a năpăstuit. Intr'atâta se muiase inima lui Zaheu! Cât de adânc cugeta el la liniștea conștiinței sale, care îl mustra de păcate și la mântuirea sufletească, se vede din obligațiunea ce-și ia de bună voie, de a înapoia de patru ori mai mult acelor pe cari i-ar fi nedreptățit, atât în calitatea sa de vameș, cât și ca om.

Legea mozaică poruncia, ca acei cari au furat, sau au nedreptățit și au fost prinși, să întoarcă împătrit, iar acei cari vor mărturisi de de bună voie furtul sau nedreptatea făcută, să întoarcă peste ceea ce au furat sau nedreptățit, numai a cincina parte din prețul lucrului furat sau al nedreptății făcute. Zaheu cu toate că mărturisește nedreptățile făcute, își ia totuși obligațiunea să întoarcă împătrit, ca și cum

ar fi fost prins furând sau nedreptăţind. Aceasta dovedeşte, că el se căia de cele ce făcuse şi că luă hotărîrea tare de a nu mai păcătui pe viitor ; deaceea şi Mântuitorul îi face cunoscut mântuire sa: „*Astăzi s'a făcut mântuirea casei aceştia, pentrucă şi acesta fiul lui Avram este*“ arătând totodată mulţimii, care murmură, că nu în zadar intrase în casa lui Zahau. După aceasta adaogă: „*Că a venit Fiul omului, să caute şi să mântuiască pe cel pierdut*“. Prin aceste cuvinte, Mântuitorul face cunoscut scopul venirii sale pe pămînt, anume: de a mântui lumea din robia păcatului. Astfel fiind, era firesc, că să caute a aduce pe păcătoşi la pocăinţă, pentrucă—cum zice el altădată—bolnavii, iar nu cei sănătoşi au nevoie de doctor.

Invăţături morale. Şi noi avem nevoie de pocăinţă şi hotărîre bărbătească ca Zahau, de a pune odată capăt vieţii plină de nedreptăţi şi patimi de tot felul şi a începe o viaţă mai bună, mai sfîntă, o viaţă în care să trăim şi să ne îngrijim mai mult de suflet decît de trup. Fiecare din noi a săvârşit furtişaguri şi nedreptăţi mai mari sau mai mici, pentru care conştiinţa, poate, nu ne mustră încă, dar ne va mustra într'o zi mai aspru ca pe Zahau. Să facem dar la fel cu el. Să ne folosim de apropierea lui Christos şi să-i mărturisim ce ne apasă pe cuget, ştiind că în casa sufletului nostru nu intră numai odată, cum a intrat în casa lui Zahau, ci ori de câte ori voim să ne împărtăşim cu sfîntul său trup şi sînge.

Cu cât păcatele noastre vor fi mai mari, cu cât mustrarea conştiinţei va fi mai aspră, cu atît mai mult să dorim şi să căutăm să do-

bândim dela Dumnezeu iertare. Fără aceasta n'avem liniște sufletească în această viață, iar în cea viitoare vom sta departe de locașul fericirii, în munca și chinurile de veci ale iadului. Iertarea nu se dobândește însă numai prin vorbe, după cum nedreptățile săvârșite nu se șterg numai prin cuvinte, ci trebuie să dăm fiecăruia ceea ce suntem datori, *nerămânând datori unul altuia decât dragoste.*

33. Duminica Vameșului și a Fariseului.

Luca XVIII, 10—94.

Sfânta Evanghelie din această Duminică conține—cum arată însuș numele Duminicii—parabola cu vameșul și fariseul, cari s'au dus la templu să se roage.

Explicare. Vers. 10. Parabola aceasta fu spusă de Domnul Christos către farisei „*cari aveau încredere în sine însăși că sunt drepti și disprețuiau pe alții!*” (vers. 9). *Doi oameni s'au suit în biserică să se roage: unul fariseu și altul vameș.* Mântuitorul ne înfățișează în acești doi oameni două caractere cu totul deosebite. Fariseul e om care se silește—mai mult de ochii lumii—ca să împliniască poruncile Legii. Vameșul e om, care n'are nume bun, pentru că faptele lui sunt de multe ori minciună, nedreptate, înșelătorie, furt etc. I-a împlinirea Legii el n'are timp să se gândiască, iar cu preoții și cu fariseii, ca păzitori și observatori ai împlinirii Legii, n'are nimic de a face. Un vameș și un fariseu se roagă acum lui Dumnezeu în curtea templului. Arătându-ne felul lor de a se ruga, Mântuitorul ne pune înainte mai întâi pe fariseu.

Vers. 11—12. „Fariseul stând, așa se ruga întru sine: Dumnezeuule, mulțumescu-ți că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, desfrânați sau ca și acest vameș“. Cuvântul stând ne arată că ținuta fariseului la rugăciune nu era umilită. Cu capul în sus, cu brațele ridicate, cu palmele îndreptate spre cer, cu privirea semeată, păsește el înaintea tronului Celui Prea Înalt, spre a vorbi cu el. Era o rugăciune de mulțumire. Ca să pară în propriii săi ochi drept și cucernic, fariseul se compară numai cu oameni cari săvârșesc păcate grele: risipitori, nedrepti, desfrânați. După aceea înnumără faptele sale bune, care nu sunt însă altceva decât îndatoririle pe care trebuia să le păziască orice iudeu, ca d. p. a posti de două ori pe săptămână (Lunia și Joia), a da zeciuială preoților din anume animale și fructe ș. a. Cu chipul acesta, el nu se roagă, ci-și laudă singur faptele. Lipsuri nu găsește la sine nici una, dar la ceilalți oameni, ca d. p. la vameș, vede destule. Dacă acela poate avea și părți bune, de aceasta nu se întreabă. Așadar el vede la sine numai ceeace are bun, iar la ceilalți numai ceeace e rău, scoțând prin aceasta la iveală mândria sa. Cutotul dimpotrivă e vameșul.

Vers. 13. Iar vameșul de departe stând, nici ochii la cer nu vrea să-și ridice, ci-și bătea pieptul zicând: Dumnezeuule, milostiv fii mie păcătosul».

Departa de altar, ferit de mulțime, cu capul plecat, cu ochii și cu mâinile lăsate în jos, în semn de umilință, sta vameșul. Conștiința vinovăției sale, recunoașterea păcatelor, îl fac să stea atât de retras, să se simtă așa de

umilit, ceeace e cel dântai pas spre pocăință. El știe că e păcătos, dar are și curajul de a o mărturisi : «*Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosul*». Așadar, el nu numai își recunoaște, ci și își mărturisește păcatele și aceasta e al doilea pas spre pocăință. Nici al treilea, cel din urmă și mai însemnat — părerea de rău pentru păcate — nu lipsește, căci își bate pieptul. În piept s'a grămădit durerea pe care i-o pricinuește adâncă părere de rău, necazul că a supărat pe bunul Dumnezeu prin păcatele sale, și deaceea se bate în piept.

Vers. 14. Pocăința vameșului i-a atras iertarea păcatelor, pecând fariseul s'a întors acasă mai încărcat de păcate: „*Zic vouă: s'a pogorît acesta mai îndreptat la casa sa decât acela: că tot cel ce se înalță pe sine, se va smeri, iar celce se smerește pe sine, se va înălța*“. Intr'adevăr, pe când fariseul ni se înfățișează în rugăciunea sa plin de îngâmfare, nerecunoscându-și păcatele, nepărându-i rău de ele, ba încă săvârșind și altele, priin aceea că acuză înaintea lui Dumnezeu pe ceilalți oameni și disprețuește pe vameș, acesta dimpotrivă își recunoaște toate greșile și roagă pe Dumnezeu cu căldură, ca să-l ierte. Deaceea rugăciunea fariseului nu putea fi primită, pecând a vameșului a fost primită.

Învățăături morale. Mândria sau îngâmfaarea, adică dragostea nesocotită către noi înșine, sau prețuirea noastră peste ceeace suntem cu adevărat, este un foarte mare păcat. Ea este izvorul din care pornesc toate păcatele, cum zice înțeleptul Sirah: „*Începutul oricărui păcat este mândria*“ (X, 5). Sfânta biserică ne învață că Lucifer, căpetenia îngerilor răi, a căzut din cer

numai din cauza mândriei, iar sfântul apostol Petru ne spune, că: „Dumnezeu stă împotriva celor mândri, iar celor smeriți le dă dar“ (I. Y. 5). Yrem dar, să n'avem pe Dumnezeu împotriva-ne, ci să primim darul său, atunci trebuie să fugim de mândrie și să ne însușim smerenia, căci *inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi*“, zice psalmistul (psalmul 50) și Mântuitorul se numește singur pe sine „*blând și smerit cu inima*“.

Pocăința adevărată, făcută din toată inima, șterge păcatele și ne aduce iertare de la Dumnezeu, pecând pocăința făcută numai de formă, ne încarcă sufletul cu mai multe păcate. Să ne pocăim dar din adâncul inimii de păcatele ce am făcut și să ne mărturisim duhovnicului, pentru a dobândi iertare dela Dumnezeu și să ne ferim din toate puterile de pocăința falsă.

34. Duminica fiului risipitor

Luca XV, 11—32.

În sfânta Evanghelie a acestei Duminici se coprinde parabola cu fiul risipitor.

Explicare. La învinuirile pe care fariseii le aduceau lui Iisus, că șade de vorbă cu păcătoșii și mănâncă cu ei, el răspunse prin parabola cu păstorul, care se bucură de aflarea oiei pierdute (vers. 4—7), prin parabola cu femeia care se bucură de aflarea dramei pierdute (vers. 8—10) și prin parabola de față.

Vers. 11—13. „Un om avea doi feciori. Și a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: Tată, dă-mi partea ce mi se cade de avuție etc.“. În-

telesul acestei parabole, ca și al tuturor parabolelor, este figurat: *Om*ul cu cei doi fii este Dumnezeu, iar *fiul cel mai mic* este omul păcătos. Ca fiul acesta, care își cheltuește partea sa din averea părintească în desfrânări de tot felul, departe de ochii părinților, își cheltuește și păcătosul și îndeosebi desfrânatul, adică cel datat poftelor și petrecerilor lumești, partea de bunuri pe care o primește dela Dumnezeu. Fiecare om primește dela Dumnezeu — cum am văzut în parabola cu împărțirea talanților (Duminica XVI după Rusalii) — o sumă de bunuri spirituale și materiale. Pecând omul virtuos își dă toate silințele ca să întrebuițeze în bine și spre folosul său aceste daruri, păcătosul le risipește și cheltuește în desfrânări, ruinându-se pe sine însuș trupește și sufletește.

Vers. 14—19. „Și cheltuind el toate, s'a făcut foamete mare în acea țară și el a început a duce lipsă etc.” Petrecând neîncetat în necurătenie și în păcat, omul pierde toate însușirile bune ale firii sale sau darurile dumnezeiești prin care se deosebește de animale, suferă de foamete duhovnicească și cade sufletește mai jos decât animalele. Păcatul și vițiul îi întunecă mintea, îi slăbesc voia, îi scâlcesc puterea de judecată și simțirea așa fel, că nu se mai rușinează nici de cele mai josnice și mai scârboase fapte pe care le face. Într-o asemenea stare, omul este din punct de vedere moral, mai prejos decât animalul. Decăderii morale îi urmează sleirea puterilor trupului și desfrânatul ajunge cu vremea o putrejună sufletească și trupească. Cei mai mulți păcătoși pier de această îndoită mizerie. Se găsesec însă și de aceia în cari, cu tot răul

pricinuit de corupțiune, conștiința nu se stinge cu desăvârșire, ci numa' e înăbușită pentru un timp, după care se deșteaptă. Atunci încep a simți mustrare de cuget pentru viața ce au dus și se hotărăsc s'o părăsiască. Unii rămân numai la hotărîre, căci nu mai au destulă tărie sufletească, ca să se lepede cutotul de rău, dar alți merg cu pas sigur spre îndreptare, ca tânărul din parabolă. Când a ajuns în lipsă totală, când nu mai avea cu ce să-și potoliască foamea, atunci a luat hotărîrea bărbătească de a se duce să mărturisiască tatălui său greșeala ce a făcut-o, să-l roage de iertare și să intre la el slugă, ca să aibă cel puțin ce mânca.

Vers. 20—24. „Și sculându-se, a venit la tatăl său. Iar el, încă departe fiind, l-a văzut pe dânsul tatăl său și i-s'a făcut milă, etc.” Când fiul risipitor se întoarce la tatăl său, spre a-i mărturisi greșeala, acesta îl vede de departe, îl recunoaște, îi iese întru întâmpinare și-l primește cu cea mai mare dragoste. Tatăl nu ține seamă că fiul său și-a cheltuit toată partea de avere, că e în cea mai ticăloasă stare, ci-l iubește tot ca pe fiul său iubit, îl îmbracă cu haine frumoase, îi pune inel în deget și se veselește și sărbătorește cu toți ai casei întoarcerea lui. Intocmai acelaș lucru se întâmplă cu orice păcătos, care se pocăește. Dumnezeu, cunoscând hotărîrea lui de întoarcere și pocăință, îi iese în întâmpinare cu harul său, care-l ajută să se ridice cutotul din noroiul păcatelor și să desăvârșiască îndreptarea. După ce-și mărturisește păcatele, este apoi primit în chip tainic, la masa dreptilor în ceruri, iar în chip văzut la împărtășirea cu sfintele taine și

se face bucurie mare în ceruri. (Luca XV, 7 și 10).

Vers. 25—32. „Iar fiul cel mai mare era la țarină și dădă a venit și s'a apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri și, chemând pe unul din slugi, a întrebat: *Ce sunt acestea? etc.*”. Fiul cel mare din parabolă înfățișează pe oamenii drepti cari n'au atins încă culmea desăvârșirii morale. Aceștia se întristează, văzând că păcătoșilor le merge în viață adesea mai bine decât lor și încep a cârti împotriva lui Dumnezeu, că lor nu li se dă, ca răsplată pentru faptele lor, oarecare bunuri pământești de care să se bucure. Cei cari judecă astfel uită însă, că nimeni nu e drept desăvârșit (Rom. III, 10), că nu se cade a cere dela Dumnezeu răsplată în această viață și că este păcat să-ți pară rău de întoarcerea celor păcătoși. Insfârșit trebuie să se gândiască, că ei stau în legătură neîntreruptă cu Dumnezeu și că sunt moștenitori de veci ai tuturor bunătăților cerești. Aceasta se vede din cuvintele: *„Fiule, tu în toată vremea ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt”*.

Invățăture morale. Să fugim de desfrânare, pentrucă ea când pune stăpânire pe om, îl înjosește, îl schimbă, și-l strică, până îl coboară mai jos decât animalul. Ea distruge și trupul și sufletul și risipește și averea. De multe ori ea nu ucide repede pe victima sa, ci ca un monstru grozav, după ce a sleit-o de puteri și de bani, o lasă să trăiască vreme îndelungată în cea mai cumplită mizerie. Desfrânații sunt scârboși și urâți de toată lumea, deaceia când ajung în mizerie, cei mai mulți oameni își întorc fața cu groază dela ei. Astfel își primesc plata în mare parte chiar în această viață.

Omul drept nu trebuie să se întristeze, când păcătoșilor le merge în viață mai bine decât lui, căci se poate ca prin aceasta Dumnezeu să urmărească îndreptarea păcătoșilor. Decâte ori nu s'au văzut păcătoși cari s'au îndreptat tocmai, pentru că Dumnezeu i-a încărcat cu multe bunătăți! Suflul omenesc este de așa mare preț înaintea lui Dumnezeu, că el nu cruță nici un mijloc, spre a-l scăpa de pieire. Mântuitorul zice, că „*se face mare bucurie în ceruri pentru un păcătos care se pocăiește*“. Dacă păcătâșii, cărora le merge bine în viață, nu se pocăiesc și nu se îndreaptă, cu atât mai rău pentru ei. Această însă nu e și nici nu trebuie să fie un motiv de întristare pentru cel drept.

35. Duminica lăsatului sec de carne.

Mateiu XXV, 31—46.

Sfânta Evanghelie din această Duminică ne descrie judecata de apoi.

Explicare. Vers. 31. „*Când va veni Fiul Omului întru mărirea sa și toți sfinții îngeri cu dânsul, atunci va ședea pe scaunul mării sale*“, Cât timp a stat pe pământ, Mântuitorul a dus viață umilită, a fost adesea amărit și necăjit de răutatea omenească, a dus lipsuri și a sfârșit cu moarte de ocară, fiind răstignit între doi tâlhari. La judecată însă va veni înconjurat de slavă dumnezeiască și însoțit de toți sfinții îngeri. Atunci va ședea pe scaunul slavei sale, ca să judece pe oameni: „*pentru că Tatăl nu judecă pe nimeni, ci judecata toată a dat-o Fiului, ca toți să cinstească pe Fiul, după cum sintesc pe Tatăl*“, (Ioan V. 22).

Vers. 32—33. „*Și se vor aduna înaintea lui toate limbile etc.*“. O judecată ușoară și provi-

zorie se face pe pământ, căci Dumnezeu conduce lumea și pedepsește adesea pe cei cari greșesc, fie ei persoane singurite, fie neamuri întregi. Pe acestea din urmă le pedepsește, ori trimetând asupra lor foamete, secetă, inundații, cutremure de pământ, boale molipsitoare, etc. ori ridicând asupra lor alte neamuri, care le înving și le subjugă sau le distrug. Nu este însă adevărat ceea ce se susține de unii, că adică judecata lui Dumnezeu se vede în istoria lumii și afară de aceasta nu e altă judecată, ci mai întâi fiecare om va fi judecat pentru faptele sale îndată după moarte (*judecata particulară*) și apoi la ziua de apoi vor fi judecate atât toate neamurile cât și fiecare om în parte (*judecata obștească*).

„Și-i va despărți pe dânșii unul de altul“... Judecata va începe cu despărțirea celor buni de cei răi, întocmai cum păstorul desparte oile de capre și va da (Judecătorul suprem) celor dreți locul de cinste (la dreapta), iar celor păcătoși locul de necinste (la stânga).

Vers. 34.—40. „Atunci va zice împăratul celor deadreapta lui: *Veniți, binecuvântații Părintelui meu, etc.*“. Binecuvântați numește Domnul pe cei deadreapta sa, pentru că au ascultat și urmat învățăturile sale. Pentru aceasta au primit ei pe pământ har și pace dela Dumnezeu, iar acum se împărtășesc de slava împărăției lui Dumnezeu, care este gătită lor dela întemeierea lumii. Dreptul Judecător enumără apoi cele șase fapte ale dragostei către aproapele, prin care dreții au dovedit în viața lor pământească, că au urmat învățătura sfintei Evanghelii. Acestea sunt: hrănirea celor flămânzi, adăparea celor însetați găzduirea

celor streini, îmbrăcarea celor goi, vizitarea celor bolnavi și cercetarea celor din închisori. Pentru aceste fapte se dă viața de veci celor cari le-au săvârșit. Dreptii vor zice cu modestie, că n'au făcut asemenea fapte bune față de Mântuitorul însuș și într'adevăr, ei nu le-au făcut Domnului, ci aproapelui lor și nu s'au gândit la răsplată făcându-le. La aceasta Judecătorul va răspunde: „*Amin zic vouă, intrucât ați făcut unuia dintr'acești frați ai mei mici, mie ați făcut*“. *Frați ai săi* numește Domnul pe toți cei lipsiți și suferinzi și orice faptă de dragoste către ei o consideră ca făcută sie.

Vers. 41—45. „*Atunci va zice celor de a stânga lui: Duceți-vă dela mine, blestemaților, în focul cel veșnic, etc.*“. Aspră este hotărîrea ce se pronunță împotriva celor păcătoși: să petreacă în veci departe de fața lui Dumnezeu și de lăcașurile celor fericiți, în foc și chinuri cumplite, alături de Satan și de slujitorii lui, dar e dreaptă. Cele șase fapte de dragoste către aproapele n'au fost săvârșite de păcătoși. Foame și sete, boală și goliciune, lipsă și miserie este deajuns în lume, în orice țară, în orice oraș și sat; ei însă și-au împietrit inima în iubire de sine, iar nevoia și lipsa aproape-lui n'au văzut-o, sau n'au voit s'o vadă, ca preotul și levitul cari au trecut pe lângă cel bătut de tâlhari. „*Cine știe să facă binele și nu-l face, păcătuiește*“, zice sfântul apostol Iacob (IV, 7). Păcătoșii vor căuta să se îndreptățească spunând, că ei n'au văzut niciodată pe Domnul în lipsă, dar el le va răspunde: „*Intrucât n'ați făcut unuia dintr'acești mai mici, nici mie n'ați făcut*“.

După terminarea judecății, dreptii se vor

împărtăși îndată de fericirea veșnică, iar păcătoșii de muncile veșnice.

Învățăături morale. Dintre toate faptele bune pe care ni le recomandă Mântuitorul în învățătura sa, la judecata deapoi el va pune preț deosebit pe faptele de dragoste către aproapele, pe care le socotește ca și cum ar fi făcute lui. Dacă vrem dar, ca la judecata deapoi, să facem parte din ceata celor deadreapta Judecătorului suprem și să auzim adresându-ni-se dulcele cuvinte: „*Veniți, binecuvântații Părintelui meu, etc.*“, atunci să săvârșim aceste fapte. Vezi dar: dai săracului de dinaintea ușii tale, sau celuice flămânzește sau înghiață în colibă, o bucățică de pâine, un pahar de apă, o haină veche, dai Mântuitorului tău; primești la tine în gazdă pe cel fără de adăpost, ospătezi pe călător, găzduiești și ospătezi pe Împăratul ceresc; vizitezi pe cei bolnavi și cercetezi pe cei din temniță, îndulcindu-le suferința cu o vorbă bună, vizitezi și cercetezi pe însuș Judecătorul suprem, pe acel care te va judeca în ziua de apoi și a cărui hotărîre are putere în vecii vecilor. Iar când nu vrei să faci acestea, nu vrei să-ți arăți dragostea către aproapele, nu faci bine, nu arăți dragoste lui Christos, care a venit în lume să propoveduiască dragostea între oameni și care, în ziua judecății, te va osândi la chinuri veșnice pentru lipsa de dragoste a inimii tale.

36. Duminica lăsatului de sec de brânză

Mateiu VI, 14—21.

Această sfântă Evangheliie dă învățăături despre iertarea greșelilor, despre post și despre strângerea de comori în ceruri.

Explicare. Duminica lăsatului de sec de brânză este cea din urmă Duminică a carnavalului. A doua zi se începe postul cel mare sau postul Paștilor, numit și păsresimi sau postul de 40 de zile. Sfânta biserică, ca mama noastră sufletească, vrea să ne învețe, cum să postim adevăratul post, deaceea a rânduit ca în această Duminică să se citiască Evanghelia de față.

Vers. 14—15. „*De veți ierta oamenilor greșelile lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru cel cerească: iar de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru nu va ierta vouă greșelile voastre*“. Adevăratul post trebuie să înceapă cu iertarea păcatelor, căci postul este abținere dela orice păcat, pentru a dobândi mila cerească și a ne îndrepta înaintea lui Dumnezeu. Dacă nu iertăm aproapelui nostru greșelile lui împotriva noastră, nici Dumnezeu nu ne iartă greșelile noastre și fără iertare, spălare sau curățire de păcate, nu este cu putință îndreptarea înaintea lui Dumnezeu. Deaceea Mântuitorul ne-a învățat, în rugăciunea domnească, să ne rugăm: „*Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri*“. Fără iertarea păcatelor, postul este neadevărat și deci nefolositor.

Vers. 16—18. „*Și când posiiți, nu fiți, ca fățarnicii triști, că-și smolesc fețele lor, ca să arate oamenilor că postesc. Amin zic vouă, că-și iau plata lor*“. După ce ne arată condițiunea neapărat necesară și pregătitoare a postului, Mântuitorul vorbește despre postul însuș. El ne pune înainte mai întâi postul neadevărat, postul așa cum nu trebuie să fie, postul fari-seilor. Aceștia, umblând după lauda mulțimii,

căutau să arate tuturor că postesc, mânjindu-și fețele, ieșind pe ulițe nespălați, nepieptănați și triști, ca și cum s'ar fi gândit numai la mântuirea sufletului, ar fi petrecut numai în rugăciune și ar fi plâns cu lacrimi amare păcatele făcute, așa că nu le-ar mai fi rămas timp, ca să-și grijiască și trupul. Acest fel de post nu e plăcut lui Dumnezeu. Cei cari postesc astfel își iau, cum zice Mântuitorul de fățarnicii farisei, plata lor, adică se aleg numai cu lauda și cinstea din partea acelor cari înțeleg postul ca și ei, iar înaintea lui Dumnezeu nu-și câștigă nici un merit sau drept la plata cerească. Despre adevăratul post Mântuitorul zice : „*Iar tu când postești, unge-ți capul tău și fața ta o spală, ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău celuice este într'ascuns și Tatăl tău, celce vede într'ascuns, va răsplăti ție la arătare*“. Creștinul nu trebuie să arate prin semne dinafară că postește, ci să postiască într'ascuns, adică în sufletul său, să se abțină dela tot felul de rele și cu fapta și cu gândul și să se căiască de cele făcute, silindu-se a se desbrăca cu totul de orice apucături rele. Pentru un astfel de post făcut în ascuns, Dumnezeu va răsplăti la arătare în ziua judecății deapoi, când se vor vădi și răsplăti nu numai faptele, ci și gândurile ascunse ale tuturor oamenilor.

Vers. 19—21. „*Nu vă adunați comori pe pământ, unde moliile și rugina le strică și unde furii le sapă, și le fură; ci vă adunați vouă comori în cer, unde nici moliile, nici rugina nu le strică și unde furii nu le sapă, nici nu le fură. Că unde este comoara voastră, acolo este inima voastră*“. Mintea bunului creștin trebuie

să fie îndreptată neconținut către cer. Grămădirea de averi pe pământ îl împiedică dela aceasta, pentrucă — precum zice Mântuitorul — acolo unde este comoara omului, e și inima lui. Dacă averea e materială, pământească și inima e tot pe pământ, lipită de avere, iar dacă e cerească și inima e în cer. Comorile sau averile pământești au marele neajuns că sunt supuse stricăciunii. Pe unele, cum sunt monedele și tot felul de obiecte de metal, le mănâncă rugina, pe altele, ca d. e. vestminte, covoare etc. și tot ce e făcut din materii textile sau de piele, le mănâncă moliile, iar și pe unele și pe altele pot să le fure făcătorii de rele. Dacă mai adăogăm apoi, că înșiși deținătorii averii pot s'o piardă întreagă sau parte din ea, cu sau fără vina lor, atunci ne dăm seama bine cât de nesigure sunt averile sau comorile pământești și cât de primejdios este să ne lipim inima de ele. Deaceea Domnul Christos ne îndeamnă să adunăm comori în ceruri, unde avem siguranță, că nu se vor strica și nu se vor putea pierde. Comori cerești sunt virtuțile și faptele bune. Cine își adună asemenea comori se folosește de ele în vecii vecilor în împărăția cerurilor.

Invățăături morale. Postul a fost rânduit de Dumnezeu pentru folosul atât trupesc cât și sufletesc al omului. Mâncând lucruri ușoare și în mică cantitate, stomacul, ficatul, rinichii au mai puțin de lucru, se mai odihnesc, sângele se curăță de multe otrăvuri, care întră în el din mâncările de carne și circulă mai cu înlesnire, toate funcțiunile vitale se îndeplinesc mai bine și omul își simte frupul mai ușor. Când trupul este sănătos și bine dispus, atunci

și sufletul lucrează mai în voe: mintea e mai limpede, inima e pătrunsă numai de simțiri înalte și frumoase, voința se supune întotul poruncilor minții și impulselor inimii. Într-o astfel de stare trupească și sufletească, omul este capabil de cele mai nobile fapte și dacă începe a-și curăți inima de spinii păcatelor, iertând — cum învață Mântuitorul — greșelile celor cari i-au greșit și după aceea se adâncește în rugăciuni și în gânduri la fapte bune, atunci calea către cer îi este deschisă. Iată dar la ce ne poate folosi adevăratul post și cum trebuie el înțeles: unit cu rugăciunea și cu săvârșirea de fapte bune. Fără acestea nu e post adevărat.

Tot postul ajută să ne deslipim inima de comorile pământești și să ne adunăm în cer comori nepieritoare de virtuți și fapte bune, cu alte cuvinte ca să dobândim împărăția cerurilor. Să postim dar cât mai mult adevăratul post.

37. Duminica I a marelui post.

Ioan I, 43—51.

Această sfântă Evanghelie ne istorisește chemarea la apostolat a sfinților apostoli Filip și Natanael.

Explicare. Vers. 43—44. „In vremea aceea a vrut Iisus să meargă în Galileia și a aflat pe Filip și-a zis lui: Vino după mine, Și era Filip din Betsaida, din orașul lui Andrei și a lui Petru“. Iisus se află la Vitavara sau Vitania, în partea despre răsărit de Iordan, în localitatea în care boteza Mergătorul înainte Ioan. Aci Ioan și Andrei, ucenicii Botezătorului, au-

zind dela el, că Iisus este Mesia cel aşteptat, urmară lui şi i-se făcură ucenici. Andrei aduse şi pe fratele său Simon şi-l înfăţişă lui Iisus, care îl primi şi pe el în numărul ucenicilor săi şi-i dăde numele de Kefa sau Petru. Mântuitorul nu ia însă acum cu sine pe aceşti ucenici, ci-i lasă să-şi vadă de meseria lor, de pescuit, iar el îşi alege şi alţii. Abia mai târziu îi chiamă să-i urmeze (vezi evanghelia din Duminica II după Rusalii). A doua zi după plearea din Vitavara, pecând mergea în Galileia, Iisus întâlneşte pe Filip şi-i zice: „*Vino după mine*“. Că Filip a urmat îndată lui Iisus, se vede din cele ce urmează şi e lucru atât de sigur şi învederat că Evanghelistul a crezut de prisos să mai amintiască. Devremece Filip era din acelaş oraş cu Andrei, cu Petru şi cu Ioan, este posibil să fi auzit dela aceştia despre Christos şi de aceea a urmat lui fără şovăire. E asemenea foarte posibil, ca să nu fi auzit mai înainte nimic despre Christos, ci numai cuvântul lui cu puterea dumnezeiască să-l fi hotărât a-I urma.

Vers. 45—46. Câtva timp după aceasta, Filip întâlneşte pe un cunoscut al său, anume Natanael, căruia îi zise: „*Pentru carele a scris Moise în Lege şi prooroci, am aflat, pe Iisus, fiul lui Iosif, carele este din Nazaret*“. Filip nu văzuse până atunci nici o minune din partea lui Iisus, ci abia auzise câteva cuvinte din gura lui şi era atât de convins că el este Mesia, încât spune şi lui Natanael care se vede că se îndeleţnicia cu citirea Sfintei Scripturi, că ştia ce spuneau profeţii despre Mesia şi că aştepta cu nerăbdare venirea sa, pentru că opune cuvintelor lui Filip. întrebarea: „*Din Nazaret*

poate fi ceva bun" ? Aceasta va să zică, că Mesia n'avea să vie din Nazaret, ci din Betlehem, din orașul și din neamul lui David și că prin urmare Iisus nu putea fi Mesia. Filip nu discută, ci îndeamnă pe Natanael să vină să vadă pe Iisus și să se convingă singur, dacă e sau nu Mesia „*Vino și vezi*" îi zise el și Natanael se duse.

Vers. 47—51. Când Natanael se înfățișă lui Iisus, fu întâmpinat cu cuvintele: „*Iată cu adevărat israilitean întru carele vicleșug nu este*". Știind că nici el n'a văzut vreodată pe Iisus, nici Iisus pe el, Natanael întreabă mirat: „*De unde mă cunoști?*" Acum Mântuitorul își arată atotștiința sa dumnezească, răspunzând: „*Mai înainte până a nu te chema pe tine Filip, fiind tu sub smochin te-am văzut*". Nu se știe, ce anume se întâmplase cu Natanael sub smochinul din grădina casei sale, pentru că Mântuitorul nu spune și afară de Natanael nu știa nimeni. Probabil că el gândise că a sosit timpul venirii lui Mesia și se întrebasese: Cine și unde poate fi? Oricare ar fi fost gândul care-l preocupase pe Natanael sub smochin, când văzu că Christos îi cunoaște gândurile și că știe deci și ce a vorbit pe cale cu Filip, exclamă: „*Rabi! tu ești Fiul lui Dumnezeu, tu ești Împăratul lui Israel?!*". Prin aceste cuvinte Natanael mărturisește dumnezeirea și mesianitatea lui Iisus. Cunoașterea gândurilor oamenilor e lucru prea mic pentru atotputernicia dumnezească, de aceea Mântuitorul zice lui Natanael: „*Pentru că am zis ție, că te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decât aceea vei vedea,*" iar după aceea adăogă: „*Amin. Amin. grăesc vouă: De acum veți vedea cerul*

deschizându-se și pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și pogorîndu-se peste Fiul Omului“. Domnul făgăduiește dar minuni ucenicilor săi. Prin *Îngerii lui Dumnezeu* se înțeleg aci atât îngerii ca ființe cerești, fără de trup, cari au servit adesea lui Christos în viața sa pământească, cât și lucrările harului dumnezeesc săvârșite prin îngeri. *Fiul Omului* se numește Mântuitorul în înțelesul, că el este adevăratul om, omul fără de păcat, al doilea Adam, Adam cel duhovnicesc, cu care se începe un nou neam (I Corint XV, 47).

Invățături morale. Dacă respectul ce datorim părinților și învățătorilor, autorităților și tuturor mai marilor noștri, ne oprește să facem în fața lor ceva ce le ar displace și ne-ar atrage mânia sau disgrația lor, cu atât mai mult trebuie să ne ferim de a supăra prin faptele rele pe Tatăl ceresc. De fața părinților și a autorităților ne putem ascunde și gândurile nu ni le pot ști, dar dinaintea lui Dumnezeu nu ne putem ascunde. Ochiul său este neadormit și străbate cu privirea inima și gândurile noastre, precum și orice ascunsuri, cum zice psalmistrul: „Doamne! unde mă voi duce dela duhal tău și dela fața ta unde voi fugi? De mă voi sui în cer, tu acolo ești; de mă voi pogori în iad, tu de față ești. De voi lua aripile mele de dimineată și mă voi sălăslui la marginile mării și acolo mâna ta mă va povățui și mă va ține dreapta ta“.

Ideia despre prezența lui Dumnezeu în tot locul să fie dar pentru noi ca un înger păzitor, care să ne opriască pașii dela orice lucru rău.

38. Duminica II a marelui post

Marcu II, 1—12.

Textul Sfintei Evanghelii din această Duminică se aseamănă foarte mult cu cel dela Mateiu IX, 1—8, care a fost explicat la Duminica VI dnpă Rusalii, deaceea nu mai e nevoie să fie explicat încă odată aci.

39. Duminica III a marelui post (a sf. Cruci)

Marcu VIII, 34—38; IX, 1.

Această sfântă Evanghelie ne învață lepădarea de sine și urmarea lui Christos.

Explicare. Vers. 34. „*Celce voește să vină după mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-mi urmeze mie*“. Iisus vorbise ucenicilor săi, că în curând va trebui să pătimiască de bună voe, să moară și a treia zi să învieze. Sfântul apostol Petru încearcă să-l înduplece, ca să nu se supuie morții de bunăvoie, dar Mântuitorul îl mustră cu asprime și adresându-se mulțimii, rosti cuvintele: „*Celce voește să vină după mine, să se lepede de sine etc.*“.

Prin aceasta ne arată el că fără lepădarea de sine, fără suferințe și urmarea învățăturii sale nu e cu putință să ne mântuim.

A se lepăda de sine, însemnează a nesocoti trupul cu înclinările și poftele lui, a nu sluji trupului, a nu se robi patimilor. *A lua crucea* este a duce mai departe lepădarea de sine, a omorî cu desăvârșire patimile și poftele trupești, a fi gata să suferi pentru mântuirea sufletului orice chinuri și chiar moartea. Lepădarea de sine și luarea crucii nu sunt însă un merit pentru mântuire, dacă nu sunt însoțite de urmarea

lui Christos, adică dacă nu se fac potrivit învățaturii și pildei vieții Domnului nostru Iisus Christos. A-și chinui trupul și a îndura suferințe în vederea altor scopuri decât mântuirea sufletească, nu este de nici un preț înaintea lui Dumnezeu.

Vers. 35—37. „Că cine vrea să-și mântuiască sufletul său, pierde-l va pe el; iar cine își va pierde sufletul său pentru mine și pentru Evanghelie, acela îl va mântui pe el etc.” Cuvântul *suflet* are aci însemnarea de *viață*. Lepădarea de sine, luarea crucii și urmarea lui Christos au de scop mântuirea sufletului. Cine se leacă de sine și ia crucea, că să urmeze lui Christos, are să lupte cu greutatea de multe feluri și poate chiar să-și piardă sufletul (viața). Așa s'a întâmplat cu sute de mii de creștini pe vremea persecuțiilor din partea împăraților păgâni și a năvălirii barbarilor. Mântuitorul ne spune, că acei cari-și scapă sufletul (viața) pe pământ, adică cei cari se leacă, în caz de prigoniri de învățatura sa, aceia îl pierd de veci, iar cei cari îl pierd pentru el și pentru Evanghelia sa — ca sfinții martiri — și-l mântuesc, adică dobândesc fericirea veșnică. Pierderea sufletului însemnează dar ducerea lui în muncile de veci, iar nu nimicirea sau pieirea lui, pentru că el este nemuritor. Sufletul este cel mai de preț lucru care a fost dat omului de Dumnezeu. După suflet este el nemuritor ca îngerii lui Dumnezeu, ca Dumnezeu însuși. Aceasta o arată Mântuitorul prin cuvintele: „*Ce ar folosi omul de ar dobândi lumea toată și și-ar pierde sufletul său? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?*”.

Vers. 38. „Căci cine se va rușina de mine

și de cuvintele mele întru acest neam desfrânat și păcătos și Fiul Omului se va rușina de el, când va veni întru mărirea Tatălui său cu sfinții îngeri". Prin lepădarea de sine, luarea crucii și urmarea lui Christos se dobândește cu siguranță fericirea cerească, iar prin lepădarea de Christos înaintea oamenilor se dobândesc muncile de veci, căci dacă cineva se rușinează de Christos și de învățătura sa înaintea oamenilor, se va rușina și Christos de el în ziua judecății.

IX. Vers. 1. „Amin grăesc vouă, că sunt unii din cari stau aci cari nu vor gusta moarte până nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu venind cu putere". Impărăția cerurilor a venit sau a început pe pământ deodată cu propoveduirea Evangheliei de către Iisus Christos. Prin învățătura, minunile, patimile, moartea și învierea sa, el a întemeiat împărăția lui Dumnezeu pe pământ. Impărăția lui Dumnezeu în lume se arată și prin întâmplări neobicinuite, extraordinare, care dovedesc existența sa. Un astfel de eveniment neobicinuit este dărâmarea Ierusalimului și a templului și împrăștierea poporului iudeu în toată lumea (anul 70 d. Christos) care dovedesc că Mesia a venit, împărăția lui Dumnezeu s'a întemeiat și iudeii și-au luat plata, pentru că n'au primit pe adevăratul Mesia. Acest neobicinuit eveniment îl numește Domnul Christos „venirea cu putere a împărăției lui Dumnezeu" și despre el spune că vor trăi unii din sfinții apostoli, ca să-l vadă.

Învățăături morale. A urma lui Christos sau a ne lepăda de el atârnă în totul de noi, este fapta voei noastre libere. Dacă urmăm lui,

mântuim partea cea mai aleasă a ființei noastre, sufletul, iar dacă ne lepădăm de el, pierdem pentru vecie sufletul. Trebuie dar să ne dăm toată osteneala și să nu cruțăm nici o jertfă numai să urmăm lui Christos.

Urmarea lui Christos nu e lucru ușor, ci e însoțită de multe și mari greutateți. Oricât de mari ar fi însă greutatețile ce avem pentru a urma cu punctualitate și fără întrerupere lui Christos, să ne gândim mai întâi la răsplata ce ne așteaptă, la fericirea veșnică și că harul lui Dumnezeu ne va veni într'ajutor, dacă vom face tot ce stă în puterile noastre spre a ajunge la această țintă, și atunci vom învinge orice greutateți.

49. Duminica IV a marelui post.

Marcu X, 33—46.

Această sfântă Evanghelie ne istorisește ceterarea fiilor lui Zevedei de a ședeă unul deădreapta și altul deastânga lui Christos întru mărirea ta.

Explicare. Vers 33—34. „Luând Iisus pe cei doisprezece, a început a le spune lor cele ce era să i-se întâmple lui. Că iată ne suim în Ierusalim și Fiul Omului se va da arhiereilor și căturarilor și-l vor judeca pe el spre moarte etc.”. Domnul Christos venia spre Ierusalim pentru cea din urmă oară. Peste câteva zile aveau să înceapă patimile, care au premers morții și învierii sale. El începu a spune ucenicilor de mai înainte cu deamănuntul, cum aveau să urmeze patimile. Aceasta o face pe deoparte pentru a încredința pe sfinții apostoli, că știe mai dinainte tot ce se va întâmpla și că prin

urmare primește de bună voe să pătimiască, iar pe de altă parte pentru ca să nu-i întristeze și descurajeze detot prin patimile și moartea sa. Pentru acest din urmă scop, sădește în inimile lor și nădejdea învierii.

Vers. 35—40. „Și au venit la el Iacov și Ioan, fiii lui Zevedeu, zicând: *Învățătorule, voim ca ceeace vom cere să ne faci nouă. El a zis lor: Ce voiți să vă fac vouă? Iar ei au zis lui: dă-ne nouă, ca să ședem unul deadreapta și altul deastânga ta întru mărirea ta*“. Cutoate că Iisus vorbise adesea, în timpul celor trei ani și jumătate, cât propoveduise cuvântul lui Dumnezeu, despre împărăția cerurilor și accentuase că ea nu va avea în sine nimic pământesc, totuș sfinții apostoli, oameni din popor și fără nici o cultură, nu l-au înțeles destul de bine. Ei tot nădăjduiau că el va întemeia o împărăție pământească. Iacob și Ioan, rude după trup cu Iisus, auzindu-l vorbind de patimi și moarte, credeau că s'a apropiat timpul începerii marii împărății. Fie că socotiau că Iisus își va arăta puterea sa dumnezeiască înainte de a pătimi și astfel va fi ales împărat, fie că-și închipuiau că aceasta se va face după aceea, de un lucru voiau ei să fie asigurați, să aibă locurile cele mai de cinste în împărăție, căci aceasta însemnează șederea deadreapta și deastânga împăratului. Iisus, întristat că ucenicii nu l-au înțeles, le răspunde cu blândețe: „*Nu știți ce cereți*“ și ca să le dovediască că cererea lor e nechibzuită, adaogă: „*Puteti să beți paharul pe carele eu beau? și cu botezul cu carele eu mă botez să vă botezați?*“ Aceasta însemnează: *Puteti suferi patimile care le voi suferi eu și moartea de care voi muri eu?* Iacob și Ioan, fără să cu-

gete că aceste cuvinte au înțeles figurat, răspund: „*Putem*“. Iisus, văzând că ei nu l-au înțeles nici acum și știind, ca un Dumnezeu, de mai înainte ceea ce ei vor suferi pentru predica Evangheliei, le zise: „*Paharul pe carele eu beau, **cu adevărat îl veți bea** și cu botezul cu care mă botez, vă veți boteza; dar a ședea de-a dreapta mea și deasupra mea, nu este al meu a da, ci celor ce s'a gătit*“. În împărăția lui Dumnezeu nu se caută în față, nu se dau locurile după favoare, ci după merit. Fiecare își ia locul pe care și-l dobândește prin viața ce a dus și faptele bune ce a făcut, fiind pe pământ.

Vers. 41—45. „*Și auzind ceilalți ucenici ce-i zice, au început a se mânia pe Iacob și pe Ioan; iar Iisus chemându-i pe dânșii la sine, le-a zis lor: Știți că cei ce se pare că sunt începători ai neamurilor, le stăpânesc pe ele și cei mai mari ai lor le domnesc pe dânsele, iar între voi nu va fi așa, etc.*“. Ceilalți apostoli înțeleseră pe Iisus totașa de puțin ca Iacob și Ioan. Mai mult chiar, socotind că lui Iacob și lui Ioan li s'a făgăduit împlinirea cererii lor și că deci (ceilalți apostoli) vor fi mai mici în împărăția mesianică, încep a-i invidia. Mântuitorul îi împacă pe toți, spunându-le cum va fi în împărăția sa de pe pământ, adică atât în biserică, cât și în statele creștine. Până la Christos și chiar astăzi la popoarele păgâne, regii și împărații domnesc peste popor în chip absolut, adică le stăpânesc ca pe o turmă de vite: Voința lor singură este lege, cu un cuvânt sunt tirani. În lumea creștină nu este așa. Iisus învață că cel care vrea să fie întâi și mai mare, să fie tuturor slugă. Intr'adevăr, în statele creștine,

capul statului este considerat ca cel dintâi servitor în stat, iar miniștrii — cum arată însuși numele (minister = servitor) — sunt ajutoarele sale. Capului statului și miniștrilor le incumbă datoria de a purta grija ca interesele obștești ale cetățenilor să nu fie jignite și ca să se păstreze și asigure buna stare și propășirea națiunii.

Ei trebuie să alcatuiască legile și să le aplice cu pricepere și frică de Dumnezeu etc. Implinirea acestor sarcini și a multor altora, face din suveran și din miniștrii săi adevărați servitori ai statului, pentrucă ea este împreunată cu multă trudă și lepădare de sine. Același lucru este și în biserică: Episcopul, ca cel mai mare, trebuie să supravegheze tot ce se face în biserică și să poarte grijă de mântuirea sufletească a păstoriților săi, mai mult chiar decât fiecare din e. Astfel dar în creștinism cei mai mari și mai sus puși slujesc tuturor celorlalți. Pildă pentru aceasta a dat Mântuitorul însuș, căci zice: „*Pentrucă și Fiul Omului n'a venit ca să i-se slujiască lui, ci ca să slujiască el și să-și dea sufletul său răscumpărare pentru mulți*“, iar la cina cea de taină a spălat însuș picioarele ucenicilor săi.

Învățăături morale. Religiunea creștină a adus în lume egalitatea între oameni. Ea nu învață numai că înaintea lui Dumnezeu nu e deosebire de neam, de sex, de condițiune etc. „*nu e iudeu nici elin, nu e stăpân nici rob, nu e parte bărbătească nici parte femeiască*“, ci toți sunt una — fii ai lui Dumnezeu și frați între ei — prin Iisus Christos, dar a rânduit, că cine vrea să fie întâi și mai mare să fie tuturor slugă. Punerea în practică a acestei

învățăături are ca urmare în viața socială ștergerea deosebiriilor de clasă dintre oameni, iar acolo unde acestea nu vor dispărea cutotul, face ca ele să nu se simtă. Prin urmare cu cât ne vom afla mai sus pe scara ierarhiei sociale sau bisericești, cu cât vom ocupa slujbe mai înalte, cu atât mai mult suntem datori să slujim tuturor, să ne facem tuturor slugă, iar nu să privim lumea de sus, să poruncim numai, ca și cum toți cei mai mici decât noi ar fi slugile noastre.

Omul nu știe de multe ori, ca și fiii lui Zevedeu, ce să ceară dela Dumnezeu. În asemenea caz Dumnezeu nu-i împlinește rugăciunea. Când dar nu dobândim dela Dumnezeu ceea ce l-am rugat, să nu ne întristăm și mâniem, că n'am fost ascultați, ci dimpotrivă, să ne bucurăm și să-i mulțumim cu recunoștință, pentru că am cerut desigur ceva care n'ar fi fost spre folosul nostru sufletesc.

41. Duminica Stâlparilor sau a Floriilor.

Ioan XII, 1—18.

Sfânta Evanghelie din această Duminică istorisește despre ungerea picioarelor lui Iisus cu miresme de către Maria, sora lui Lazăr și despre intrarea triumfală în Ierusalim.

Explicare I. Vers. 1—8. «Mai înainte de Paște cu șase zile a venit Iisus în Vitania, unde era Lazăr celce jusese mort, pe care l-a înviat din morți. Și i-a făcut lui acolo cină etc.» Iisus se afla în Ierusalim împreună cu ucenicii săi. Aci învăța mulțimea, care începuse a se aduna în vederea apropiatei sărbători a Paștelui. Cu șase zile înainte de Paște, avu loc

în casa lui Lazăr, din satul Vitania, nu departe de Ierusalim, ospățul despre care ne vorbește sfânta Țvanghelie și la care fu poftit și Iisus cu ucenicii săi. Ca o deosibită cinste pentru Iisus, care înviase pe Lazăr din morți, Marta, sora lui, servi ea singură la masă, iar Maria, cealaltă soră, spălă picioarele lui Iisus la intrarea în casă, în loc de apă, cu mir de nard de mult preț și le șterse cu părul capului. Pentru că mirul de nard era foarte scump, Iuda Iscariotul, care făcea pe cassierul sfinților apostoli, stăpânit de setea nestinsă de bani, pentru care a vândut pe Domnul și Invățătorul său, zise: „*Pentru ce acest mir nu s'a vândut în trei sute de dinari și să se Ți dat săracilor?*“. Evanghelistul ne spune, că Iuda a zis aceasta, nu din purtare de grijă de săraci, ci de necaz că această sumă n'a intrat în punga sa. Mântuitorul aprobă fapta Mariei, zicând: „*Las-o pe dânsa, spre ziua îngropării mele l-a păzit pe acesta; că pe săraci pururea îi aveți cu voi, iar pe mine nu mă veți avea pururea*“. Cum vedem, Iisus nu răspunde cu asprime lui Iuda, ci numai justifică, purtarea Mariei, spunând că mirul nu era cumpărat atunci, ci păstrat de mai mult timp și face cunoscut, că ungerea picioarelor sale preînchipue moartea-i apropiată. Cât despre săraci, aveau să fie neîncetat cu Iuda și dacă el purta într'adevăr grijă de ei, putea să le arate mila sa în orice timp.

Vers. 9—II. „*Și a înțeles popor mult din iudei că acolo este și a venit, nu pentru Iisus numai, ci ca să vadă și pe Lazăr, pe care l-a înviat din morți, etc, etc*“. Vestea despre învierea lui Lazăr se răspândise cu repeziciune în

popor. Mulți se duceau în Vitania anume, ca să vadă pe Lazăr și să se convingă prin ei însiși de minune. În această zi, când Iisus se afla în casa lui Lazăr, mulțimea, venită să vadă pe Lazăr și pe Iisus, trebuie să fi fost destul de numeroasă. Unii din mulțime începuseră să dea pe față credința lor în Mântuitorul, ceea ce umplu de întristare pe arhierii și-i făcu să ia criminala hotărâre de a omorî atât pe Iisus cât și pe Lazăr. Vremea sosise acum ca Mântuitorul să pătimiască și să moară pentru păcatele omenirii. Deaceea el nu se mai dă la o parte dinaintea mâniei preoților îndârjiți împotriva lui, ci merge de bună voe la Ierusalim, spre a se da în mâinile lor.

II. *Vers. 12—14.* „Iar a doua zi, popor mulț, care venise la paznic, auzind că Iisus vine în Ierusalim, a luat stâlپări de finici și a eșit intru întâmpinarea lui și striga: Osana, bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului, împăratul lui Israel“. Înalta și frumioasa învățătură a lui Iisus, viața sa curată și nepătată, minunile ne mai auzite prin care întăria și adevăria cuvântul său și mai ales minunea învierii lui Lazăr, deșteptaseră în mulți dintre iudei credința că Iisus este Mesia. Pe de altă parte însă caracterul blând, învățătura pur morală, lipsa de slavă lumească a lui Iisus nu se potriveau cu idealul pe care și-l făcuseră iudeii despre Mesia și împărăția mesianică. Ei visau pe Mesia ca împărat, plin de strălucire, de sлавă și putere luméască. Văzând că Iisus are puterea de a face minuni, ei credeau, că îndată ce Iisus se va da pe față ca Mesia și va primi coroana de împărat, se va înconjura de toată pompa și fala pe care o cere această

demnitate. Insuflețită de aceste gânduri, mulțimea întâmpină și primește pe Iisus ca pe un împărat, cu strigățul sărbătorec de *Osana*, care însemnează „*Doamne mântuește*” și cu ramuri de palmieri în mână. Unii îi aruncă flori în cale, alții își aștern vesmintele pe jos, ca să treacă peste ele, și cu toții îl însoțesc în cetate. Întâmpinarea cu stâlpari, adică cu ramuri verzi de copaci, se făcea la iudei numai regilor, când se întorceau biruitori din războiu și era semn de bucurie, iar așternerea hainelor pe cale, ca să treacă peste ele, se făcea tot împăraților ca semn de supunere cu umilință. Domnul Christos lasă să i-se facă amândouă aceste onoruri împărătești, pentru ca să se împliniască profețiile cu privire la această intrare a sa în Ierusalim. Iisus intră în cetatea sfântă călare pe mânz de asină, pe deoparte ca să se împliniască cuvintele proorocului Zaharia, care prezisese aceasta, iar pe de alta pentru că asinul este tipul smereniei și al blândeței, ceea ce însemnează că și împărăția lui Christos va fi împărăția păcii și a blândeții.

Vers. 16—18. Aci se spune că sfinții apostoli au înțeles abia târziu, după învierea Domnului, pentru ce a intrat el în Ierusalim călare pe asin, și că poporul l-a primit împărătește din admirația ce avea către el, pentru minunea învierii lui Lazăr.

Invățăături morale. Împărăția lui Christos este împărăția păcii și a blândeții. Atunci dar ne arătăm urmașii săi și vrednici cetățeni ai împărăției sale, când suntem pașnici, blânzi, smeriți și plini de dragoste către oricine. „*Luați jugul meu peste voi — ne zice el — și vă învățați dela mine, că sunt blând și smerit cu inima*”,

(Matei XI, 20). Dacă ne vom purta cu blândețe și iubire față de semenii noștri și vom fi smeriți în gândurile noastre, Christos va intra cu triumf, ca împărat ceresc, în inimile noastre — la împărtășirea cu sfintele taine — și atunci nu va mai fi smerit și lipsit de slavă împărătească, ca la intrarea în Ierusalim, ci va fi îmbrăcat cu toate semnele puterii împărătești, *pentru că smerindu-se până la moarte, a fost înălțat mai presus de toate și i-s'a dat nume care este peste tot numele, ca în numele lui să se plece tot genuchiul, al celor cerești și al celor pământești și al celor de desubt*, (Filipeni II, 9—11).

Să fugim de nestatornicia și ingratitudea pe care o arată iudeii față de Domnul Christos, cari azi îl primesc ca împărat și strigă „Osana” iar peste câteva zile: „Ia-l, ia-l răstignește-l”.

TEXTELE SF. EVANGHELII EXPLIFICATE IN CORPUL CARȚII.

1. Duminica Paștilor.

Ioan I, vers. 1—17.

La început era Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era la început la Dumnezeu.

Toate printr'Însul s'au făcut și fără de Dânsul nimic nu s'a făcut ce s'a făcut. Intru Dânsul viață era și viața este lumina oamenilor. Și lumina întru întuneric luminează, și întunericul pre dânsa nu o a cuprins. Fost-a om trimis dela Dumnezeu, numele lui Ioan ; acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisiască de lumină. Era lumina cea adevărată, care luminează pre tot omul ce vine în lume. În lume era și lumea printr'Însul s'a făcut și lumea pre Dânsul nu l-a cunoscut. Intru ale sale a venit, și ai săi pre Dânsul nu l-au primit. Iar câți l-au primit pre Dânsul, le-a dat lor stăpânire ca să se facă fii lui Dumnezeu, celor care cred întru numele Lui. Care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci dela Dumnezeu s'au născut. Și Cu-

vântul trup s'a făcut, și s'a sălășluit întru noi ; și am văzut mărirea Lui, mărirea ca a unuia născut din Tatăl, plin de dar și de adevăr. Ioan mărturisise pentru Dânsul și striga grăind : Acesta era pentru carele am zis : Celce după mine vine, mai nainte de mine s'a făcut ; că mai întâi decât mine a fost. Și din plinirea Lui noi toți am luat, și dar pentru dar. Că Legea prin Moisi s'a dat, iar darul și adevărul prin Iisus Christos s'a făcut.

2. Duminica II după Paști (a lui Toma).

Ioan XX, 19-31.

Fiind seară în ziua aceea, într'una din Sămbete, și ușile fiind încuiete, unde erau ucenicii adunați pentru frica iudeilor, venit-a Iisus, și a stătut în mijloc și a zis lor : Pace vouă ! Și aceasta zicând, a arătat lor mâinile și coasta sa. Și s'au bucurat ucenicii, văzând pre Domnul. Deci a zis lor Iisus iarăș : Pace vouă, precum m'a trimis pre mine Tatăl, și eu trimit pre voi. Și aceasta zicând, a suflat și a zis lor : Luați duh sfânt ; căroră veți ierta păcatele, se vor ierta lor și căroră le veți ține, vor fi ținute. Iar Toma, unul dintre cei doisprezece, carele se zice geamăn, nu era cu dânșii când a venit Iisus. Deci au zis lui ceilalți ucenici : Am văzut pre Domnul. Iar el le-a zis lor : De nu voi vedea în mâinile lui semnul cuielor, și de nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, și de nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede. Și după opt zile iarăș erau înăuntru ucenicii Lui, și Toma cu dânșii. Venit-a Iisus, fiind ușile încuiete, și a stătut în mijloc și a zis : Pace vouă ! Apoi a zis lui

Toma: Adu-ți degetul tău încoace și vezi mâinile mele și adu mâna ta și o pune în coasta mea și nu fii necredincios, ci credincios. Și a răspuns Toma și a zis Lui: Domnul meu, și Dumnezeuul meu. Zis-a Iisus lui: Căci m'ai văzut pre mine, Tomo, ai crezut? Fericiți ceice n'au văzut, și au crezut. Multe încă și alte semne a făcut Iisus înaintea ucenicilor săi, care nu sunt scrise în cartea aceasta. Iar acestea s'au scris, ca să credeți că Iisus este Christos, Fiul lui Dumnezeu, și, crezând viață să aveți întru numele lui.

3. Duminica III după Paști (*a Mironosițelor*).

Marcu XV, 43—47; XVI, 1—3.

În vremea aceea, a venit Iosif din Arimateia, sfetnic cu bun chip, carele și acela era așteptând împărăția lui Dumnezeu și îndrăznind, a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Iisus. Iar Pilat s'a mirat de a murit așa de curând și chemând pre sutașul, l-a întrebat predându-l, de a murit de mult. Și înțelegând dela sutașul, a dăruit lui Iosif trupul. Și acesta cumpărând giulgiu și pogorîndu-l pre El, l-a înfășurat cu giulgiu, și l-a pus în mormânt, carele era săpat în piatră și a prăvălit o piatră pre ușa mormântului. Iar Maria Magdalina și Maria lui Iosif priveau unde-l pun.

Și dacă a tecut Sâmbăta, Maria Magdalina și Maria lui Iacov și Salomi au cumpărat mirisme, ca să-l ungă pre El. Și foarte de dimineata, într'una din Sâmbete, au venit la mormânt, răsărind soarele. Și ziceau una către alta: Cine va prăvăli nouă piatra de pre ușa mormântului? Și căutând, au văzut piatra pră-

vălită, că era foarte mare. Și, intrând în mormânt, au văzut pre un tânăr șezând deadreapta îmbrăcat în veșmânt alb și s'au spăimântat. Iar el a zis lor: Nu vă spăimânțați! Căutați pre Iisus Nazarineanul cel răstignit. S'a sculat, nu este aicea. Iată locul unde l-au pus pre El. Ci mergeți de spuneți ucenicilor lui și lui Petru că va merge mai înainte de voi în Galileia. Acolo îl veți vedea pre El, precum a zis vouă. Și ieșind, au fugit dela mormânt, că erau cuprinse de cutremur și de spaimă și nimănui nimic n'au spus, căci se temeau.

4. Duminica IV după Paști (a Slăbănogului).

Ioan V, 1—15.

În vremea aceea, s'a suit Iisus în Ierusalim. Și este în Ierusalim scaldătoarea oilor, care se chiamă evreește Vitezda, cinci pridvoare având. Intru acelea zăcea mulțime multă de bolnavi: orbi, schiopi, uscați, așteptând mișcarea apei. Că înger la vreme se pogora în scaldătoare și turbura apa și care intra întâi după turburarea apei, se făcea sănătos ori de ce boală era ținut. Deci era acolo un om, treizeci și opt de ani având în boală. Pre acesta văzându-l Iisus zicând și, cunoscând că iată multă vreme avea, i-a zis lui: Voești să fii sănătos? Răspuns-a lui bolnavul: Doamne, om nu am, că, dacă se va turbura apa, să mă bage în scaldătoare. Deci până merg eu, altul înaintea mea se coboară. Zis-a Iisus lui: Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă. Și îndată s'a făcut sănătos omul și și-a luat patul său și umbla. Și era într'acea zi Sâmbătă. Deci ziceau celui vindecăt iudeii: Sâmbătă este, nu se cade ție

a-ți lua patul. Răspuns-a lor: Căla ce m'a făcut sănătos, acela mi-a zis: Ia-ți patul tău și umblă. Deci l-au întrebat pre el: Cine este omul acela ce ți-a zis: ia-ți patul tău și umblă? Iar cel vindecat nu știa cine este, căci Iisus se dăduse în lături, popor fiind întru acel loc. După aceea l-a aflat pre el Iisus în biserică și i-a zis lui: Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșești, ca să nu-ți fie ceva mai rău. A mers omul acela și a vestit iudeilor, că Iisus este cel ce l-a făcut pre dânsul sănătos.

5. Duminica V după Paști (*a Samaritencei*).

Ioan IV, 5—42.

În vremea aceea, a venit Iisus în cetatea Samariei, ce se chiamă Sihar, aproape de locul carele a dat Iacov lui Iosif fiului său. Și era acolo puțul lui Iacov, iar Iisus ostenit fiind de călătorie, ședea așa la puț; și era ca la al șaselea ceas. A venit o femeie din Samaria să ia apă. Zis-a ei Iisus: Dă-mi să beau. Că ucenicii Lui se duseseră în cetate, să cumpere hrană. Deci a zis Lui femeia samarineancă: Cum, tu iudeu fiind, ceri dela mine să bei, femeie samarineancă fiind eu? Că nu se amestecă iudeii cu samarineii. Răspuns-a Iisus și i-a zis ei: De ai fi știut darul lui Dumnezeu și cine este cel ce-ți zice ție: dă-mi să beau, tu ai fi cerut dela dânsul și ți-ar fi dat ție apă vie. Zis-a lui femeia: Doamne, nici ciutură ai și puțul este adânc; de unde dar ai apa cea vie? Au doară tu mai mare ești decât Iacov, părintele nostru, care ne-a dat nouă puțul acesta și el însuș dintr'însul a băut și fiii lui și dobitoacele lui? Răspuns-a Iisus și i-a zis

ei: Tot celce va bea din apa aceasta, va înseta iarăş. Iar celce va bea din apa care Eu voi da lui, nu va înseta în veac; ci apa care Eu voi da lui se va face într-un dânsul izvor de apă săltătoare într-o viaţă veşnică. Zis-a către dânsul femeia: Doamne, dă-mi această apă, ca să nu mai însetez, nici să mai vii aici să scot. Zis-a ei Iisus: Mergi şi chiamă pe bărbatul tău şi vin-o aici. Răspuns-a femeia şi i-a zis lui: Nu am bărbat. Zis-a ei Iisus: Bine ai zis că nu ai bărbat, căci cinci bărbaţi ai avut şi acum pre carele ai nu-ţi este ţie bărbat. Aceasta adevărat ai grăit, Zis-a lui femeia: Doamne, văd că prooroc eşti tu. Părinţii noştri în muntele acesta s'au închinat, şi voi ziceţi, că în Ierusalim este locul unde se cade a se închina. Zis-a ei Iisus: Femeie, crede mie, că va veni vremea, când nici în muntele acesta nici în Ierusalim vă veţi închina Tatălui. Voi vă închinaţi căruia nu ştiţi, noi ne închinăm căruia ştim, că mântuirea din iudei este. Ci va veni vremea, şi acum este, când închinătorii cei adevăraţi se vor închina Tatălui cu duhul şi cu adevărul; că Tatăl acest fel caută să fie ceice se închină Lui. Duh este Dumnezeu, şi ceice să închină Lui, cu duhul şi cu adevărul se cade să se închine. Zis-a Lui femeia: ştim că va veni Mesia, (carele se chiamă Christos), când va veni acela, va spune nouă toate. Zis-a ei Iisus: Eu sunt, celece grăesc cu tine. Şi atunci au venit ucenicii Lui şi se mirau, că cu femeie grăia; însă nimenea nu i-a zis: Ce cauţi? sau ce grăeşti cu dânsa? Iar femeia a lăsat găleata sa şi a mers în cetate şi a zis oamenilor: Veniţi de vedeţi om, carele mi-a spus mie toate câte am făcut; nu cumva acesta este

Christos? Deci au ieșit din cetate și veniau către Dânsul. Iar între acestea îl rugau pe Dânsul ucenicii, grăind: Ravvi, mănâncă, iar El a zis lor: Eu mâncare am a mânca, care voi nu știți. Iar ucenicii grăiau între dâșii: Nu cumva i-a adus Lui cineva să mănânce? Zis-a lor Iisus: Mâncarea mea este ca să fac voia celui ce m'a trimis pre mine și să săvârșesc lucrul lui. Au nu voi ziceți, ca încă patru luni sunt și secerișul va veni? Iată zic vouă: Ridicați ochii voștri, și vedeți holdele că sunt albe, spre seceriș acum. Și acela ce secără plată ia, și adună roade în viața vecinică, ca și celce seamănă, împreună să se bucure și celce secără. Eu v'am trimes pre voi să secerați ceea ce voi nu v'ați ostenit, alții s'au ostenit și voi ați intrat întru osteneala lor. Iar din cetatea aceea mulți din samarineni au crezut într'însul, pentru cuvântul femeiei care mărturisia, că mi-a spus mie toate câte am făcut. Deci după ce au venit la Dânsul samarinenii, îl rugau pre el ca să rămâe la dâșii; și a rămas acolo două zile. Și mult mai mulți au crezut pentru cuvântul Lui și muerii îi ziceau: Că nu mai credem pentru vorba ta; că înșine am auzit și știm, că acesta este cu adevărat Mântuitorul lumii. Christos.

6. Duminica VI după Paști (a Orbului).

Ioan IX, 1—36.

În vremea aceea, trecând Iisus, a văzut pre un orb din naștere. Și l-au întrebat pre El ucenicii lui zicând: Ravvi, cine a greșit: acesta, sau părinții lui, de s'a născut orb? Răspuns-a Iisus: Nici aceasta a greșit, nici părinții lui, ci ca să se arate lucrurile lui Dumnezeu întru

el. Mie mi se cade să lucrez lucrurile celuice m'a trimis pre mine, până este ziuă ; vine noptea când nimenea nu poate să lucreze. Când sunt în lume, lumină sunt lumii. Acestea zicând, a scuipat jos și a făcut tină din scuipat și a uns cu tina peste ochiul orbului și i-a zis lui : Mergi de te spală în scaldătoarea Siloamului (ce se tâlcuește Trimis). Deci s'a dus și s'a spălat și a venit văzând. Iar vecinii și ceice-l văzuseră pre el mai 'nainte că era orb ziceau : Au nu este acesta celce ședea și cerea ? Alții ziceau : că acesta este, iar alții ziceau că seamănă cu el, Iar acela zicea : Că eu sunt. Deci îi ziceau lui : Cum ți s'au deschis ochii ? Răspuns-a acela și a zis : Un om, ce se numește Iisus, tină a făcut și a uns ochii mei și mi-a zis mie : Mergi la scaldătoarea Siloamului și te spală : și mergând și spălându-mă, am văzut. Și au zis lui : Unde este acela ? Zis-a : Nu știu. Il aduc pre el la farisei, pre celace oarecând a fost orb. Și era Sâmbătă, când a făcut Iisus tina și i-a deschis ochii lui. Deci iarăș l-au întrebat pre el și fariseii : Cum ai văzut ? Iar el a zis : Tină a pus pre ochii mei și m'am spălat și văz. Deci ziceau oarecari din farisei : Acest om nu este de la Dumnezeu, că nu păzește Sâmbăta. Alții ziceau : Cum poate un păcătos să facă semne ca acestea ? Și împerechiere era între ei. Zis-au orbului iară ; Tu ce zici pentru dânsul, că a deschis ochii tăi ? Iar el a zis : că prooroc este. Deci nu au crezut iudeii pentru dânsul că orb a fost și a văzut, până ce au chemat pre părinții acestuia ce au văzut. Și i-au întrebat pre ei zicând : Acesta este fiul vosttu carele voi ați zis că s'a născut orb, cum dar acum vede ? Răspuns-au lor părinții lui și au zis :

Știm că acesta este fiul nostru și cum că orb s'a născut, iar cum acum vede, nu știm, sau cine i-a deschis iui ochii, noi nu știm; însuș vârsta are, pre dânsul îl întrebați, el singur pentru sineș va spune. Acestea au zis părinții lui, că se temeau de iudei, pentrucă acum să sfătuiseră iudeii că de-l va mărturisi pre El cineva a fi Christos, să se lepede din sinagogă. Pentru aceea părinții lui au zis că vârstă are, pre dânsul îl întrebați. Deci au chemat a doua oară pre omul care fusese orb și au zis lui: Dă mărire lui Dumnezeu; noi știm că omul acesta păcătos este. Iar acela a răspuns și a zis: De este păcătos, nu știu; una știu, că orb fiind eu, acum văd. Și i-au zis lui israh: Ce a făcut ție? Cum ți-a deschis ție ochii? Răspuns-a lor: Am zis vouă acum și nu ați auzit; ce iarăș voiti să auziți? Au doară și voi voiți să vă faceți ucenici ai lui? Deci l-au ocărit pre el și au zis lui: Tu ești ucenic al aceluia, iar noi ai lui Moisi suntem ucenici. Noi stăm că cu Moisi a grăit Dumnezeu, iar pre acesta nu-l știm de unde este. Răspuns-a omul și a zis lor: Că întru acesta este minune, că voi nu știți de unde este și a deschis ochii mei. Și știm că pre păcătoși Dumnezeu nu-i ascultă, ci de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pre acesta îl ascultă. Din veac nu s'a auzit cum ca să fi deschis cineva ochii vreunui orb din naștere. De nu ar fi Acesta de la Dumnezeu, nu ar putea face nimic. Răspuns-au și au zis lui: Întru păcate tu te-ai născut tot și tu ne înveți pre noi? Și l-au gonit pre el afară și aflându-l pre dânsul, Iisus i-a zis lui: Tu crezi în Fiul lui Dumnezeu? Răspuns-a acela și a zis: Și cine este, Doamne, ca să crez

într'Insul ? Şi a zis Iisus lui : Şi L-ai văzut pre El, şi carele grăeşte cu tine Acela este. Iar el a zis : Cred, Doamne, şi s'a închinat lui.

7. Duminica I după Rusalii (a tuturor Sfinţilor).

Mateiu X, 32, 33; 37, 38; XIX, 27—30.

Zis-a Domnul ucenicilor săi: tot celace va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, voi mărturisi şi Eu pentru dânsul înaintea Tatălui Meu, care este în ceruri. Iar celace se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda şi Eu de dânsul înaintea Tatălui meu, care este în ceruri.

Celce iubeşte pre tată sau pre mamă mai mult ca pre Mine, nu este Mie vrednic. Şi celace iubeşte pre fiu sau pre fică, mai mult decât pre Mine, nu este Mie vrednic. Şi celace nu va lua crucea sa şi să vie după Mine, nu este Mie vrednic.

Atunci răspunzând Petru, a zis lui: Iată noi am lăsat totul şi am urmat Ție; oare ce va fi nouă? Iar Iisus a zis lor: Amin grăesc vouă, că voi ce aţi urmat Mie, într-o a doua naștere, când va şedea Fiul Omului pe scaunul mării sale, veţi şedea şi voi pe douăsprezece scaune, judecând pe cele douăsprezece seminţii ale lui Israil. Şi tot carele a lăsat case, sau fraţi, sau surori, sau tată, sau mamă, sau muiere, sau feciori, sau holde, pentru numele Meu, în-sutit va lua şi viaţa vecinică va moşteni. Şi mulţi dintâi vor fi pe urmă, şi de pe urmă întâi.

30. Duminica II după Rusalii.

Matei IV, 18—23.

În vremea aceea, umblând Iisus pe lângă marea Galileii, a văzut pe doi frați: pre Simon, ce se numește Petru și pre Andrei, fratele lui, aruncându-și mreaja în mare (că erau pescari). Și a zis lor: Veniți după Mine și vă voi face pre voi vânători de oameni. Iar ei îndată, lăsându-și mrejile, au mers după Dânsul. Și de acolo mergând mai înainte, a văzut pre alți doi frați, pre Iacob al lui Zevedeu și pre Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevedeu, tatăl lor, cărpindu-și mrejile și i-a chemat pre dânșii. Iar ei îndată, lăsându-și corăbia și pre Zevedeu, tatăl lor, au mers după Dânsul. Și a străbătut Iisus toată Galileia, învățând întru adunarea lor și propoveduind Evanghelia împărăției și vindecând toată boala și toată neputința întru popor.

9. Duminica III după Rusalii.

Matei IV, 22—33.

Zis-a Domnul: Luminătorul trupului este ochiul; deci de va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat. Iar de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întunecat. Deci dacă lumina, care este întru tine, este întuneric dar întunericul cu cât mai mult? Nimeni nu poate sluji la doi domni; că sau pre unul va urî și pre altul va iubi; sau de unul se va ține și de altul nu va îngriji; nu puteți lui Dumnezeu sluji și lui Mammona. Pentru această zic vouă: Nu vă îngrijiți cu sufletul vostru, ce veți mânca și ce veți bea; nici cu trupul vostru, cu ce vă veți îmbrăca. Au nu sufletul este mai mare decât hrana, și trupul decât

haina? Căutați spre păsările cerului, că nici seamănă, nici seceră, nici adună în jitnițe și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește pre dânsule. Ați nu voiți mai mult deosebire aveți de acestea? Dar cine din voi grijindu-se poate să-și adauge statului său un cot? Și de haină ce vă îngrijiți? Socotiți crinii câmpului cum cresc; nu se ostenesc, nici torc. Iar zic vouă, că nici Solomon într-o toată mărirea sa, nu s'a întrăcat ca unul dintre aceștia. Deci, dacă pre iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu așa o îmbracă, nu cu mult mai vârtos pre voi, puțin-credincioșilor?

Deci nu vă îngrijiți, zicând: ce vom mânca? sau ce vom bea? sau cu ce ne vom îmbrăca? Că acestea toate neamurile le caută; că știe Tatăl vostru cel ceresc, că trebuință aveți de toate acestea.

10. Duminică IV după Rusalii

[Matei VIII, 5—13.]

În vremea aceea, intrând Iisus în Capernaum, s'a apropiat către Dânsul un sutaș, rugându-L pre El și zicând: Doamne, sluga mea zace în casă slăbănog, cumplit chinuindu-se. Și a zis Iisus lui: Eu venind îl voi vindeca pre dânsul. Și răspunzând sutașul a zis: Doamne, nu sunt vrednic ca să intri sub acoperământul meu, c. numai zi cu cuvântul și se va tămădui sluga mea. Căci și eu sunt om sub stăpânire, având sub sinemi slujitori și zic acestuia: Mergi, și merge, și altuia vino, și vine, și slugii mele, fă aceasta și face. Iar Iisus, auzind aceasta, s'a minunat și a zis celor ce veniau după Dânsul: Amin, zic vouă, nici într-o

Israel nu am aflat atâta credință. Și zice vouă: că mulți dela răsărituri și dela apusuri vor veni și se vor odihni, cu Avram și cu Isac și cu Iacov, întru împărăția cerurilor; iar fiii împărăției vor fi gonțiți întru întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângere și scrâșnirea dinților. Și a zis Iisus sutașului: Mergi și cum ai crezut fie ție. Și s'a tămăduit sluga lui într'acel ceas.

11. Duminica VI după Rusalii.

Matei XI, 18.

În vremea aceea, intrând Iisus în corabie a trecut și a venit în cetatea sa. Și iată au adus Lui pre un slăbănog, carele zăcea în pat. Și văzând Iisus credința lor, a zis slăbănogului: Indrăsnește fiule, iartă-ți-se păcatele tale. Și iată oarecarii din cărturari auzind, cugetau întru sine: Acesta hulește. Și văzând Iisus gândurile lor, a zis: Pentru ce voi cugetați viclenii întru inimile voastre? Că ce este mai lesne, a zice: iartă-ți-se păcatele tale, sau a zice: scoală și umblă? Ci ca să știți că putere are Fiul Omului pre pământ a ierta păcatele; atunci a zis slăbănogului: Scoală-te: Ridică-ți patul tău și mergi la casa ta. Și sculându-se, s'a dus la casa sa; iar popoarele văzând, se mirau și măriau pre Dumnezeu, carele a dat putere ca aceasta oamenilor.

12. Duminica VII după Rusalii.

Matei IX, 27—35.

În vremea aceea trecând Iisus, a mers după dânsul doi orbi strigând și zicând: miluește-ne pre noi, Fiule al lui David. Iar după ce a

mers în casă, au venit la Dânsul orbii și le-a zis lor Iisus: Credeți că pot să fac eu această? Zis-au lui: Așa, Doamne. Atunci s'a atins de ochii lor, zicând: după credința voastră fie vouă și s'au deschis ochii lor. Și cu asprime le-a poruncit lor Iisus, zicând: Vedeti, nimeni să nu știe. Iar ei ieșind, l-au vestit pre Dânsul în tot pământul acela. Iar ieșind ei, iată au adus la dânsul pre un om mut îndrăcit. Și scoțându-se dracul, a grăit mutul și s'a mirat poporul zicând: că nici odinioară nu s'a arătat așa întru Israel. Iar fariseii ziceau: cu domnul dracilor scoate pre draci. Și străbătea Iisus prin toate cetățile și orașele, învățând în soboarele lor și propoveduind Evanghelia împărăției și vindecând toată boala și toată neputința întru popor.

13. Duminica VIII după Rusalii.

Matei XIV, 14—22.

În vremea aceia, a văzut Iisus popor mult și i-s'a făcut milă de ei și i-a tămăduit pre bolnavii lor. Iar făcându-se seară, s'a apropiat către Dânsul ucenicii Lui, zicând: Locul este pustiu și vremea iată a trecut, slobozește poporul, ca să se ducă prin sate să-și cumpere bucate lor. Iar Iisus le-a zis lor: Nu trebuie să meargă: dați-le lor voi să mănânce. Iar ei au zis Lui: N'avem aici, fără numai cinci pâini și doi pești. Iar El a zis: Aduceți-le pre ele aci la Mine. Și a poruncit poporului să șează pe iarba și luând cele cinci pâini și cei doi pești, căutând la cer, a binecuvântat și frângând a dat ucenicilor pâinile, iar ucenicii poporului și au mâncat toți și s'au săturat și

au luat rămășițele de sfărâmituri douăsprezece coșuri pline. Iar ceice mâncaseră erau bărbați ca cinci mii, afară de femei și de copii. Și îndată-și a silit Iisus pe ucenicii săi să intre în corabie, și să meargă mai înainte decât El de cea parte, până ce va slobozi poporul.

14. Duminica IX după Rusalii.

Matei XIV, 22—34.

În vremea aceea, a silit Iisus pe ucenicii săi să intre în corabie și să meargă mai înainte decât El de cea parte, până ce va slobozi poporul. Și slobozind poporul, s'a suit la munte să se roage deosebi; și făcându-se seară, era acolo singur. Iar corabia era în mijlocul mării, învâlnindu-se de valuri, căci era vântul împotriva. Iar într'a patra strajă a nopții, a mers la dânsii Iisus umblând pe mare, și văzându-l pre El ucenicii umblând pre mare, s'au spăimântat, grăind: Că năluca este și de frică au strigat. Iar Iisus îndată-și a grăit lor, zicând: Indrăzniți, eu sunt nu vă temeți. Iar Petru răspunzând a zis: Doamne! de ești Tu, poruncește-mi să viu la Tine pe apă; iar el a zis: Vino. Și pogorîndu-se Petru din corabie, umbla pre apă, ca să meargă la Iisus. Iar văzând vântul tare, s'a înfricoșat și începând a se afunda, a strigat grăind: Doamne mântuiește-mă! Și îndată Iisus întinzând mâna, l-a apucat pre dânsul și i-a zis lui: Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit? Și intrând ei în corabie, a stăut vântul. Iar ceice erau în corabie, venind s'au închinat Lui zicând: Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu ești. Și trecând au venit în pământul Ghenisaretului.

15. Duminica XI după Rusalii.

Matei XVIII, 23—35.

Zis-a Domnul pilda aceasta: Asemănatu-s'a împărăția cerurilor omului împărat, carele a vrut să ia seama slugilor sale. Și începând a lua seama, au adus la dânsul pe un datornic cu zece mii de talanți. Și neavând el să plătiască, a poruncit Domnul lui să-l vândă pre el și pre femeia lui și pre copii și toate câte avea, și să plătiască. Deci căzând sluga aceea se închină lui, zicând: Doamne, mai îngădu-ește mă pre mine și îți voi plăti ție tot. Și mi-ostivindu-se Domnul slugii aceleea, la slobozit pre dânsul și i-a iertat lui și datoria. Iar ieșind sluga aceea, a aflat pre unul din soții săi, carele era dator lui o sută de dinari și apucându-l pre el, îl sugruma, zicând: Plătește-mi ce îmi ești dator. Deci căzând soțul aceluia la picioarele lui, îl ruga pre dânsul, zicând: Mai îngădu-ește-mă pre mine și îți voi plăti. Iar el n'a vrut; ci mergând, l-a băgat în temniță, până când va plăti datoria. Iar soții lui, văzând cele ce s'au făcut, s'au întristat foarte și viind, au spus domnului lor toate cele ce s'au făcut. Atunci chemându-l pre el domnul lui, i-a zis lui: Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o ție, pentru că m'ai rugat; dar ție nu ți se cădea să-ți fie milă de soțul tău, precum și mie mi-a fost milă de tine? Și mâniindu-se domnul lui, la dat pre el muncitorilor, până ce va plăti toată datoria lui. Așa și Tatăl Meu cel cereșc va face vouă, de nu veți ierta fiecarele fratelui său din inimile voastre greșelele lor.

16. Duminică XIII după Rusalii.

Matei XIX, 16—26.

Iu vremea aceea s'a apropiat către Iisus un tânăr oarecare, închinându-se Lui și zicând: Învățătorule bune, ce bine voi face ca să am viață de veci? Iar El a zis lui: ce-mi zici bun? Nimeni nu este bun fără numai unul Dumnezeu. Iar de voiești să intri în viață, păzește poruncile. Zis-a Lui: Care? Iar Iisus a zis: Să nu ucizi, să nu faci fapte desfrânate, să nu furi, să nu fii mărturie mincinoasă. Cinsteste pre tatăl tău și pre mama ta și să iubești pre vecinul tău, ca însuți pre tine. Zis-a lui tânărul: Toate acestea le-am păzit din tinerețele mele; ce încă îmi lipsește? Zis-a Iisus lui: De voiești să fii desăvârșit, mergi, vinde-ți averile tale și le dă săracilor și vei avea comoară în cer și vino de urmează mie. Iar tânărul auzind cuvântul, s'a dus întristat, că avea averi multe. Iar Iisus a zis ucenicilor săi: Amin grăiesc vouă, că cu anevoie va intra bogatul în împărăția cerurilor. Și iarăși grăiesc vouă: că mai lesne este a trece cămila prin urechile acului, decât bogatul a intra întru împărăția lui Dumnezeu. Iar ucenicii lui auzind, s'au îngrozit foarte, zicând: dar cine poate să se mântuiască? Iar Iisus căutând, a zis lor: La oameni aceasta este cu neputință, iar la Dumnezeu toate sunt cu putință.

17. Duminică XIII după Rusalii.

Matei XXI, 33—41.

Zis-a Domnul pilda aceasta: Un om era stăpân al casei, carele a sădit vie și a îngrădit împrejur cu gard și a săpat într'insa teasc și

a zidit turn și a dat-o lucrătorilor și s'a dus departe. Iar când s'a apropiat vremea roadelor, a trimis pre slugile sale la lucrători, ca să ia rodul ei. Iar lucrătorii, prinzând pre slugile lui, pre unul l-au bătut, iar pre altul l-au omorât, iar pre altul cu pietre l-au ucis. Iarăs a trimis pre alte slugi mai multe decât cele dintâi și le-au făcut asijderea. Iar mai pre urmă a trimis la ei pre fiul său, zicând: Se vor rusina de fiul meu. Iar lucrătorii văzând pe fiul, au zis întru sine: Acesta este moștenitorul; veniți să-l omorâm pre el și să stăpânim moștenirea lui. Și prinzându-l pre el, l-au scos afară din vie și l-au omorât. Deci când va veni Domnul viei, ce va face lucrătorilor aceloră? Zis-au Lui: Pre cei răi, cu rău îi va pierde și via o va da altor lucrători, cari vor da rodurile lor în vremea lor. Zis-a lor Iisus: Au niciodată n'ați citit în Scripturi: Piatra pre care nu au băgat în seamă ziditorii, aceasta s'a făcut în capul unghiului? Dela Domnul s'a făcut aceasta și este minunată în ochii noștri.

18. Duminica XIV după Rusalii.

Matei XXII, 2- 14.

Zis-a Domnul pildă aceasta: Asemănatu-s'a împărăția cerului omului împărat, carele a făcut nuntă fiului său. Și a trimis pre slugile sale să cheme pre cei chemați la nuntă și nu vrea să vie. Iarăs a mai trimis pre alte slugi, zicând: Ziceți celor chemați, iată că am gătit prânzul meu; juncii mei și cele hrânite ale mele s'au junghiat și toate sunt gata, veniți la nuntă. Iar ei, nebăgând seamă, s'au dus, unul la holda sa, altul la neguțătoriă sa. Iar

ceilalți prinzând pre slugile lui, i-au pedepsit și i-au omorât pre ei. Și auzind împăratul acela, s'a mâniat și trimițând oștile sale, au pierdut pre ucigașii aceia și cetatea lor o au ars. Atunci au zis slugilor sale: Iată nunta este gata, iar cei chemați n'au fost vrednici. Deci mergeți la răspântiile căilor, și pre cât veți afla îi chemați la nuntă. Și esind slugile acelea la răspântii, au adunat pre toți câți au aflat și răi și buni; și s'a umplut nunta de cei ce se așezau. Și intrând împăratul să vadă pre ceice se așezau, văzută-a acolo pre un om ce nu era îmbrăcat în haină de nuntă. Și i-a zis lui: Prietene, cum ai intrat aici, neavând haină de nuntă? Iar el tăcea. Atunci a zis împăratul slugilor: Legându-i lui mâinile și picioarele, luați-l pre dânsul și-l aruncați întru întunericul cel mai dinafară, acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Că mulți sunt chemați, dar puțini aleși.

19. Duminica XV după Rusalii.

Matei XXII, 35—45.

În vremea aceea, s'a apropiat către Iisus un învățător de lege, înspitându-l pre El și zicând: Învățătorule, care poruncă este mai mare în lege? Iar Iisus a zis lui: Să iubești pre Domnul Dumnezeuul tău, cu toată înimia ta și cu tot suretul tău și cu tot cugetul tău; aceasta este întâia și mai mare poruncă. Iar a doua asemenea acesteea: Să iubești pre aproapele tău; ca însuși pre tine. În aceste două porunci toată legea și proorocii atârnă. Și fiind adunați fariseii, i-a întrebat pre ei Iisus, zicând: Ce vi se pare vouă de Christos, al cui fiu este? Zis-au Lui: Al lui David. Zis-a lor: Dar cum

David cu Duhul îl numesc pre el Domn, zicând: Zisa-a Domnul Domnului meu: şezi de a dreapta mea, până ce voi pune pre vrăşmaşii tăi aşternut picioarele tale. Deci, dacă David îl numeşte pre el Domn, cum fiu al lui este? Şi nimeni nu putea să răspundă Lui cuvânt, nici a mai îndrăsnit cineva dintr'acea zi, să-l mai întrebe pre El.

20. Duminica XVI după Rusalii.

Matei XXV, 14—30.

Zis-a Domnul pilda aceasta: Un om mergând, departe, a chemat slugile sale şi le-a dat lor avuţia sa. Şi unuia i-a dat cinci talanţi, iar altuia doi, iar altuia unul, fiecăruia după puterea lui şi s'a dus îndată. Deci, mergând celce luase cinci talanţi, a lucrat cu dânsii şi a făcut alţi cinci talanţi. Aşijderea şi cel cu doi, a dobândit şi acesta alţi doi. Iar celce luase unul, ducându-se, a săpat în pământ şi a ascuns argintul Domnului său. Iar după multă vreme, a venit Domnul slugilor acelora şi a făcut socoteala cu dânsii. Şi viind celce a luat cinci talanţi, a adus alţi cinci talanţi, zicând: Doamne, cinci talanţi mi-ai dat mie: iată alţi cinci talanţi am dobândit cu ei. Zis-a lui Domnul său: bine slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincios, peste multe te voi pune, intră întru bucuria Domnului tău. Şi viind şi celce a luat doi talanţi, a zis: Doamne, doi talanţi mi-ai dat mie: iată alţi doi talanţi am dobândit cu ei. Zis-a lui Domnul său: bine, slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost creioincios, peste multe te voi pune, intră întru bucuria Domnului tău.

Și viind și celce a luat un talant, a zis : Doamne, te-am știut că ești om aspru, seceri unde n'ai semănat și aduni de unde n'ai risipit și te-mându-mă, m'am dus de am ascuns talantul tău în pământ ; iată ai al tău. Și răspunzând Domnul său, i-a zis lui : slugă vicleană și le-neșă, ai știut că secer unde n'am semănat și adun de unde n'am risipit, pentru aceasta dar se cuvenia ție să fi dat argintul meu schimbătorilor, și viind eu, aș fi luat al meu cu dobândă. Luați dar dela el talantul și-l dați celui ce are zece talanți, că tot celui ce are i-se va da și-i va prisosi, iar dela celce n'are, și ceeace i-se pare că are, i-se va lua dela dânsul. Și pre sluga cea netrebnică, aruncați-o întru întunericul cel mai din afară ; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

21. Duminica XVII după Rusalii.

Lucă V, 1—11.

În vremea aceea, sta Iisus lângă marea Ghenisaretului și a văzut două corăbii stând lângă mare ; iar pescarii, ieșind dintr'insele, spălau mreșile. Și intrând într'o corabie, care era a lui Simon, l-a rugat pre el s'o depărteze puțin de pământ ; și șezând învăța pre popor din corabie. Iar dacă a încetat a grăi, a zis către Simon : Depărteaz-o la adânc și aruncați mreșile voastre spre vânanre. Și răspunzând Simon a zis lui : Învățătorule, toată noaptea ostenindu-ne nimic n'am prins ; dar după cuvântul tău voi arunca mreaja.

Și aceasta făcând a prins mulțime multă de pești, și se rupea mreaja lor. Și a făcut semn soților săi, cari erau în altă corabie, ca

să vie să le ajute lor și au venit și au umplut amândouă corăbiile, cât se afundau în ele. Iar Simon-Petru văzând, a căzut la genuchile lui Iisus, grăind: Ieși dela mine că om păcătos sunt, Doamne. Că-l coprinsese pre el spaimă și pre toți ceice erau cu dânsul, pentru vânarea peștilor cari-i prinseseră. Așijderea și pre Iacov și pre Ioan, feciorii lui Zave-deu, cari erau soții lui Simon. Și a zis Iisus către Simon: Nu te teme; de acum vei vâna oameni. Și scoțând corăbiile la pământ, lăsând toate, au mers după Dânsul

22. Duminica XIX după Rusalii

Luca VI, 31—36.

Zis-a Domnul: precum voiți ca să vă facă vouă oamenii și voi faceți așijderea. Și de iubiți pre cei ce vă iubesc pre voi, ce dar este vouă? Că și păcătoșii iubesc pre ceice iubesc pre dânsi. Și de faceți bine celorce vă fac vouă bine, ce dar este vouă? Că și păcătoșii aceeaș fac. Și de dați împrumut dela care nădăjduiți a lua, ce dar este vouă? Că și păcătoșii păcătoșilor dau împrumut, ca să ia întocmai. Ci iubiți pre vrăjmașii voștri și faceți bine și dați împrumut, nimic nădăjduind și va fi plata voastră multă și veți fi fiii Celui Prea Înalt, că El este bun spre cei nemulțumitori și răi. Deci fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv.

23. Duminica XX după Rusalii.

Luca VII, 11—16.

În vremea aceea, mergea Iisus într'o cetate ce se chema Nain, și împreună cu Dânsul

mergeau ucenicii Lui mulți și popor mult. Iar dacă s'au apropiat către poarta cetății, iată scoteau pre un mort, fiul unul născut al maicei sale și aceea era văduvă și popor mult cu dânsa din cetate. Și văzând-o pre dânsa Domnul, i-s'a făcut milă de ea, și i-a zis ei: nu plânge. Și, apropiindu-se s'a atins de pat, (iar ceice-l duceau au stătut) și a zis: Tânărule, fie grăesc, scoală-te. Și a șezut drept mortul și a început a grăi și l-a dat pre el maicei lui. Și a luat frica pre toți și măriau pre Dumnezeu grăind: că prooroc mare s'a sculat între noi; și cum că a cercetat Dumnezeu pre poporul său.

24. Dumineca XXI după Rusali'.

LUC. VIII, 5-15.

Zis-a Domnul pilda aceasta: Ieșit-a semăntorul să semene sămânța sa; semănând el, una a căzut lângă cale și s'a căleat și păsările cerului au mâncat-o. Și alta a căzut pre piatră și dacă a răsărit, s'a uscat pentru că n'avea umezeaiă. Și alta a căzut în mijlocul spinilor și crescând spinii, o au înecat pre ea. Și alta a căzut pre pământ bun și răsărind, a făcut rod însutit. Aceasta grăind, striga: Celce are urechi de auzit, auză, Și l-au întrebat pre El ucenicii Lui zicând: Ce este pilda aceasta? Iar el a zis: Vouă este dat a ști tainele împărăției lui Dumnezeu, iar ceilalți în pilde; ca văzând să nu vază și auzind să nu înțeleagă. Iar pilda este aceasta: Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu. Iar cea de lângă cale sunt cei ce aud, apoi vine diavolul și ia cuvântul din inima lor, ca, nu cumva crezând să se mân-

tuiască. Iar cea din piatră sunt cari când aud cu bucurie primesc cuvântul și aceștia rădăcină n'au. cari până la o vreme cred și în vreme de ispită se leapădă. Iar ceeace a căzut în spini, aceștia sunt cari au auzit și de griji și de bogății și după dulcele vieții acesteia umblând, se îneacă și nu săvârșesc roadă. Iar cea de pre pământ bun, aceștia sunt cari cu inimă bună și curată auzind cuvântul, îl țin și fac roade întru răbdare. Acestea zicând, striga: Celce are urechi de auzit, auză.

25. Dumineca XXII după Rusalii.

Luca XVI, 19—31.

Zis-a Domnul pilda aceasta: Era un om oarecare bogat și se îmbrăca în porfiră și în vison, veselindu-se în toate zilele luminat. Și era un sărac oarecare anume Lazăr, care zăcea înaintea ușii lui, plin de bube. Și poftia ca să se sature din fărâmiturile care cădeau din masa bogatului; ei și câinii viind lungeau hubele lui. Și a fost că a murit săracul și s'a dus de îngeri în sânul lui Avram și a murit bogatul și s'a îngropat. Și în iad, ridicându-și ochii săi, fiind în munci, vede pre Avram de departe și pre Lazăr în sânurile lui. Și el strigând, a zis: Părinte Avraame, miluește-mă și trimite pre Lazăr, să-și întingă vârful degetului în apă și să-mi răcoriască limba mea, că mă chinuesc în văpaia aceasta. Iar Avram a zis: Fiule, adu-ți aminte că tu ai luat cele bune ale tale în viața ta și Lazăr asijderea cele rele; iar acum se mângăie, iar tu te chinuești. Și peste toate acestea, între noi și între voi prăpastie mare s'a întărit, ca cei ce vor vrea să treacă

de aicea către voi să nu poată ; nici de acolo la noi să treacă. Și a zis: Rogu-te dar, părinte, ca să-l trimiți pre dânsul în casa tatălui meu, că am cinci frați, să le mărturisiască lor ca să nu vie și ei la acest loc de muncă. Și a zis Avram lui: Au pre Moisi și pre prooroci, să-i asculte pre dâșii. Iar el a zis: Nu, părinte Avraame, ci de va merge cineva din morți la dâșii, se vor pocăi. Și i-a zis lui: Dacă nu ascultă pre Moisi și pre prooroci, măcar de ar și învia cineva din morți, nu vor crede.

26. Duminică XXIV după Rusalii.

Luca X, 25—37.

În vremea aceea, a venit un legiuitor la Iisus, ispitindu-l pre El și zicând: Învățătorule, ce voi face să moștenesc viața cea veșnică? Iar El a zis: Să iubești pre Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din cugetul tău și pre aproapele tău ca însuși pre tine. Și a zis lui: Drept ai răspuns ; aceasta fă și vei fi viu. Iar el, vrând să se îndrepteze pre sine, a zis către Iisus: Și cine este aproapele meu? Iar Iisus răspunzând, a zis: Un om oarecarele se pogora din Ierusalim în Ierihon și a căzut în tâlhari, cari desbrăcându-l pre el și rănindu-l, s'au dus, lăsându-l abia viu. Și după întâmplare un preot se pogora pre calea aceea și văzându-l pre dânsul, a trecut pe alătura. Așijderea și un levit, fiind la acel loc, viind și văzându-l, a trecut pe alătura. Iar un samarinean, mergând pre cale a venit la el și văzându-l, i-s'a făcut milă și apropiindu-se a legat rănilor lui, turnând undelelemn și vin și puindu-l pre dobitocul lui, l-a dus la o casă

de oaspeți și a purtat grijă de el. Și a doua zi, ieșind și scoțând doi dinari a dat gazdei și a zis lui: Poartă grijă de dânsul și orice vei mai cheltui, eu când mă voi întoarce voi da ție. Deci, carele dintre acești trei ți se pare a fi de aproape celui care căzuse în tâlhari? Iar el a zis: Celace a făcut milă cu dânsul. Iar Iisus a zis lui: Mergi de fă și tu asemenea.

27. Duminica XXVI după Rusalii.

Luca XII, 16—21.

Zis-a Domnul pilda aceasta: Unui bogat i-a rodit țarina. Și cugeta întru sine zicând: Ce voi face, că n'am unde aduna rodurile mele? Și a zis: Aceasta voi face: Strica-voiu jitițele mele și mai mari le voi zidi și voi strânge acolo toate rodurile mele și bunătățile mele. Și voi zice sufletului meu: Suflete ai multe bogății strânse pe mulți ani, odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te. Iar Dumnezeu i-a zis lui: Nebune, într'această noapte sufletul tău vor să-l ceară dela tine; dar cele ce ai gătit, cui vor fi? Așa este celace strânge luiși comoară, iar nu în Dumnezeu se îmbogățește.

28. Duminica XXVIII după Rusalii.

Luca XVI, 13—24

Zis-a Domnul pilda aceasta: Un om oarecare a făcut cină mare și a chemat pre mulți. Și a trimis pre slugă, ca în ceasul cinei să zică celor chemați: Veniți, că iată gata sunt toate. Și a început toți dimpreună a se lepăda. Cel dintâi a zis lui: Țarină am cumpărat și am

nevoie să ies să o văd: rogu-te să mă ierți. Și altul a zis: Perechi de boi am cumpărat cinci și merg să-i ispitesc: rogu-te să mă ierți. Și altul a zis: Femeie mi-am luat și pentru aceasta nu pot veni. Și întorcându-se sluga aceea a spus Domnului său acestea. Atunci, mâniindu-se stăpânul casei, a zis slugii sale: Ieși curând la ulițe și răspântiile cetății și să-racii și betegii și șchiopii și orbii adu-i aceea. Și a zis sluga: Doamne s'a făcut cum ai poruncit și încă mai este loc. Și a zis Domnul către slugă: Ieși la drumuri și la garduri și-i silește să intre, ca să umple casa mea. Că nici unul din bărbații aceia ce erau chemați, nu va gusta cina mea.

29. Duminica XXIX după Rusalii.

Luca XVII, 12—19.

În vremea aceea, intrând Iisus într'un sat, l-au întâmpinat pre el zece bărbați leproși, cari au stătut departe. Și aceia au ridicat glas zicând: Iisuse, Învățătorule, miluește-ne pre noi. Și văzându-i, le-a zis lor: Mergeți și vă arătați preoților. Și a fost când mergeau ei, s'au curățit. Iar unul dintre dânșii, văzând că s'a vindecat, s'a întors cu glas mare mărink pre Dumnezeu. Și a căzut cu fața la picioarele Lui, mulțumind Lui și acela era samarinean. Iar Iisus răspunzând a zis: Au nu zece s'au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s'a aflat să se întoarcă, să dea mărire lui Dumnezeu, fără numai acestea ce este de alt neam? Și a zis lui: Scoală-te și mergi, credința ta te-a mântuit.

30. Duminica XXX după Rusalii.

Luca XVIII, 18—27.

În vremea aceea un om oarecarele s'a apropiat către Iisus, ispitându-i pre el și zicând: Învățătorule bun, ce voi face să moștenesc viața veșnică? Iar Iisus a zis lui: De ce-mi zici bun? Nimenea nu este bun, fără numai unul Dumnezeu. Poruncile știi: Să nu curvești, să nu ucizi, să nu furi, să nu fii mărturie mincinoasă; cinstește pre tatăl tău și pre mama ta. Iar el a zis: Acestea toate le-am păzit din tinerețele mele. Iar Iisus auzind aceasta, i-a zis lui: Încă una îți lipsește: Toate câte ai, vinde-le și le împarte săracilor și vei avea comoară în cer și vino de urmează mie. Iar el auzind, s'a întristat, că era foarte bogat. Și văzându-l Iisus că c'a întristat a zis: Cât de anevoe vor intra întru împărăția lui Dumnezeu ceice au avuții! Că mai lesne este cămila prin urechile acului a trece, decât bogatul întru împărăția lui Dumnezeu a intra. Iar ceice au auzit acestea au zis: Și cine poate să se mântuiască? Iar el a zis: Celece nu sunt cu puțință la oameni, sunt cu puțință la Dumnezeu.

31. Duminica XXXI după Rusalii.

Luca XVIII, 35—43

În vremea aceea, a fost când s'a apropiat Iisus de Ierihon, un orb ședea lângă cale cerșind. Și auzind poporul trecând, a întrebat: Ce este aceasta? Și i-a zis lui: că Iisus Nazarineanu trece. Și a strigat zicând: Iisuse, Fiul lui David, miluește-mă. Iar ceice mergeau înainte îl certau pre el să tacă; iar el cu

mult mai vârtos striga: Fiul lui David, miluește-mă? Și stând Iisus, a poruncit să-l aducă pre el la Sine; iar apropiindu-se de Dânsul, l-a întrebat, zicând: Ce voești să-ți fac? Iar el a zis: Doamne, să văd. Și Iisus, i-a zis lui: Vezi, credința ta te-a mântuit. Și îndată a văzut și a mers după el, mărink pre Dumnezeu și tot poporul văzând, a dat laudă lui Dumnezeu.

32. Duminica XXXII după Rusalii (a lui Zahau).

Luca XIX, 1—10.

În vremea aceea, trecea Iisus prin Ierihon. Și iată un om anume Zahau și acesta era mai marele vameșilor și era bogat. Și căuta să vadă pre Iisus cine este și nu putea de popor, că era mic de stat. Și alergând înainte, s'a suit într'un dud, ca să-l vadă pre El: că pe acolo vrea să treacă. Și dacă a venit la locul acela, căutând, Iisus, l-a văzut pre dânsul și a zis către dânsul: Zahau, grăbeștete de te coboară, că astăzi în casa ta mi se cade să fiu. Și grăbindu-se, s'a pogor-t și l-a primit pre Dânsul, bucurându-se. Și văzând toți cârtiau, zicând: că la un păcătos a intrat să găzduiască; iar Zahau stând, a zis către Domnul: Iată jumătate din avuția mea, Doamne, o dau săracilor și de am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit. Și a zis către el Iisus: Că astăzi s'a făcut mântuire casei acestea, pentru că și acesta fiu al lui Avram este. Că a venit Fiul Omului să caute și să mântuiască pre cel pierdut.

33. Duminică Vameşului şi a Fariseului.

Luca XVII, 10—14.

Zis-a Domnul pilda aceasta: Doi oameni s'au suit în biserică să se roage: unul fariseu şi altul vameş. Fariseul stând, aşa se ruga în sine: Dumnezeuule, mulţumescu-ţi că nu sunt ca ceilalţi oameni, răpitor, nedrept, desfrânat sau ca şi acest vameş. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câştig. Iar vameşul de departe stând, nu vrea nici ochii săi la cer să-şi ridice, ci-şi bătea pieptul zicând: Dumnezeuule, milostiv fii mie păcătosul! Zic vouă: S'a pogorît acesta mai îndreptat la casa sa decât acela; că tot celce se înalţă pre sine, se va smeri, iar celce se smereşte pre sine, se va înalţă.

34. Duminică Fiului risipitor.

Luca XV, 11—32.

Zis-a Domnul pilda aceasta: Un om avea doi feciori. Şi a zis cel mai tânăr din ei tatălui său: Tată, dă-mi partea ce mi se cade de avuţie; şi le-a împărţit lor avuţia. Şi nu după multe zile, adunând toate feciorul cel mai tânăr, s'a dus într'o ţară departe şi acolo a cheltuit toată avuţia sa, vieţuind întru desmierdări. Şi cheltuind el toate, s'a făcut foamete mare întru acea ţară şi el a început a se lipsi. Şi mergând, s'a lipit de unul din locuitorii aceia şi l-a trimis şi pre el la ţarinele sale, să pască porcii. Şi doria să-şi sature pân-tecele sale de roşcovele ce mâncau porcii şi nimeni nu-i da lui. Iar viindu-şi întru sine a zis: câţi argaţi ai tatălui meu sunt îndestulaţi de

pâine, iar eu pier de foame! Scula-mă-voiu și mă voiu duce la tatăl meu și voiu zice lui: Tată, greșit-am lă cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic de a mă chema fiul tău; fă-mă ca pre unul din argații tăi. Și sculându-se, a venit la tatăl său. Iar el încă, departe fiind, l-a văzut pre dânsul tatăl lui, și i-s'a făcut milă și alergând, a căzut de grumazii lui și l-a sărutat pre el. Și i-a zis lui feciorul: Tată greșit-am la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic de a mă chema fiul tău. Și a zis tatăl către slugile sale: Aduceți haina cea dintâi și îmbrăcați-l pre el și dați inel în mâna lui și încălțăminte în picioarele lui. Și aducând vițelul cel hrănit, îl înjunghiați și mâncând, să ne înveselim, că fiul meu acesta mort era și a înviat și pierdut era și s'a aflat. Și a început a se înveseli. Iar feciorul lui cel mare era la țarină și dacă a venit, și s'a apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri și chemând pe unul din slugi l-a întrebat: Ce sunt acestea? Iar el a zis: Că fratele tău a venit și a junghiat tatăl tău vițelul cel hrănit, pentru că sănătos pe el l-a primit. Și s'a mâniat și nu vrea să intre; iar tatăl lui, ieșind, îl ruga pre el. Iar el răspunzând a zis tatălui său: Iată, eu atâția ani slujesc ție și niciodată porunca ta n'am călcat și mie niciodată nu mi-ai dat măcar un ied, ca să mă veselesc cu prieteni, iar când veni fiul tău acesta, care a mâncat avuția sa cu desfrânatele, junghiași lui vițelul cel hrănit. Iar tatăl a zis lui: Fiule, tu în toată vremea ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt. Ci se cădea a ne înveseli și a ne bucura, că fratele tău acesta mort era și a înviat și pierdut era și s'a aflat.

Duminica lăsatului sec de carne.

Matei XXV, 31—46.

Zis-a Domnul: Când va veni fiul Omului întru mărirea sa și toți sfinții îngeri cu Dânsul, atunci va șede pre scaunul mării sale. Și se vor adună înaintea Lui toate limbile; și-i va despărți pre dânși unul de altul, precum desparte păstorul oile sale de iezi și va pune oile deadreapta Lui, iar iezii la stânga. Atunci va zice Împăratul celor deadreapta Lui: Veniți, binecuvântații părintelui meu, moșteniți împărăția care este gătită vouă dela întemeierea lumii, că am flămânzit și Mi-ați dat de am mâncat, am însetat și Mi-ați dat de am băut, strein am fost și M'ați primit, gol și M'ați îmbrăcat, bolnav am fost și M'ați cercetat, în temniță am fost și ați venit la Mine. Atunci vor răspunde Lui dreptii zicând: Doamne, când te-am văzut flămând și Te-am hrănit? Sau însetat și Ți-am dat de ai băut? Sau când Te-am văzut strein și te-am primit? Sau gol și Te-am îmbrăcat? Sau când Te-am văzut bolnav sau în temniță, și am venit la tine? Și răspunzând împăratul, va zice lor: Amin zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei mici, Mie ați făcut. Atunci va zice și celor deasupra Lui: Duceți-vă dela mine, blestemaților, în focul cel vecinic, carele este gătit diavolului și îngerilor lui, că am flămânzit și nu Mi-ați dat să mănânc, am însetat și nu Mi-ați dat să beau, strein am fost și nu M'ați primit, gol și nu M'ați îmbrăcat, bolnav și în temniță nu M'ați cercetat pre Mine. Atunci vor răspunde și ei, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând, sau însetat, sau strein, sau

gol, sau bolnav, sau în temniță și n'am slujit Ție? Atunci va răspunde lor, zicând: Amin grăesc vouă: Intrucât n'ați făcut unuia dintre acești mai mici, nici Mie n'ați făcut. Și vor merge aceștia în munca vecinică, iar dreptii în viața vecinică.

36. Duminica lăsatului sec de brânză.

Matei VI, 14—21.

Zis-a Domnul: De veți ierta oamenilor greșelile lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru cel cerească; iar de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru nu va ierta vouă greșelile voastre. Și când postiți, nu fiți, ca fățarnicii, triști, că-și smolesc fețele lor, ca să se arate oamenilor că postesc. Amin zic vouă: Că-și iau plata lor. Iar tu, când postești, unge-ți capul tău, și fața ta o spală, ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău cel ce este într'ascuns și Tatăl tău, cel ce vede într'ascuns, va răsplăti ție la arătare. Nu vă adunați vouă comori pe pământ, unde moliile și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură, ci vă adunați vouă comori în cer, unde nici moliile, nici rugina nu le strică și unde furii nu le sapă, nici le fură. Că unde este comoara voastră, acolo va fi și inima voastră.

37. Duminica I a postului mare.

Ioan I, 43—51.

În vremea aceea a vrut Iisus să meargă în Galileia și a aflat pre Filip și i-a zis lui: Vino după mine. Și era Filip din Bethsaida, din orașul lui Andrei și al lui Petru. A aflat Filip

pre Natanail și a zis lui: Pentru carele a scris Moisi în lege și prooroci am aflat, pre Iisus, fiul lui Iosif, care este din Nazaret. Și a zis Natanail lui: Din Nazaret poate fi ceva bun? Zis-a Filip lui: Vino și vezi. A văzut Iisus pre Natanail viind către Dânsul și a zis pentru dânsul: Iată cu adevărat israilitean, întru carele viclesug nu este. Zis-a Natanail lui: De unde mă cunoști? Răspuns-a Iisus și i-a zis lui: Mai 'nainte până a nu te chema pre tine Filip, fiind tu sub smiochin te-am văzut. Răspuns-a Natanail și I-a zis Lui: Ravi, Tu ești Fiul lui Dumnezeu, tu ești împăratul lui Israel. Răspuns-a Iisus și i-a zis lui: Pentrucă am zis ție că te-am văzut sub smiochin, crezi? Mai mari decât acestea vei vedea, Și i-a zis lui: Amin, amin, grăesc vouă: De acum veți vedea cerul deschizându-se și pre îngerii lui Dumnezeu suindu-se și pogorându-se peste Fiul Omului.

38. Duminica II a postului mare.

Marcu II, 1—12.

În vremea aceea a intrat Iisus în Capernaum și s'a auzit că este în casă și îndată s'au adunat mulți, cât nu mai putea încăpea nici pe lângă ușă și grăia lor cuvântul. Și a venit la el aducând un slăbănog, carele se purta de patru. Și neputând ei a se apropia de El, pentru popor, a descoperit casa unde era, și spărgând au pogorât patul în care zăcea slăbănogul. Iar Iisus, văzând credința lor, a zis slăbănogului: Iertă-ți-se păcatele, tale. Și erau acolo unii din cărturari șezând și cugețând întru inimile sale: 'Că, acesta așa grăește

hule? Cine poate a ierta păcatele, fără numai unul Dumnezeu? Și îndată, cunoscând Iisus, cu duhul, că așa cugetau aceia întru sine, le-a zis lor: Ce cugetați aceștia întru inimile voastre? Ce este mai lesne a zice slăbănogului: Iertă-ți-se păcatele, sau a zice: Scoală și-ți ridică patul tău și umblă? Ci ca să știți că putere are Fiul Omului pre pământ, a ierta păcatele (a zis slăbănogului): Ție zic: scoală și-ți ridică patul tău și mergi la casa ta. Și s'a sculat îndată și ridicându-și patul a ieșit înaintea tuturor, cât se spăimântau toți și lăudau pre Dumnezeu, zicând: Că niciodată nu am mai văzut așa.

39. Duminica III a postului mare.

Marcu VIII, 34—28; IX 1.

Zis-a Domnul: Celace voește să vie după Mine, să se lepede de sine, și să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie. Căci cine va vrea să-și mântuiască sufletul său pierde-l va pre el, iar cine își va pierde sufletul său pentru Mine și pentru Evanghelie, acela îl va mântui pre el. Că ce va folosi omul, de va dobândi lumea toată și-și va pierde sufletul său? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său? Că cine se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, întru acest neam desfrânat și păcătos și Fiul Omului se va rușina de el, când va veni întru mărirea Tatălui său cu sfinții îngeri. Și le zicea lor: Amin grăesc vouă, că sunt unii din ceice stau aici, cari nu vor gusta moarte, până când nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu viind întru putere.

40. Duminica V a postului mare.

Marcu X, 33—46.

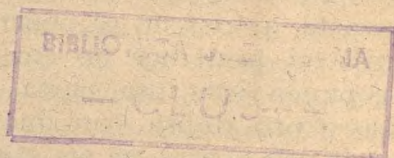
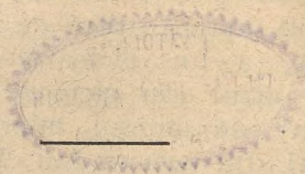
În vremea aceea, luând Iisus pre cei doisprezece, a început a le spune lor cele ce erau să I-se întâmple Lui: că iată ne suim în Ierusalim, și Fiul Omului se va da arhierilor și cărturarilor și-l vor judeca pre El spre moarte și-l vor da pre El neamurilor și-l vor batjocori pe El și-l vor bate pre El și-l vor scuipa și-l vor omorî pre El și a treia zi va învia. Și a venit la El Iacov și Ioan, fiii lui Zevedeu, zicând: Învățătorule, voim ca ceace vom cere să ne faci nouă. Iar el a zis lor: Ce voiți să vă fac vouă? Iar ei au zis Lui: Dă-ne nouă ca să ședem, unul deadreapta Ta și altul deastânga Ta, întru mărirea Ta. Iar Iisus a zis lor: Nu știți ce cereți. Puteți să beți paharul carele Eu beau? Și cu botezul cu carele Eu Mă botez, să vă botezați? Iar ei au zis lui: Putem. Iar Iisus a zis lor: Paharul pe carele Eu beau, cu adevărat îl veți bea și cu botezul, cu care Eu Mă botez, vă veți boteza. Iar a ședea deadrapta Mea și deastânga Mea nu este al Meu a da, ci celor ce s'a gătit. Și auzind cei zece, au început a se mânia pre Iacov și pre Ioan: iar Iisus chemându-i pre dânșii la sine, le-a zis lor: Știți că ceice ce li se pare că sunt începători ai neamurilor, le stăpânesc pre ele și cei mai mari ai lor le domnesc pre dânsele, iar întru voi nu va fi aceasta; ci carele va vrea să fie mai mare între voi, să fie vouă slugă și carele va vrea să fie între voi întâi, să fie tuturor slugă, pentru că și Fiul Omului n'a venit ca să-i slujiască Lui; ci ca să slujiască El și să-și dea sufletul său răscumpărare pentru mulți.

41. Duminica Stâlpărilor sau a Floriilor.

Ioan XII 1—18.

Mai înainte de Paști cu șase zile, a venit Iisus în Vitania, unde era Lazăr celce fusese mort, pe carele l-a înviat din morți și i-a făcut lui acolo cină și Marta slujia, iar Lazăr era unul din ceice ședeau împreună cu Dânsul. Deci, Maria luând o litră cu mirt de nard de mult preț, a uns picioarele lui Iisus și a șters cu părul său picioarele lui; iar casa s'a umplut de mirosul mirului. Zis-a drept aceea unul din ucenicii Lui, Iuda al lui Simon Iscarioteanul, carele vrea să-l vândă pre el: Pentru ce acest mir nu s'a vândut cu treisute de dinari și să se fi dat săracilor? Iar aceasta a zis, nu că pentru săraci îi era lui grijă, ci pentrucă fur era și pungă avea și ce se punea într'însa purta. Și a zis lui Iisus: Las-o pre dânsa, spre ziua îngropării Mele l-a păzit pre acesta, că pre săraci pururea îi aveți cu voi, iar pre Mine nu Mă aveți pururea. Și a înțeles popor mult de iudei că acolo este, și au venit nu pentru Iisus numai, ci să vază și pre Lazăr, pre carele l-a înviat din morți. Și s'au sfătuit arhieriei, ca și pre Lazăr să-l omoare, că mulți pentru el mergeau din iudei și credeau în Iisus. Iar a doua zi popor mult, carele venise la praznic, auzind că vine Iisus în Ierusalim, a luat stâlپări de finici și a ieșit întru întâmpinarea lui și striga: Osana, bine este cuvântat celce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israel. Și aflând Iisus un asin a șezut pre el, precum este scris: Nu te teme, fica Sionului, iată Împăratul tău vine la tine, șezând pe mânzul asinei, iar pre acestea

nu le-au cunoscut ucenicii lui mai înainte, ci după ce s'a premărit Iisus, atunci și-au adus aminte că acestea erau pentru El scrise. Și aceasta i-a făcut Lui. Mărturisia dreptatea poporul carele era cu el, când pre Lazăr l-a strigat din mormânt, și l-a sculat pre el din morți. Pentru aceea l-a întâmpinat pre el poporul, căci a auzit că El a făcut această minune.

CUPRINSUL

	Pag.
Prefața	3
Introducere	7
Impărțirea Evangheliilor ca lecturi pentru toate zilele anului bisericesc. — Insemnătatea Evangheliilor și nece- sitatea de a fi explicate credincioșilor. — Respectul și citirea Evangheliilor în biserică	11
Evangheliile duminicale.	
1. Duminica Paștilor	14
2. Duminica II după Paști (a lui Toma).	18
3. Duminica III după Paști (a Mironosițelor).	21
4. Duminica IV după Paști (a Slăbănogului).	24
5. Duminica V după Paști (a Samarincii).	28
6. Duminica VI după Paști (a Orbului).	33
7. Duminica I după Rusalii (a tuturor Sfinților).	36
8. Duminica II după Rusalii	41
9. Duminica III după Rusalii	44
10. Duminica IV după Rusalii	49
11. Duminica VI după Rusalii	53
12. Duminica VII după Rusalii	56
13. Duminica VIII după Rusalii	60
14. Duminica IX după Rusalii	62
15. Duminica XI după Rusalii	65
16. Duminica XII după Rusalii	69
17. Duminica XIII după Rusalii	72
18. Duminica XIV după Rusalii	75
19. Duminica XV după Rusalii	79
20. Duminica XVI după Rusalii	83
21. Duminica XVII după Rusalii	87
22. Duminica XIX după Rusalii	90
23. Duminica XX după Rusalii	93
24. Duminica XXI după Rusalii	96
25. Duminica XXII după Rusalii	100
26. Duminica XXV după Rusalii	104
27. Duminica XXVI după Rusalii	109
28. Duminica XXVII după Rusalii	112
29. Duminica XXIX după Rusalii	113
30. Duminica XXX după Rusalii	116
31. Duminica XXXI după Rusalii	117
32. Duminica XXXII după Rusalii (a lui Zahau).	120
33. Duminica Vameșului și a Fariseului	123

	Pag.
34. Duminica Fiului risipitor	126
35. Duminica lăsatului sec de carne	130
36. Duminica lăsatului sec de brânză	133
37. Duminica I a marelui post	137
38. Duminica II a marelui post	141
39. Duminica III a marelui post (a sf. Cruci)	141
40. Duminica V a marelui post	144
41. Duminica Stălpărilor sau a Floriilor	148

Textele sf. Evanghelii explicate în corpul cărții.

1. Duminica Paștilor	151
2. Duminica II după Paști (a lui Toma)	154
3. Duminica III după Paști (a Mironosițelor)	155
4. Duminica IV după Paști (a Slăbănogului)	157
5. Duminica V după Paști (a Samaritencei)	157
6. Duminica VI după Paști (a Orbului)	159
7. Duminica I după Rusalii (a tuturor Sfinților)	162
8. Duminica II după Rusalii	163
9. Duminica III după Rusalii	163
10. Duminica IV după Rusalii	164
11. Duminica V după Rusalii	165
12. Duminica VI după Rusalii	165
13. Duminica VII după Rusalii	166
14. Duminica VIII după Rusalii	167
15. Duminica IX după Rusalii	168
16. Duminica X după Rusalii	169
17. Duminica XI după Rusalii	169
18. Duminica XII după Rusalii	170
19. Duminica XIII după Rusalii	171
20. Duminica XIV după Rusalii	172
21. Duminica XV după Rusalii	173
22. Duminica XVI după Rusalii	174
23. Duminica XVII după Rusalii	174
24. Duminica XVIII după Rusalii	175
25. Duminica XIX după Rusalii	176
26. Duminica XX după Rusalii	177
27. Duminica XXI după Rusalii	178
28. Duminica XXII după Rusalii	178
29. Duminica XXIII după Rusalii	179
30. Duminica XXIV după Rusalii	180
31. Duminica XXV după Rusalii	180
32. Duminica XXVI după Rusalii (a lui Zahariu)	181
33. Duminica Vameșului și a Fariseului	182
34. Duminica Fiului risipitor	182
35. Duminica lăsatului sec de carne	184
36. Duminica lăsatului sec de brânză	185
37. Duminica I a postului mare	185
38. Duminica II a postului mare	186
39. Duminica III a postului mare (a sf. Cruci)	187
40. Duminica V a postului mare	188
41. Duminica Stălpărilor sau a Floriilor	189